

СЛУЖ

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА

1830
Sluzbeni vesnik
Makedonije

ИСТ

910

ЈУГОСЛАВИЈА

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски односно хрватскохрватски, словенечки, македонски, албански и унгарски јазик. – Огласи според тарифата – Жиро сметка кај Службата на општественото кингводство 60802-603-21943

Петок

БРОЈ 26

ГОД. XLIV

580 динари. – Аконтација за 1988 година изнесува 20.800 динари. – Рок за рекламации 15 дена. – Редакција Улица Јована Ристика бр. 1. Пошт. фак 226. – Телефони: Централна 650-155; Уредништво 651-885; Служба за претплата 651-732; Телекс 11756

325.

Врз основа на член 15 од Законот за извршувањето на Буџетот на федерацијата за 1988 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 5/88), Сојузниот извршен совет донесува

ОДЛУКА

ЗА РАСПОРЕДУВАЊЕ НА СРЕДСТВАТА ЗА АМОРТИЗАЦИЈА НА СОЈУЗНИТЕ ОРГАНИ УТВРДЕНИ ВО БУЏЕТОТ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА ЗА 1988 ГОДИНА

1. Средствата за амортизација на сојузните органи во износ од 1.684.300.000 динари, обезбедени во Буџетот на федерацијата за 1988 година на позицијата 329 – Средства за амортизација, ќе се користат за прибавување на опрема заради замена на физички дотраената, односно технички и технолошки застарената опрема, како и заради дополнување на опремата.

2. Средствата од став 1 на оваа одлука ќе ги користат следните органи и организации:

	Динари
– Претседателството на СФРЈ	26,500.000
– Службата за репрезентативни објекти на Претседателството на СФРЈ	21,453.600
– Советот на федерацијата	2,200.000
– Сојузниот извршен совет	100,804.050
– Службата на Сојузниот извршен совет за одбранбени подготовки	200.000
– Меморијалниот центар „Јосип Броз Тито“	100,000.000
– Уставниот суд на Југославија	1,200.000
– Сојузниот суд	20,000.000
– Сојузното јавно обвинителство	5,000.000
– Сојузниот општествен правобранител на самоуправувањето	7,000.000
– Сојузниот девизен инспекторат	12,000.000
– Сојузниот секретаријат за пазар и општи стопански работи	3,500.000
– Сојузниот пазарен инспекторат	85,000.000
– Сојузниот завод за цени	6,800.000
– Сојузната дирекција за стоковни резерви	3,000.000
– Сојузниот секретаријат за правосудство и организација на сојузната управа	
– Заводот за информатика на сојузните органи	325,173.799
– Сојузниот комитет за земјоделство	8,000.000
– Сојузниот комитет за труд, здравство и социјална заштита	12,000.000
– Сојузното биро за работи на вработувањето	19,000.000
– Сојузниот комитет за наука и технологија	10,000.000
– Сојузниот завод за општествено планирање	30,000.000
– Сојузниот завод за статистика	100,000.000
– Сојузниот завод за меѓународна научна, просветно-културна и техничка соработка	8,000.000
– Сојузниот хидрометеоролошки завод	100,000.000
– Сојузниот завод за стандардизација	10,000.000

– Сојузниот завод за патенти	40,000.000
– Сојузниот завод за мери и скапоценни метали	50,000.000
– Архивот на Југославија	15,000.000
– Сервисот за давање на услуги за потребите на репрезентација на сојузните органи	105,468.551
– Сервисот за давање услуги на општествената исхрана за потребите на работниците на сојузните органи	40,000.000
– Сервисот за финансиско-материјални работи на сојузните органи на управата и сојузните организации	70,000.000
– Сервисот за биротехнички работи на сојузните органи на управата и сојузните организации	107,000.000
– Управата на деловните згради на сојузните органи	240.000.000

3. Средствата за амортизација од точка 1 на оваа одлука ќе се користат врз основа на спецификацијата на опремата, што ја утврдува Сојузниот извршен совет.

4. Сојузниот секретаријат за правосудство и организација на сојузната управа средствата за амортизација од точка 1 на оваа одлука ќе им ги става на располагање на корисниците, врз основа на утврдената спецификација на опремата.

5. Сојузниот секретаријат за правосудство и организација на сојузната управа, за потребите на книжењето, за секој пресметковен период ќе достави решение за височината на средствата за амортизација на одделни сојузни органи на позицијата 329 – Средства за амортизација на Буџетот на федерацијата за 1988 година.

6. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Е п. бр. 129
8 април 1988 година
Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,
Јанез Земљарич, с.р.

326.

Врз основа на член 132 став 3 од Законот за девизно-то работење („Службен лист на СФРЈ“, бр. 66/85, 71/86 и 3/88), Сојузниот извршен совет донесува

ОДЛУКА

ЗА РАСПОРЕДУВАЊЕ НА ДЕВИЗИТЕ УТВРДЕНИ ЗА ПОТРЕБИТЕ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА ЗА 1988 ГОДИНА

1. Девизите за потребите на федерацијата утврдени со Законот за привремено утврдување на Проекцијата на платниот биланс на Југославија за 1988 година, во против-

вредност од 1,239.187.257.000 динари, можат да се користат за:

- 1) нестоковни плаќања, во износ до 166.840.366.000 динари;
- 2) стокковни плаќања, во износ до 1,072.346.891.000 динари.

Средствата од став 1 на оваа точка претставуваат динарска противвредност на девизите пресметана по курсот 1.262,03 динари за еден САД долар.

2. Со Распоредот на девизите за 1988 година, кој е отпечатен кон оваа одлука и претставува нејзин составен дел, се утврдува, во границите на износот од точка 1 став 1 на оваа одлука, најголемиот износ на девизи за одделни корисници.

3. За намирување на непредвидените и недоволно предвидените расходи на органите на федерацијата и за потребите на остварувањето на правата и должностите на федерацијата, во Распоредот на девизите за 1988 година се утврдени средствата на резерва на девизите.

Сојузниот секретар за финансии, по барањата на надлежните наредбодавци, одобрува користење на резервата на девизи, кое во секој поединечен случај не го преминува износот на противвредноста од 6.000.000 динари.

4. Од вкупниот износ на средствата од точка 1 на оваа одлука може да се користи 70,82% во конвертибилни девизи и 29,18% во други девизи.

Сојузниот секретар за финансии може на одделни корисници да им одобри користење на девизите распоредени со оваа одлука во поголеми односно во помали проценти од процентите утврдени во став 1 на оваа точка, со тоа што за вкупните распоредени средства да се задржи сразмерот од став 1 на оваа точка.

5. Распоредените средства им се ставаат на располагање на корисниците од оваа одлука врз основа на образложено и документирано барање, во согласност со годишниот план односно со програмата за работа.

Средства што на корисниците им се распоредени во рамките на средствата на определен сојузен орган односно организација, им се ставаат на располагање врз основа на барањето на органот односно организацијата за финансирање на утврдените и договорените програми и работи.

6. Сојузниот секретар за финансии, по барањата на надлежните наредбодавци, врши измени на намената и на височината на средствата утврдени за нестоковни плаќања во Распоредот на девизите за 1988 година.

7. Средствата распоредени во Распоредот на девизите за 1988 година за нестоковни плаќања - котизации, освен средствата распоредени на Сојузниот секретаријат за народна одбрана и на корисниците на кои динарски средства не им се обезбедуваат во Буџетот на федерацијата за 1988 година, врз основа на барањето од надлежниот наредбодавач, ќе ги користи Сојузниот секретаријат за финансии.

8. Средствата распоредени во Распоредот на девизите за 1988 година на Сојузниот секретаријат за правосудство и организација на сојузната управа за стокковни плаќања од средствата на амортизацијата и за стокковни плаќања за финансирање на програмата за техничко-технолошка модернизација на сојузните органи, ќе им се ставаат на располагање на корисниците врз основа на барање од Сојузниот секретаријат за правосудство и организација на сојузната управа.

9. Сојузниот секретар за финансии, по барањата на надлежните наредбодавци, донесува решение за рефундирање на средствата меѓу корисниците на средствата распоредени во Распоредот на девизите за 1988 година.

10. Со девизите од точка 1 на оваа одлука можат да се вршат плаќања до 31 декември 1988 година.

11. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Е. п. бр. 128
14 април 1988 година
Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,
Милош Милосавлевиќ, с. р.

РАСПОРЕД НА ДЕВИЗИТЕ ЗА 1988 ГОДИНА

Реден број	КОРИСНИК	Динарска противвредност на девизите
1	2	3
а)	Материјални резерви на федерацијата	
	Стоковни плаќања	81.071,094.000
	Вкупно:	81.071,094.000
б)	Фонд на солидарност со неврзаните земји и со земјите во развој	
	Нестоковни плаќања	
	- други плаќања	2.524,060.000
	Вкупно:	2.524,060.000
в)	Органи на федерацијата и остварување на правата и должностите на федерацијата	
	Нестоковни плаќања	127.605,998.000
	Стоковни плаќања	858.776,877.000
	Средства на резерва на девизи	169.209,228.000
	Вкупно:	1.155.592,103.000

Распоредените средства за нестоковни и стокковни плаќања се распоредуваат на следните корисници:

Реден број	КОРИСНИК	Динарска противвредност на девизите
1	2	3
1	Претседателство на Социјалистичка Федеративна Република Југославија	
	1) Сопствени плаќања	
	Нестоковни плаќања:	
	- службени патувања	109,612.000
	- други плаќања	12,620.000
	Стоковни плаќања	10,096.000
	2) За потребите на Службата за репрезентативни објекти на Претседателството на СФРЈ	
	Нестоковни плаќања:	
	- службени патувања	379.000
	Стоковни плаќања	29,027.000
	Вкупно:	161,734.000
2	Собрание на СФРЈ	
	Нестоковни плаќања:	
	- службени патувања	102,453.000
	- котизации	71,426.000
	- други плаќања	461.000
	Стоковни плаќања	174,340.000
	Вкупно:	439,176.000
3	Совет на федерацијата	
	Нестоковни плаќања:	
	- службени патувања	56.000
	Вкупно:	56.000

1	2	3
4 Сојузен извршен совет		
1) Сопствени плаќања		
Нестоковни плаќања:		
- службени патувања	382,524.000	
- котизации	127.000	
- други плаќања	151,444.000	534,095.000
Стоковни плаќања		27,765.000
2) За потребите на Меморијалниот центар „Јосип Броз Тито“		
Нестоковни плаќања:		
- службени патувања		7,452.000
Стоковни плаќања		8,834.000
Вкупно:		578,146.000
5 Уставен суд на Југославија		
Нестоковни плаќања:		
- службени патувања		2,795.000
Вкупно:		2,795.000
6 Сојузен суд		
Нестоковни плаќања:		
- службени патувања		1,490.000
Вкупно:		1,490.000
7 Сојузно јавно обвинителство		
Нестоковни плаќања:		
- службени патувања		671.000
Вкупно:		671.000
8 Сојузно јавно правобранителство		
Нестоковни плаќања:		
- службени патувања		2,608.000
Вкупно:		2,608.000
9 Сојузен секретаријат за надворешни работи		
Нестоковни плаќања:		
- службени патувања	883,421.000	
- претставништва	49,451,384.000	
- котизации	4,807,188.000	
- други плаќања	256,823.000	55,398,816.000
Стоковни плаќања		776,149.000
Вкупно:		56,174,965.000
10 Сојузен секретаријат за народна одбрана		
Нестоковни плаќања:		
- службени патувања	782,818.000	
- претставништва	2,443,635.000	
- котизации	39,674.000	
- лекувања во странство	298,422.000	
- специјализации	3,585,417.000	
- други плаќања	61,277.000	7,211,243.000
Стоковни плаќања		794,186,175.000
Вкупно:		801,397,418.000
11 Сојузен секретаријат за внатрешни работи		

1	2	3
1) Сопствени плаќања		
Нестоковни плаќања:		
- службени патувања	309,197.000	
- котизации	185,708.000	
- специјализации	12,620.000	
- други плаќања	1,034,865.000	1,542,390.000
Стоковни плаќања		1,349,110.000
2) За потребите на Институтот за безбедност		
Нестоковни плаќања:		
- службени патувања	66,888.000	
- котизации	4,191.000	
- специјализации	8,392.500	
- други плаќања	16,785.000	96,256.000
Стоковни плаќања		1,751,188.000
3) За потребите на Југословенскиот совет за безбедност на сообраќајот		
Нестоковни плаќања:		
- службени патувања	3,382.000	
- котизации	3,912.000	7,294.000
Вкупно:		4,746,238.000
12 Сојузен секретаријат за финансии		
Нестоковни плаќања:		
- службени патувања	31,519.000	
- трансфер на наследство и алиментации	335,321.000	
- други плаќања	7,443,100.000	7,809,940.000
Вкупно:		7,809,940.000
13 Сојузен секретаријат за надворешна трговија		
Нестоковни плаќања:		
- службени патувања	120,149.000	
- котизации	794,827.000	
- други плаќања	2,524.000	917,500.000
Стоковни плаќања		15,144.000
Вкупно:		932,644.000
14 Сојузен секретаријат за правосудство и организација на сојузната управа		
1) Сопствени плаќања		
Нестоковни плаќања:		
- службени патувања	15,554.000	
- специјализации	8,835.000	24,389.000
Стоковни плаќања:		
- од средствата за амортизација		1,135,827.000
- за финансирање на Програмата за техничко-технолошка модернизација на сојузните органи		10,727,000.000
2) За потребите на Заводот за информатика на сојузните органи		

1	2	3	1	2	3
	Нестоковни плаќања:			- специјализација	4,291.000
	- службени патувања	466.000		Стоковни плаќања:	353,369.000
	- специјализации	2,145.000		Вкупно:	363,248.000
	Стоковни плаќања	2,611.000			
15	3) За потребите на Заводот за информатика на сојузните органи	29,405.000	17	Сојузен комитет за енергетика и индустрија	
	Нестоковни плаќања:			Нестоковни плаќања:	
	- службени патувања	172.000		- службени патувања	18,628.000
	Вкупно:	11.919,404.000		- котизации	1.894,369.000
				Вкупно:	1.912,997.000
15	Сојузен секретаријат за информации		18	Сојузен комитет за земјоделство	
1)	Сопствени плаќања			Нестоковни плаќања:	
	Нестоковни плаќања:			- службени патувања	24,345.000
	- службени патувања	25,241.000		- котизации	2.875,390.000
	- други плаќања	65,626.000		- други плаќања	126,203.000
	Стоковни плаќања	90,867.000		Вкупно:	3.025,938.000
	2) За потребите на Радио Југославија	3.076,557.000	19	Сојузен комитет за сообраќај и врски	
	Нестоковни плаќања:		1)	Сопствени плаќања	
	- службени патувања	7,067.000		Нестоковни плаќања:	
	Стоковни плаќања	392,404.000		- службени патувања	15,834.000
	3) За потребите на Југословенската радио-телевизија			- котизации	536,845.000
	Нестоковни плаќања:			2) За потребите на Установата за одржување на поморските пловни патишта	
	- службени патувања	50,481.000		Стоковни плаќања	145,361.000
	- котизации	1.697,719.000		3) За потребите на Установата за одржување на внатрешните пловни патишта	
	- други плаќања	2.346,202.000		Нестоковни плаќања:	
	Стоковни плаќања	4.094,402.000		- службени патувања	3,698.000
	4) За потребите на Новинската агенција „Танјуг“	119,514.000		- котизации	969.000
	Нестоковни плаќања:			Стоковни плаќања	4,667.000
	- службени патувања	59,946.000		4) За потребите на Југословенскиот регистар на бродовите	
	- дописништва	2.619,343.000		Нестоковни плаќања:	
	- котизации	2,110.000		- службени патувања	8,165.000
	- други плаќања	2.118,661.000		Стоковни плаќања	110,949.000
	Стоковни плаќања	4.800,060.000		5) За потребите на Геомагнетскиот институт	
	5) За потребите на Филмски новости	1.406,562.000		Нестоковни плаќања:	
	Нестоковни плаќања:			- службени патувања	2,071.000
	- службени патувања	5,200.000		Стоковни плаќања	55,231.000
	- котизации	3,353.000		Вкупно:	995,053.000
	Стоковни плаќања	8,553.000			
	Вкупно:	14.499,332.000	20	Сојузен комитет за труд, здравство и социјална заштита	
16	Сојузен комитет за законодавство		1)	Сопствени плаќања	
1)	Сопствени плаќања			Нестоковни плаќања:	
	Нестоковни плаќања:			- службени патувања	9,513.000
	- службени патувања	5,588.000		- котизации	2.628,682.000
	2) За потребите на Новинската установа „Службен лист на СФРЈ“			Стоковни плаќања	2.638,195.000
	Нестоковни плаќања:				455,692.000

1	2	3	1	2	3
2)	За потребите на Сојузниот завод за здравствена зашти- та Нестоковни плаќа- ња:		26	Сојузна управа за контрола на летањето Нестоковни плаќања:	
- службени патувања	1,623.000		- службени патувања	17,883.000	
- котизации	211.000	1,834.000	- специјализации	48,338.000	
3)	За потребите на Сојузот на заедни- ците за здравстве- но осигурување и здравство на Југо- славија Нестоковни плаќа- ња:		- други плаќања	322,801.000	389,022.000
- службени патувања	866.000		Стоковни плаќања		4,408,889.000
- здравствена за- штита	3,539,987.000	3,540,853.000	Вкупно:		4,797,911.000
4)	За потребите на Сојузот на заедни- ците на пензиското и инвалидското осигурување на Ју- гославија Нестоковни плаќа- ња:		27	Сојузна управа за радиоврски, Нестоковни плаќања:	
- службени патувања	3,283.000		- службени патувања	11,903.000	
- трансфер на пен- зиите	19,813,871.000		- котизации	28,570.000	
- котизации	59,044.000	19,876,198.000	- други плаќања	6,478.000	46,951.000
Вкупно:		26,512,772.000	Стоковни плаќања		31,550.000
21	Сојузно биро за рабо- ти на вработувањето Нестоковни плаќања:		Вкупно:		78,501.000
- службени патувања		16,028.000	28	Сојузен девизен ин- спекторат Нестоковни плаќања:	
Вкупно:		16,028.000	- службени патувања		31,667.000
22	Сојузен комитет за наука и технологија Нестоковни плаќања:		- други плаќања		29,777.000
- службени патувања	4,657.000		Вкупно:		61,444.000
- котизации	44,171.000		29	Сојузен воздухопло- вен инспекторат Нестоковни плаќања:	
Вкупно:		48,828.000	- службени патувања	8,718.000	
23	Сојузен комитет за туризам Нестоковни плаќања:		- други плаќања	6,236.000	14,954.000
- службени патувања	7,824.000		Стоковни плаќања		21,076.000
- котизации	139,733.000	147,557.000	Вкупно:		36,030.000
Вкупно:		147,557.000	30	Сојузен завод за оп- штествено планирање Нестоковни плаќања:	
24	Сојузен комитет за прашања на борците и воените инвалиди Нестоковни плаќања:		- службени патувања		3,726.000
- службени патувања	2,363.000		Вкупно:		3,726.000
- трансфер на инва- лиднини	1,236,789.000		31	Сојузен завод за цени Нестоковни плаќања:	
- други плаќања	128,986.000	1,368,138.000	- службени патувања		1,676.000
Вкупно:		1,368,138.000	Вкупно:		1,676.000
25	Сојузна управа за царини Нестоковни плаќања:		32	Сојузен завод за меѓу- народна научна, про- светно-културна и техничка соработка Нестоковни плаќања:	
- службени патувања	4,046.000		- службени патувања	76,982.000	
- котизации	120,165.000	124,211.000	- котизации	2,342,166.000	
Стоковни плаќања		333,681.000	- други плаќања	323,708.000	2,742,856.000
Вкупно:		457,892.000	Вкупно:		2,742,856.000
			33	Сојузен завод за ста- тистика Нестоковни плаќања:	
			- службени патувања	3,787.000	
			- котизации	759.000	
			- специјализации	3,958.000	
			- други плаќања	38,763.000	47,267.000
			Стоковни плаќања		971,763.000
			Вкупно:		1,019,030.000
			34	Сојузен хидрометео- ролошки завод Нестоковни плаќања:	
			- службени патувања	11,794.000	
			- котизации	1,061,916.000	1,073,710.000
			Стоковни плаќања		69,623.000
			Вкупно:		1,143,333.000

1	2	3
35	Сојузен завод за стандардизација Нестоковни плаќања	
	– службени патувања	27,942.000
	– котизации	223,904.000
	– други плаќања	6,725.000
	Стоковни плаќања	7,888.000
	Вкупно :	266,459.000
36	Сојузен завод за патенти Нестоковни плаќања	
	– службени патувања	1,256.000
	– други плаќања	49,104.000
	Вкупно :	50,360.000
37	Сојузен завод за мери и скапоцени метали Нестоковни плаќања:	
	– службени патувања	11,177.000
	– котизации	61,513.000
	– други плаќања	8,110.000
	Стоковни плаќања	319,020.000
	Вкупно :	399,820.000
38	Сојузен геолошки завод Нестоковни плаќања:	
	– службени патувања	5,389.000
	Вкупно :	5,389.000
39	Архив на Југославија Нестоковни плаќања:	
	– службени патувања	5,588.000
	– други плаќања	1,588.000
	– котизации	2,019.000
	Вкупно :	9,195.000
40	Сојузна дирекција за стоковни резерви Нестоковни плаќања:	
	– службени патувања	8,329.000
	– други плаќања	1,262.000
	Вкупно :	9,591.000
41	Сервис за давање услуги за потребите на репрезентација на сојузните органи Нестоковни плаќања:	
	– службени патувања	7,676.000
	Стоковни плаќања	138,820.000
	Вкупно :	146,496.000
42	Автосервис за сојузните органи Нестоковни плаќања:	
	– службени патувања	66,847.000
	– други плаќања	2,322,282.000
	Стоковни плаќања	450,308.000
	Вкупно :	2,839,437.000
43	Сервис за биротехнички работи на сојузните органи на управата и на сојузните организации Стоковни плаќања	138,820.000
	Вкупно :	138,820.000

1	2	3
44	Автосервис на сојузните органи Стоковни плаќања	138,687.000
	Вкупно :	138,687.000
45	Управа на деловните згради на сојузните органи Стоковни плаќања	49,729.000
	Вкупно :	49,729.000
46	Служба за работи на преведувањето на Сојузниот извршен совет Нестоковни плаќања:	
	– службени патувања	943.000
	– специјализации	947.000
	Стоковни плаќања	18,022.000
	Вкупно :	19,912.000
47	Фонд на федерацијата за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини Нестоковни плаќања:	
	– службени патувања	2,272.000
	Вкупно :	2,272.000
48	Претседателство на Централниот комитет на Сојузот на комунистите на Југославија 1) Сопствени плаќања Нестоковни плаќања:	
	– службени патувања	238,524.000
	– други плаќања	829,154.000
	Стоковни плаќања	22,464.000
	2) За потребите на Новинско-издавачкото претпријатие „Комунист“ Нестоковни плаќања:	
	– службени патувања	18,552.000
	– други плаќања	58,053.000
	Стоковни плаќања	76,605.000
	3) За потребите на Управата на зградите на ЦК СКЈ и ЦК СКС Нестоковни плаќања:	
	– службени патувања	757.000
	– други плаќања	2,146.000
	Стоковни плаќања	248,115.000
	Вкупно :	1,418,207.000
49	Сојузна конференција на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија 1) Сопствени плаќања Нестоковни плаќања:	
	– службени патувања	88,973.000

1	2	3
	- котизации	10,317.000
	- други плаќања	46,485.000
2)	За потребите на Новинско-издвачкото и графичко претпријатие „Борба“	145,775.000
	Нестоковни плаќања:	
	- службени патувања	89,983.000
	- дописништва	391,275.000
	Стоковни плаќања	481,258.000
	Вкупно:	8,152,714.000
50	Претседателство на Конференцијата на Сојузот на социјалистичката младина на Југославија	
	Нестоковни плаќања:	
	- службени патувања	80,770.000
	- котизации	10,311.000
	Стоковни плаќања	91,081.000
	Вкупно:	18,931.000
51	Сојуз на здруженијата на борците од народноослободителната војна на Југославија	
	Нестоковни плаќања:	
	- службени патувања	32,560.000
	- котизации	2,385.000
	Стоковни плаќања	34,945.000
	Вкупно:	34,945.000
52	Совет на Сојузот на синдикатите на Југославија	
	Нестоковни плаќања:	
	- службени патувања	126,203.000
	- котизации	6,311.000
	- други плаќања	88,343.000
	Стоковни плаќања	220,857.000
	Вкупно:	31,551.000
53	Претседателство на Црвениот крст на Југославија	
	Нестоковни плаќања:	
	- службени патувања	26,987.000
	- котизации	151,137.000
	- други плаќања	111,782.000
	Стоковни плаќања	289,906.000
	Вкупно:	289,906.000
54	Југословенска лига за мир, независност и рамноправност на народите	
	Нестоковни плаќања:	
	- службени патувања	9,718.000
	- котизации	805.000
	Стоковни плаќања	10,523.000
	Вкупно:	10,523.000
55	Сојуз на здруженијата за Обединетите нации на Југославија	
	Нестоковни плаќања:	
	- службени патувања	1,850.000
	- котизации	1,391.000
	Стоковни плаќања	3,241.000
	Вкупно:	3,241.000

1	2	3
56	Сојуз за физичка култура на Југославија	
	Нестоковни плаќања:	
	- службени патувања	1,131,126.000
	- котизации	124,762.000
	Стоковни плаќања	1,255,888.000
	Вкупно:	365,989.000
57	Народна техника - Сојуз на организациите за техничка култура на Југославија	
	Нестоковни плаќања:	
	- службени патувања	16,280.000
	- котизации	35,721.000
	Стоковни плаќања	52,001.000
	Вкупно:	52,001.000
58	Пожарничарски сојуз на Југославија	
	Нестоковни плаќања:	
	- службени патувања	5,130.000
	- котизации	1,745.000
	Стоковни плаќања	6,875.000
	Вкупно:	6,875.000
59	Служба на општествено книговодство на Југославија	
	Нестоковни плаќања:	
	- службени патувања	16,424.000
	- котизации	20,001.000
	- специјализации	17,290.000
	- други плаќања	74,867.000
	Стоковни плаќања	128,582.000
	Вкупно:	11,135,589.000
60	Народна банка на Југославија	
	Нестоковни плаќања:	
	- службени патувања	89,065.000
	- котизации	79,470.000
	- специјализации	9,785.000
	- други плаќања	227,165.000
	Стоковни плаќања	405,485.000
	Вкупно:	14,483,395.000

327.

Врз основа на член 3 став 2 од Одлуката за надоместите на личните доходи и другите примања на делегатите во Собранието на СФРЈ („Службен лист на СФРЈ”, бр. 16/77 и 62/77), Административната комисија на Собранието на СФРЈ, на седницата од 29 април 1988 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА УСОГЛАСУВАЊЕ НА НАДОМЕСТОТ НА ЛИЧНИОТ ДОХОД НА ДЕЛЕГАТИТЕ КОИ НАДОМЕСТ НА ЛИЧНИОТ ДОХОД ОСТВАРУВААТ ВО СОБРАНИЕТО НА СФРЈ

1. Надоместот на личниот доход на делегатите кои надомест на личниот доход во постојан месечен износ остваруваат во Собранието на СФРЈ се усогласува за 22,8%.

2. Усогласувањето на надоместот на личниот доход од точка 1 на оваа одлука ќе се изврши од 1 јануари 1988 година, а надоместот на личниот доход ќе се исплати врз товар на наменските средства на Собранието на СФРЈ.

3. Право на усогласувањето на точка 1 на оваа одлука имаат и делегатите и функционерите што остваруваат личен доход во Собранието на СФРЈ, според Законот за работата на делегатите во Собранието на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и функцио-

нерите во федерацијата на кои им престанала функцијата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 17/67, 34/77 и 55/84).

4. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 114-21/88-013
29 април 1988 година
Белград

Административна комисија на Собранието на СФРЈ

Претседател,
Емин Добариниќ, с. р.

328.

Врз основа на член 30 став 1 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 38/77 и 11/80), во согласност со претседателот на Сојузниот комитет за енергетика и индустрија, директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК

ЗА ТЕХНИЧКИТЕ НОРМАТИВИ ЗА ОПТОВАРУВАЊА НА НОСЕЧКИТЕ ГРАДЕЖНИ КОНСТРУКЦИИ

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат техничките нормативи што мораат да бидат исполнети при определувањето на големините на дејствувањата на кои мораат да се проверат сите носечки делови на градежните конструкции во поглед на сигурноста, трајноста и употребливоста.

Член 2

Одредбите од овој правилник се применуваат при проектирање, изградба и одржување на сите градежни конструкции без оглед на видот на материјалот од кој се изградени и без оглед на тоа дали се привремени, помошни или постојани, како и при адаптација, реконструкција и санација на постојните градежни конструкции и при промена на намената на носечките делови на тие конструкции.

Одредбите од овој правилник не се однесуваат на дејствувањата настанати поради земјотрес, пожар, експлозии и промени на температурата, на дејствувањата што настануваат поради зголемување на зафатнината на водата при преминувањето во мраз, како и на печките, реакторите и другите градежни конструкции кај кои се развиваат изразито високи температури.

Член 3

Под поимот дејствувања, во смисла на овој правилник, се подразбираат:

- 1) непосредни дејствувања (концентрирани или распределени товари, сили),
- 2) посредни дејствувања (системски и присилни деформации).

Член 4

При изборот на големините на дејствувањата меродавни за проверување на носечките градежни конструкции мораат да се анализираат сите можни состојби во кои може да се најде одделен дел на носечката конструкција или конструкцијата во целост при производството, пренесувањето, монтажата и испитувањето на сите нејзини делови.

Член 5

Во пресметката на конструкциите се земаат и одделни дејствувања што го намалуваат вкупното влијание врз конструкцијата, само во случај ако тие дејствувања се постојани.

Член 6

Ако при проектирањето или при изведувањето на градежна конструкција се оцени дека во определен случај

големините на дејствувањата со кои е извршена сметковна проверка на конструкцијата не ѝ одговараат на фактичката состојба на конструкцијата, мораат да се определат точните вредности од податоците добиени со мерењето, а сметковната проверка на конструкцијата мора да се повтори.

II. НАЧИН НА ВРЕДНУВАЊЕ НА ДЕЈСТВУВАЊАТА

Член 7

Во пресметката на конструкциите се внесуваат пропишаните оптоварувања чии вредности можат да се разликуваат од фактичките или репрезентативните вредности на одделни дејствувања.

Член 8

Дејствувањата врз носечките делови на градежна конструкција во целост мораат да се комбинираат така што таа комбинација да ја одразува најповолната можна состојба, со тоа што дејствувањата што се случајни да не влегуваат истовремено во комбинацијата.

Соодветни комбинации на пропишаните оптоварувања и нивните влијанија се определуваат зависно од материјалот од кој е изработена конструкцијата, и тоа посебно за секој дел на конструкцијата и за градежот во целост, зависно од состојбата на напонот, состојбата на загрозените места, начинот на губење стбилност и достигнуања на кршење, односно од формата и големината на деформациите.

Член 9

При проверувањето на градежната конструкција и на нејзините носечки делови на неколку различни истовремени дејствувања правилото на суперпозиција на дејствувањата се применува само кога тоа му одговара на однесувањето на конструкцијата што се проверува и на нејзиниот статички систем. По правило, тоа е дозволено кога состојбата на напонот и на деформациите во конструкцијата е под границите на допуштените напони на материјалот и на допуштените деформации во редовна употреба на конструкцијата.

Кога при одделно оптоварување или комбинација оптоварувања значително се менуваат основните пропорции и димензии на статичкиот систем, таа појава мора да се земе во претсметка за проверување. Кога состојбата на напонот и на деформациите ги пречекорува границите на дозволените напони и деформации, примена на правилото на суперпозиција на дејствувањата е дозволена само ако се докаже дека овие дејствувања се постојани.

Член 10

Во проверувањето на носечките делови на конструкцијата и на конструкцијата како целина се применуваат ограничувањата дефинирани со поимот гранични состојби.

Член 11

Дејствувањата се класификуваат зависно од промените на нивните вредности во времето односно просторот и од начинот на однесувањето на конструкцијата кон тоа дејствување.

Според промената во времето и просторот, дејствувањата можат да бидат:

- 1) постојани;
- 2) променливи (долготрајни и краткотрајни; подвижни и неподвижни);
- 3) мигновени.

Според начинот на однесување на конструкцијата кон дејствувањето, дејствувањата можат да бидат:

- 1) статички,
- 2) динамички.

Член 12

Постојани дејствувања (G) се дејствувањата кај кои промената на вредноста во однос на средната вредност, зависно од времето, е занемарливо мала. Во таа група дејствувања спаѓаат:

1) сопствената тежина на конструкцијата (освен во исклучителни случаи кога дел од конструкцијата е присутен само во текот на градењето);

2) тежината на неносивите елементи на конструкција-
та;

3) деформациите настанати како последица од начи-
нот на градењето;

4) притисокот на почвата;

5) влијанијата настанати од слегнувањето на потпи-
рачот;

6) силите што настануваат од преднапрегањето;

7) деформациите поради заварување;

8) собирањето и течењето на бетонот.

Променливи дејствувања се дејствувањата што, по
правило, не траат за сето време на постоењето на кон-
струкцијата или чии промени на вредноста во времето
значително отстапуваат од нивната средна вредност. Во
таа група дејствувања спаѓаат:

1) корисното оптоварување;

2) сопствената тежина на деловите на конструкцијата
присутни само во текот на градењето;

3) силите предизвикани од промените на температу-
рата;

4) сите подвижни товари и споредни дејствувања
предизвикани од нивното влијание;

5) ветерот;

6) снегот;

7) мразот;

8) ударите на водените бранови.

За конструкции изведени од определени материјали е
неужо да се утврди дали се во прашање краткотрајни или
долготрајни промени на дејствувањата.

Член 13

Зависно од карактерот на одделни дејствувања се ут-
врдуваат, по правило, три групи дејствувања:

1) основни;

2) дополнителни;

3) исклучетелни.

Зависно од комбинациите во кои тие дејствувања се
јавуваат, се утврдуваат три карактеристични групи деј-
ствувања:

1) основни;

2) основни и дополнителни;

3) основни и исклучетелни.

За изборот на група комбинации на дејствувања мо-
раат да се земат предвид сите можности што во определен
случај при посматрањето на некое место и на дел од но-
сечката конструкција можат да постојат, вклучувајќи ги и
дејствувањата што се јавуваат како последица од постап-
ките на изведувањето и од посебните состојби при граде-
њето (на пр. конзервирање на конструкцијата при подолг
прекин на градењето).

Член 14

Големината, истовременоста и зачестеноста на деј-
ствувањата, како и нивната комбинација, мораат да се ут-
врдат според дадените услови, а нивниот избор да се до-
каже со претсметка.

При утврдувањето на комбинациите на дејствувања
можат да се користат коефициентите за одделни дејству-
вања.

Член 15

За одделни делови на конструкцијата, за да се утврди
определена група на дејствувања мора да се утврди дали
секое поединечно дејствување во однос на одделен дел
претставува основно, дополнително или исклучително оп-
товарување, односно кои се нивните меродавни комбина-
ции.

III. НОРМАТИВНИ ОПТОВАРУВАЊА

Член 16

Вредноста на нормативното оптоварување е онаа
вредност на дејствувањето за која постои веројатност дека
нема да биде пречекорена во некој соодветен временски
период, ако се работи за карактерот и векот на конструк-
цијата и на нејзините носечки елементи, како и за траење-
то на појавата поради која настанува дејствувањето.

Нормативните оптоварувања понекогаш се дадени со
две вредности (долна и горна граница). Во претсметката
се воведува онаа вредност која дава понеповолни резулта-

ти. Во наведените граници изборот може да се изврши и
според другите критериуми ако за тоа постои сигурен до-
каз.

1. Постојани дејствувања

Член 17

Вредноста на постојаното дејствување е обусловена
од геометриската форма и димензиите на деловите на кон-
струкцијата, како и од зафатнинската маса на материјалот
од кој се изработени определени делови на конструкција-
та.

Ако во текот на градењето или реконструкцијата од-
делни делови на конструкцијата се додаваат или отстра-
нуваат, состојбата на конструкцијата мора да се провери и
со тие делови односно без нив.

Член 18

Големините на постојаното дејствување се утврдува-
ат во претсметката зависно од материјалот од кој е изра-
ботена конструкцијата.

Член 19

Ако со контролното мерење се утврдат такви разли-
ки меѓу претсметковните и фактичките големини на по-
стојаното дејствување што граничните вредности на до-
пуштените напони да се пречекорени за повеќе од 3%, прет-
сметката мора да се повтори.

Член 20

Ако оптоварувањето од постојаните дејствувања не е из-
разито концентрирано, претсметката може да се изврши со
еквивалентно еднакво поделено оптоварување.

Член 21

Ако во претсметките се користат вредности (на пр. аго-
лот на внатрешното триење), а во експлоатацијата на кон-
струкцијата се очекуваат динамички дејствувања, мора да се
земе предвид можноста за намалување на тие вредности.

Член 22

Во постојаните дејствувања мора да се распореди при-
тисокот или тежината на водата ако е во прашање сосема
мирна вода.

Влијанија на начинот на градењето

Член 23

При проверувањето на носечките конструкции мора-
ат да се испитаат сите состојби низ кои конструкцијата
минува при изградбата и мора да се установи големината
на заостанатите напони и деформации што влегуваат во
дефинитивната состојба на завршниот градеж.

Приказ на постапката на изведувањето и соодветна
пресметка на конструкциите мора да се изработи детаљно
во секој случај кога такви постапки влијаат врз конечната
состојба, а ако такви влијанија нема, мора и тоа да се наве-
де во претсметката.

Член 24

Ако во текот на постапките на изведување на кон-
струкцијата се појават и поголеми оптоварувања од оние
што се утврдени со прописите за југословенските стандар-
ди за оптоварувања, со посебна претсметка мораат да се
опфатат и тие оптоварувања, а конструкцијата мора да се
провери.

Дејствување на притисокот на почвата

Член 25

Дејствувањето на притисокот на почвата врз гра-
дежни конструкции, како и другите односи почва – градеж
се земаат предвид според прописите за проектирање и из-
ведување работи на темелењето на градежни објекти.

Пасивниот отпор на почвата се зема во пресметка са-
мо ако со примената на посебни постапки тој отпор деј-
ствува постојано.

Член 26

Ако не се применуваат посебни постапки на градење, оптоварувањата од почвата се воведуваат во претсметката само како неповолни дејствувања.

2. Променливи дејствувања

Подвижно корисно оптоварување

Член 27

Зависно од карактерот на објектот, во претсметките на конструкциите подвижните корисни оптоварувања можат да се сметаат како мирни. Кога е тоа потребно, големините на подвижното корисно оптоварување се зголемуваат со динамичкиот фактор, односно конструкцијата се проверува според принципите на динамичката анализа.

Како подвижни оптоварувања во претсметките мораат да се земат предвид и сите товари што се јавуваат нагло или зачестено.

Член 28

За концентрирани товари е допуштено да се смета со проширување на површината на оптоварувањето низ напипните слоеви, конструкциите на подовите и сл., под агол од 45°. Распростирањето на оптоварувањето може да се смета до средината на делот од конструкцијата што се проверува.

Со распростирањето од став 1 на овој член не смее да се смета кога е тоа поволно за конструкцијата (на пр. низ слоевите што при експлоатација можат да бидат истрошени или отстранети).

Член 29

Без оглед на другите дејствувања поради кои се јавуваат сили со хоризонтална насока, заради обезбедување на надолжна и напречна поврзаност на носечката конструкција, во претсметката мора да се воведат проверување на конструкцијата, во однос на определени хоризонтални сили (на пр. влечни сили и сили на кочењето на возилото во движење, импулси на движењето на поголема група луѓе на трибини).

Во претсметките на скелиња за изградба на објекти и на слични носечки конструкции мора да се смета со хоризонтална сила чија вредност, ако не се врши поточна анализа, изнесува 2% од вкупниот вертикален товар.

Член 30

Деловите на градежи во кои се наоѓаат предмети врз кои дејствува ветерот мораат да се пресметуваат во однос на дејствувањето на мирна хоризонтална сила еднаква на 2% од вкупната тежина на тој предмет со дејствување во неговото тежиште.

Претсметката од став 1 на овој член не треба да се врши кога конструкцијата се пресметува во однос на влијанијата од земјотрес.

Член 31

Во гаражи и слични градежи во кои се движат возила со големи маси во однос на масата на конструкциониот елемент што се пресметува, мора да се изврши проверување и на оптоварувањето од центрифугална сила.

Промена на температурата

Член 32

Дејствувањето на промената на температурата (влијание на климатските промени) зависи од видот на материјалот, статичкиот систем на носачот, заситеноста и структурата на конструкцијата, па податоците за ова дејствување се утврдуваат со прописите за конструкции од одделни видови материјали.

Член 33

Дејствувањето на промената на температурата, кое може да биде уедначено и неуедначено во однос на посматраниот дел на конструкцијата, се манифестира со појава на напони во конструкцијата кога е спречена промената на нејзината зафатнина предизвикана од промената на температурата.

Доволно е, по правило, да се испита состојбата при екстремни услови, а влијанието од промените на температурата да се воведат во претсметката како дополнително оптоварување.

Член 34

Појдовна состојба за проверување на дејствувањето од промената на температурата по правило е температурата во моментот на затворањето на конструкцијата, т. е. во моментот кога е оневозможено непречено дилатирање на конструкцијата. Притоа, почетната температура за претсметка се определува од очекуваната просечна дневна температура на воздухот во моментот на затворањето на конструкцијата. Ако при конкретното изведување на конструкцијата тој податок отстапува значително од фактичката вредност, претсметката мора да се повтори.

За конструкции особено осетливи на промени на температурата мораат да се воведат во претсметката: изложеноста на конструкцијата на сонце, бојата на надворешните површини на конструкцијата и напоните што се појавиле во конструкцијата пред конечното затворање на конструкцијата.

Ветер

Член 35

Проверување на конструкција во однос на дејствувањето на ветерот се врши со мирна сила која дејствува нормално на посматраната површина.

Големината на силата на ветерот се определува со помош на изразот:

$$p_v = p_{ov} \cdot k_1 \cdot k_2 \cdot k_3$$

каде што е:

- p_v – големина на силата на ветерот;
- p_{ov} – основна вредност на дејствувањето на ветерот;
- k_1 – аеродинамички коефициент кој зависи од формата и крутоста на конструкцијата;
- k_2 – коефициент со кој во претсметката се воведуваат промените на влијанието на ветерот зависно од височината на конструкцијата над почвата;
- k_3 – поправен коефициент со кој во претсметката се воведуваат условите како што се:
 - засолнетоста на посматраната зграда со некој друг објект, природна пречка и др.;
 - можноста за појава на вртежи и на отстранети насоки на ветерот обусловени од конфигурацијата на околниот терен;
 - податокот дали ветерот истовремено го зафаќа со сета силина целиот градеж или само некој негов дел.

Големините на коефициентите k_1 , k_2 и k_3 се определуваат според прописот за оптоварување на носечките конструкции со ветер.

Член 36

Конструкцијата мора да се испита и на дејствувањето на ветерот одоздола врз конструкцијата, како и на дејствувањето на ветерот паралелно со посматраната површина. Изразите за определување на таквото влијание се исти како во член 35 на овој правилник, со примена на соодветните параметри $k_{1,2,3}$.

Дејствувањето на ветерот откосо врз градежната конструкција се раставува на компоненти во два карактеристични правца, најчесто меѓусебно нормални, па така се внесува во претсметката.

Член 37

Ако за градежната конструкција е понеповолно, во претсметката се воведуваат влијанијата од ветерот на различни места на конструкцијата така што да бидат различни.

Член 38

За конструкции кај кои ветерот е доминантно оптоварување (на пр. далноводи, високи оацаи, антенски столбови, дигалки, изразито високи згради со голема еластичност), дејствувањето на ветерот се определува од резултатите на истражувањето, од локалните метеоролошки податоци и со статистичка обработка на податоците.

Член 39

Основната вредност на дејствувањето на ветерот p_{ov} се зема зависно од пределот во кој ќе се наоѓа градежот односно од зоната на јачината на ветерот.

Член 40

При определувањето на големината на површините што се изложени на дејствувањето на ветерот сите полни површини се сметаат без никакви одбивки.

Ако се површините перфорирани, се дозволува одбивање на површината на празнините само ако зад нив има празен простор и ако е можно струење на воздухот низ тие празнини без создавање на вртежи.

Мрежестите површини се сметаат зависно од густината на мрежата, со тоа што факторот на намалувањето да не може да биде поголем од 0,75.

Површините што при дејствувањето на ветерот се подвижни, на пример за пресметка на конструкции што носат знамиња, се сметаат зависно од флексибилноста на знамето, со тоа што факторот на намалувањето не може да биде поголем од 0,75.

Член 41

Градежни конструкции од привремен карактер (на пр. скелиња за изградба на објекти) се пресметуваат за дејствувањето на ветерот на начинот утврден во чл. 35 до 40 од овој правилник.

По исклучок од одредбата на став 1 од овој член, се допушта пресметка за намалено дејствување ако не е веројатно дека најсилен ветер ќе се појави додека постои таквата конструкција. Во тој случај, коефициентот на намалувањето не може да биде поголем од 0,5. Во пресметката на такви конструкции се воведува и дејствувањето на ветерот на додатните уреди за монтажа, дигалките и сл.

Снег и мраз**Член 42**

Носечките конструкции мораат да се проверат и на можноста од појава на снег и мраз, како и на нивните влијанија. Дејствувањето са снег и мраз е променливо, па пресметката мора да ги опфати состојбите без тие дејствувања и со нив.

Член 43

Оптоварувањето со снег се смета во пресметките како мирно еднакво распределено оптоварување на посматраната површина, чијашто големина што се зема во пресметка зависи од географските и метеоролошките услови. Основната пресметковна вредност на оптоварување со снег p_{os} се зема како да дејствува врз хоризонтална површина.

Член 44

За градежни конструкции кај кои врз основа на статистичките податоци може да се очекува изразито висока снежна покривка мора да се определи веројатното оптоварување со снег.

Член 45

Пресметковната вредност на оптоварувањето со снег се определува со помош на изразот:

$$p_s = p_{os} \cdot k_1 \cdot k_2$$

каде што е:

- p_s - пресметковната вредност на оптоварувањето со снег;
- p_{os} - основната вредност на оптоварувањето со снег;
- k_1 - коефициентот кој зависи од надморската височина и од можноста за натрупување на снег;
- k_2 - коефициентот кој зависи од наклонот на површината изложена на влијание од товарот на снег.

Ако постои можност за лизгање на снег од некоја повисока површина на пониска, се смета со додатна тежина

на долните површини. Големините на коефициентите k_1 и k_2 се определуваат според прописот за оптоварување на згради.

Член 46

Ако наклонот на површината спрема хоризонталата е поголем или еднаков на 60° и ако нема снегобрани или некои други пречки за лизгање на снегот, проверувањето на конструкцијата во однос на оптоварувањето со снег може да се изостави.

Член 47

За лесни покривни конструкции кај кои оптоварувањето со снег е претежно во вкупното оптоварување меродавно за пресметката, мораат да се зголемат вредностите од член 45 на овој правилник, и тоа:

- 1) кога наклонот на покривната површина е помал или еднаков на 20° ;
- 2) кога вредноста p_{os} во однос на постојаниот товар е значајна големина.

Член 48

Кога оправдано може да се претпостави дека во времето на силни снежни врнежи дуваат силни ветришта, вредноста на оптоварувањето со снег од член 45 на овој правилник може, според околностите, да се намали најмногу за 40%. Поголемото намалување се однесува на помалите површини на градежите и на незаштитените градежи на отворен простор, додека за големите покривни површини слабо изложени на ветер во густо изградените реони намалувањето не е дозволено.

Член 49

Ако површината на конструкцијата е постојано топла што снегот на неа се топи, не се смета со оптоварувањето со снег само ако греењето во никој случај не може да се прекине или одводнувањето да се спречи.

Член 50

Истовременото дејствување на ветерот и снегот се зема во пресметката само ако постои можност за натрупување снег поради посебната конфигурација на покривната површина.

Член 51

Оптоварувањето со наслаги од мраз се поематра одвоено од оптоварувањето со снег без оглед на тоа што обете појави зависат од исти климатски услови.

Собирањето на мраз се посматра, по правило, на разни површини на градежот, со тоа што тоа може да настане на која и да било и на како и да било наклонета изложена површина.

За секоја конструкција што е посебно осетлива на оптоварување со мраз мораат да се земат предвид климатските услови за формирање на мраз, и тоа: температурата на воздухот, релативната и апсолутната влажност на воздухот, насоката и јачината на ветровите, како и разгранатоста на површината на која се очекува собирање на мраз, својствата на материјалот на посматраните површини и сл.

IV. ЗАВРШНА ОДРЕДБА**Член 52**

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 07-03/5-3448/5
18 декември 1987 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Вукашин Драгоевиќ, с. р.

329.

Врз основа на член 30 ст. 1, 3, 4 и 5 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/77 и 11/80), во согласност со претседателот на Сојузниот комитет за енергетика и индустрија, сојузниот секретар за народна одбрана, претседателот на Сојузниот комитет за труд, здравство и социјална заштита и сојузниот секретар за внатрешни работи, директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК

ЗА ТЕХНИЧКИТЕ НОРМАТИВИ ПРИ РАКУВАЊЕ СО ЕКСПЛОЗИВНИ СРЕДСТВА И МИНИРАЊЕ ВО РУДАРСТВОТО

I - ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат техничките нормативи за ракување со експлозивни средства и минирање во рударството.

Член 2

Како експлозивни средства за минирање во рударството, во смисла на овој правилник, се сметаат материите што се утврдени со прописите за промет на експлозивни материји.

Член 3

За минирање во рударството се користат експлозивни средства чиј квалитет и начин на испитување се утврдени во соодветни прописи за југословенските стандарди.

Член 4

Зависно од специфичните рударско-геолошки, погонски и климатски услови организацијата на здружен труд изработува упатство за ракување со експлозивни средства (прием, транспортирање, складирање, чување, издавање, употреба и уништување).

Член 5

Ако експлозивни средства се најдат при товар и транспортирање на ископини, или во постројка за подготвување на минерални сировини, мора да се постапи според упатството за ракување со експлозивни средства.

Член 6

Транспортирање, сместување во магацини и издавање на експлозивни средства на површина се врши според прописите за промет на експлозивни материји.

Член 7

Складирање, ракување, проверка на исправноста, начинот на употреба и уништување на експлозивни средства се врши според соодветните прописи за југословенските стандарди и според упатствата за ракување со експлозивни средства.

Член 8

За неексплодирани (затаени) мини се води посебна евиденција, а се уништуваат според упатството за ракување со експлозивни средства.

Член 9

Ракување со експлозивни средства и минирање во рударството можат да вршат само посебно стручно оспособени лица.

II. ЕКСПЛОЗИВНИ СРЕДСТВА

Член 10

На работилишта со опасен јагленов прав и во поблиската околина на тие работилишта смеат да се употребуваат само експлозивни сигурни против палење на опасен јагленов прав и испитани според соодветните прописи за југословенските стандарди.

Како поблиска околина се смета околината од 10 m спрема свежата воздушна струја, а 30 m во насока на излезната воздушна струја.

Член 11

Во јами и делови на јама со метански режим на работа смеат да се употребуваат само експлозивни сигурни против палење на експлозивна смеса метан-воздух односно на други експлозивни смеси и изработени и испитани според соодветните прописи за југословенските стандарди.

Член 12

Рударски при барут и експлозивни со негативен биланс на кислород не смеат да се употребуваат при подземни рударски работи.

Член 13

Со експлозив смеси да се минира до најниските температури што се наведени во упатството на производителот на експлозивот.

Член 14

Средства за соборување и кршење на минерална сировина со примена на висок притисок што се развива во краток временски период (со помош на гас или течност) смеат да се користат според упатството на производителот.

Член 15

За палење и иницирање на експлозивни полнења при минирање во рударството се употребуваат детонаторски (рударски) каписли, електрични детонатори, засилувачи (бустери), детонирачки и бавногоречки штапини, забавачи и други средства според соодветните прописи за југословенските стандарди.

Член 16

Во јами со појава на метан и експлозивен јагленов прав палење на мини со бавногоречки и детонирачки штапин не е дозволено. По исклучок, за експериментални цели смеси да се користи метански детонирачки штапин, но со преземање на посебни мерки за заштита.

Член 17

При минирање со бавногоречки штапини можат, како помошни средства за палење, да се употребуваат минерски чаури, минерска сака и кибрит.

Член 18

Неупотребливите експлозивни средства што не му се вратени на производителот мораат да се уништат според упатството за ракување.

Експлозивните средства од став 1 на овој член можат да ги уништуваат само стручно оспособени лица. Секој вид експлозивни средства мора посебно да се уништи.

За секое уништено експлозивно средство мора да се состави записник. Во записникот се внесуваат податоци, и тоа: видот и количината на експлозивни средства и начинот, времето и местото и причините за нивното уништување.

III. ПРЕВОЗ НА ЕКСПЛОЗИВНИ СРЕДСТВА

Член 19

Експлозивни средства, по правило, мораат да се превезуваат во затворена оригинална амбалажа.

Сандаци, кутии или обвивки што се отворени заради земање на мостри за контролно испитување мораат пред превозот да бидат затворени на соодветен начин.

Член 20

Експлозивни средства не можат да се превезуваат во окно истовремено со луѓе и материјал.

При превозот во окно експлозивите не смеат да се спуштаат во јамата во ист кош со детонаторските каписли, електричните детонатори и детонирачкиот штапин.

Експлозивните средства се превезуваат во јама, по правило, во посебно за тоа уредени вагонети.

Вагонетот со експлозивни средства не смее да се турка во извозен кош со механички уреди.

Експлозивите смеат да се спуштаат во јама со брзината одобрена за превоз на луѓе. Нитроглицеринските пластични експлозиви, како и иницијалните средства за палење смеат да се спуштаат со брзина најмногу до 4 m/s. Брзината на спуштањето на експлозивните средства со ведрa, при длабење на окно, не смее да биде поголема од 1 m/s.

Машинистот на извозната машина мора да биде извештен за превозот на експлозивни средства.

Извозната машина мора полека да се задвижува, да се вози без штрекање и на крајот на возењето полека да се запира кошот.

На навозиштето и одвозиштето експлозивните средства не смеат да бидат натрупани ниту смеат заедно да бидат експлозив и иницијални средства за палење.

Член 21

За време на превозот на експлозивни средства со вагонети, не смее со паралелен колосек во иста и во спротивна насока да се врши превоз или маневрирање на локомотиви и вагонети, ниту смеат да минуваат работници. По истиот колосек смее да се превезува друг материјал само во иста насока во која се превезува експлозивот со тоа што меѓу нив да постои станица за вкрстување на возовите.

Експлозив смее да се превезува само во исправни вагонети и не смее да стрчи над или надвор од сандакот на вагонетот.

По исклучок, иницијални средства во оригинално фабричко пакување можат да се превезуваат во исправни обични вагонети, но сандациите на вагонетот смеат да бидат поставени само во еден ред, т. е. не смеат да бидат сложени еден преку друг.

Експлозивите мораат да се превезуваат засебно и одвоено од иницијалните средства. Ако се превезуваат експлозив и иницијални средства истовремено со ист воз со локомотивски влек меѓу вагонетите со експлозив и вагонетите со иницијални средства мора да има барем еден празен вагонет.

При превозот на експлозивни средства мораат да се постават сигурносни акумулаторски светилки.

Пред превозот, пругата мора да биде прегледана, заради утврдување на нејзината исправност.

Член 22

При рачен превоз на експлозивни средства со вагонети во хоризонтални ходници, вагонетите смеат да се превезуваат само поединечно, на меѓусебно растојание од најмалку 20 m.

Ако пругата не е постојано осветлена со светилки, на вагонетот мора да биде закачена и запалена сигурносна електрична акумулаторска светилка.

Член 23

При превозот на експлозивни средства со локомотивски влек во јама до јамски магазин или помошен склад, мораат да бидат исполнети следните услови:

1) брзината на превозот не смее да биде поголема од 2 m/s;

2) на предниот дел на локомотивата и на крајот на возилото мора да има светлечки црвени знаци за предупредување дека се превезуваат експлозивни средства;

3) при превозот на експлозивни средства не смеат истовремено да се превезуваат други предмети, уреди, алат и сл.;

4) при превозот на експлозивни средства првите два вагонета зад локомотивата мораат да бидат празни.

Иницијални средства не смеат да се превезуваат со електрични локомотиви со возна (трола) жица.

Член 24

При превозот на експлозивни средства со јамска хоризонтална жичарница од јамски магазин или помошен склад мораат да бидат исполнети следните услови:

1) пред почетокот на превозот на експлозивните средства мора да се прегледа исправноста на пругата и на погонската машина;

2) на пругата по која се превезуваат експлозивни средства мора да се постави предупредување дека се превезуваат експлозивни средства;

3) при превозот со возови, во еден воз смее да има најмногу шест вагонети, а ако превозот се врши со поединечни вагонети, нивното меѓусебно растојание мора да биде најмалку 10 m, а на благо наведната жичарница – најмалку 20 m;

4) брзината на превозот не смее да биде поголема од 1 m/s.

5) на пруга по која редовно се превезуваат експлозивни средства мора да постои можност од кое да било место на жичарницата да може да се даде сигнал односно да се запре жичарницата;

6) меѓу вагонетите со експлозивни средства не смее да има празни вагонети ниту вагонети со друг материјал;

7) ако пругата не е осветлена со постојано електрично осветление, на првиот и последниот вагонет на возот мора да биде закачена сигурносна електрична акумулаторска светилка.

Член 25

За превоз на експлозивни средства по коси пруги (ускопи или нископи, како и со коси жичарници) мораат да бидат исполнети следните услови:

1) пред превозот на експлозивни средства мораат да се прегледаат превозни уреди, јажињата, копчињата, пругите, сигурносното јаже и задржувачите;

2) на коса пруга смее да се превезува само еден вагонет со експлозивни средства;

3) ако пругата не е постојано осветлена, вагонетот мора да биде напред осветлен со сигурносна акумулаторска светилка;

4) брзината при превозот на експлозиви не смее да биде поголема од 2 m/s, а при превозот на иницијални средства – не смее да биде поголема од 1 m/s.

Член 26

Експлозивни средства не смеат да се превезуваат со гребести и членкасти транспортери, стресалки и сл. и не смеат да се натоваруваат или истоваруваат со механички лопати.

По исклучок, експлозивни средства можат да се превезуваат со транспортери со лента, под следните услови:

1) транспортната лента мора да биде електроантистатична;

2) експлозивите мораат да бидат во свои оригинални фабрички сандаци или во специјални сандаци од материјал кој е лош спроводник на електрицитет;

3) меѓу лентата што ги носи сандациите со експлозив и покривот или слеменицата (гредата) или друга преграда, цевките или каблите мора да има празен простор висок најмалку 60 cm;

4) натовар на лентата или истовар од лентата може да се врши само на станици за тоа уредени со сигурносни уреди за врска на тоа место со местото за пуштање во погон и запирање на лентата;

5) на гумената транспортна лента експлозивот може да биде сложен во количина до нето 25 kg. Меѓусебното растојание на пакетите со експлозив на гумената транспортна лента мора да биде најмалку 6 m.

Член 27

Експлозивните средства можат да се доставаат под земја преку дупкотини приготвени посебно за таа цел, со тоа што брзината на спуштањето да не биде поголема од 1 m/s.

Член 28

Експлозивни средства не смеат да се оставаат во зградата на окното, на одвозиштето односно навозиштето или во јамските простории што не се определени за сместување на тие средства.

Бавногоречките штапини можат да се пренесуваат заедно со експлозивот.

Член 29

Експлозивни средства не смеат да се пренесуваат за време на редовното излегување на работниците од јамата и влегување во јамата.

Член 30

Детонаторски каписли и електрични детонатори во количини помали од количините на оригиналното пакување мораат да се пренесуваат во кутија од дрво или во соодветна метална кутија или торба што треба да биде цврста. Иницијалните средства во кутија или торба мораат да бидат сместени така што нивното движење да не е можно дури и при тресење на кутијата или торбата.

Член 31

Ако на патиштата во јамата по кои се пренесуваат или превезуваат електричните детонатори постојат скитачки електрични струи, електричната струја на таа делница на патот мора да се исклучи од мрежата за време на преносот односно превозот.

Член 32

Ако количината на експлозив е помала од количината на оригиналното пакување, експлозивот се пренесува во затворени торби од кожа или до друга материја која е електроантистатична (проверена на електроантистатичност) или во сигурно затворени кутии или сандаци.

IV. СМЕСТУВАЊЕ НА ЕКСПЛОЗИВНИ СРЕДСТВА

Член 33

Експлозивни средства се сместуваат и чуваат во за таа цел изработени и уредени јамски магазини, според важечките прописи.

Количините на експлозивните средства потребни за најмногу седум дена за едно или повеќе работилишта можат да се чуваат во помошни складови.

Помали количини на експлозивни средства за потребите на едно или неколку околни работилишта во една смена можат да се држат во прирачни магазини, што мораат да бидат (на подрачјето на работилиштето) на сигурно место до кое мините не можат да го отфрлат материјалот.

Член 34

Во јамските магазини, помошни складови и прирачни магазини експлозивите мораат да бидат сместени сосема одвоено од иницијалните средства, и тоа: во магазини – во посебни комори, во помошни складови – во посебни комори или владбнатини (ниши), а во прирачни магазини, во засебни владбнатини (ниши) или сандаци.

Бавногоречки штапини, електрични запалки без каписли и помошни средства за палење (минерски чаури и сл.) можат да се чуваат во иста просторија во која се чува и експлозив, но одвоено од експлозивот, во посебни ниши или сандаци.

Член 35

Во една комора на јамски магазин смеат да се држат: 1) до 2.500 кг нитроглицерински, амониумнитратни пластични и семипластични експлозиви, или до 5.000 kg амониумнитратни метански или други прашести експлозиви или до 7.000 kg смеси на амониумнитрати гориво односно како и за водопластични експлозиви што не се осветливи на каписла бр. 8,

2) до 20.000 парчиња детонаторски каписли односно електрични детонатори.

Секој вид експлозивни средства наведен во став 1 на овој член мора да биде сместен во посебна комора, а разни типови на еден вид експлозивни средства мораат да бидат одвоено сложени во една комора.

Вкупната количина на експлозиви во магазин не смеет да биде поголема од 50 тони.

Ако за сместување на детонаторски каписли и електрични детонатори нема посебни комори, тие можат да се сместат и во владбнатини во пристапен ходник што мораат да се затвораат со железна врата.

Член 36

Во помошни складови можат да се држат експлозивни средства за потребите на минирање, најмногу до седум дена, но не повеќе од 2.000 kg експлозив, како и соодветна количина иницијални средства за тој експлозив.

Разни видови експлозивни средства мораат да бидат посебно сместени како и во јамски магазин.

Член 37

Експлозиви во оригинално пакување на производителот можат да се слагаат, и тоа: ако се во дрвени сандаци – на полици или без полици, а ако се во хартиени обвивки и картонски кутии – само на полици.

Експлозиви смеат да се слагаат на полици или без полици на височина од 10 cm под подот на комората или на поголема висина. Горниот раб на дрвените сандаци не смеет да биде повисок од 1,5 m од подот, а горниот раб на хартиената обвивка и картонските кутии не смеет да биде повисок од 1,2 m од подот. Височината на слободниот простор од наслаганиот експлозив до покривот на комората не смеет да биде помала од 60 cm.

Кутиите или сандаци со експлозиви мораат да бидат оддалечени од горната полица најмалку 10 cm, а од боковите на комората – најмалку 20 cm.

При слагање на сандаци без полици, пократката страна на основницата на наслаганите сандаци мора да биде поголема од височината на насложените сандаци.

Детонаторски каписли и електрични детонатори смеат да се слагаат само спакувани во сандаци, и тоа во дрвени полици најмногу два реда сандаци, еден над друг во една полица, со тоа што вкупната височина на наслаганите сандаци да биде најмногу 1,4 m над подот на комората.

Експлозиви во оригинални пакувања сместени во стандардни контејнери можат да се складираат во комори на палети.

Широчината на преминот меѓу сложените експлозивни средства мора да биде најмалку 1 m.

Член 38

На вратата на главниот влез во јамски магазин мора да биде истакната табла на која се означени количините на одделни видови експлозивни средства чие држење во магазинот е дозволено.

Пред секоја комора на табла мораат да бидат означени видовите експлозивни средства, најголемата дозволена количина што смеет да се држи во комората и состојбата на залихите на крајот на смената.

Член 39

Ако во магазините се внесуваат сигурносни електрични акумулаторски светилки и цебни батериски ламби, што можат да се употребуваат и за осветлување на магазинот, тие при ракувањето со електричните детонатори мораат да се постават на определено место оддалечено од комората или од нишата до комората во која се наоѓаат електричните детонатори.

Во магазин на експлозиви не смеат да се внесуваат светилки со отворен пламен и бензински сигурносни светилки.

Член 40

На влезот во магазин на експлозивни средства мора да биде истакнат натписот: „Внимание! Експлозивни средства! Забрането влегување на неовластени лица! Пушење и влегување со светилка со отворен пламен се забранети!“.

Член 41

Во магазин на експлозивни средства не смеат да се употребуваат алат и прибор што искрат.

Алат, прибор и машини за палење на мини не смеат да се држат во комора во која има експлозивни или иницијални средства. Тие не смеат да се внесуваат во комори.

Член 42

Во магазин на експлозивни средства смеат да се чуваат експлозивни средства само во оригинално пакување.

Сандаци или кутии со експлозивни средства што не се издаваат во оригинално пакување не смеат да се отвораат во простори во кои се држат експлозивни средства.

Празна амбалажа и други отпадоци мораат веднаш да се острнат од магазинот, откако со внимателен преглед ќе се утврди дека во нив не преостанало експлозивно средство.

Член 43

Поправки во комори можат да се вршат само кога во нив нема експлозивни средства.

Член 44

При издавањето на експлозивни средства од помошен склад не смеат во претпросторот истовремено да се наоѓаат и експлозив и средства за негово иницирање и палење.

Член 45

За потребите на едно или неколку околни работишта во текот на една смена експлозивни средства смеат да се сместуваат и во прирачни магазини изработени во вид на вдлабнатини (ниши) или во вид на дрвени сандаци.

Во прирачен магазин изграден во вид на вдлабнатина смеат да се држат до 150 kg експлозив од кој да било вид или соодветна количина детонаторски каписли односно електрични детонатори.

Во прирачен магазин во вид на сандак смее да се држи до 50 kg експлозив од кој да било вид или соодветна количина детонаторски каписли или електрични детонатори.

V. ИЗВЕДУВАЊЕ НА МИНЕРСКИ РАБОТИ

1. Општ дел

Член 46

Минерски работи мораат технолошки, технички и организационо да се изведуваат така што да се обезбеди заштита на луѓето, на природните и изградените објекти, опрема, еколошката средина и др. од сите форми на дејство на експлозијата а особено од:

- 1) сеизмичкото (потресно) дејство;
- 2) распрскувачките односно отфрлувачките парчиња на минираниот материјал;
- 3) дејствувањето на воздушниот ударен бран (притисок);
- 4) отровно и загушливо дејство на гасовити продукти од експлозија и
- 5) топлотно дејство.

Член 47

Минските дупкотини мораат правилно да се распоредат, димензионираат и насочат и издупчат.

Мински дупкотини смеат да се полнат со толкава количина експлозив со која, според утврдените нормативи за специфичната потрошувачка на експлозивите и физичко-механичките својства на карпата, може сигурно да се оствари очекуваниот ефект од минирањето.

Член 48

За секој начин на минирање мора однапред да се определи постапката за минирање и да се утврди;

- 1) видот на експлозивните средства, прибор и алатот за минирање;
- 2) видот на средствата за иницирање и палење на мините;
- 3) потребниот број на мински дупкотини, нивниот пречник, наклон, распоред и длабина;
- 4) потребната количина на експлозив за секоја одделна минска дупкотина (мина);
- 5) начинот на затињање на минските дупкотини;
- 6) начинот на иницирање и редоследот на палење на мините (да се согласи редоследот на минирањето со редоследот на уривањето).
- 7) заштитните и превентивните мерки при изведувањето на минерските работи;
- 8) евентуалните измени и отстапувања во начинот на минирање кога ќе се најде на растроени зони односно поради битна примена во физичко-механичките, петрографските, геолошките, тектонските и хидро-геолошките својства на средината во која се врши минирањето.

Член 49

При подготовката на ударната патрона и полнењето на минските дупкотини со експлозив мора визуелно да се контролира квалитетот односно исправноста на експлозивните средства. Експлозивните средства што не се исправни не смеат да се употребуваат за минирање.

Визуелна контрола на исправноста на експлозивните средства се врши според упатството на производителот.

Член 50

При контролното мерење (проверка) на отпорот на електричните детонатори, мора да се обезбеди посебно место односно простор што мора да биде уреден така што евентуална детонација на контролираниот електричен детонатор да не може да предизвика опасност за луѓето и материјалните блага. Другите детонатори мораат да се наоѓаат зад преградата преку која не може да се пренесе детонацијата од испитуваниот детонатор.

Член 51

Минерски работи не смеат да се изведуваат во средината во која минирањето би можело да предизвика пожар или експлозија.

Член 52

Ако се врши минирање со повеќе експлозивни полнења (мини), меѓусебното растојание меѓу мините и забавањето на детонацијата на соседните мини мора да биде толкаво што активирањето на едно полнење да не предизвика откажување или активирање (детонација) на другите соседни полнења.

Член 53

Во подрачјата во кои постои опасност од одронување и/или лизгање на теренот, на распукнатите места и на места на кои по првата детонација на мините би можело да дојде до оголување или пресечување на уште недетонирани соседни експлозивни полнења не смее да се минира со временско палење на експлозивните полнења.

Член 54

Минските дупкотини, по правило, мораат да бидат така распоредени и насочени така што експлозивните полнења да не можат да се спојуваат или допираат.

Пред почетокот на полнењето на дупкотината со експлозив мора внимателно да се провери дали пречникот на патроната на експлозивот е помал од пречникот на дупкотината, така што патроната да може непречено да помине до дното на дупкотината.

Минските дупкотини се полнат со експлозив непосредно пред изведувањето на минирање (палење на мините).

Член 55

Ако при дупчење на мински дупкотини се забележи дека од нив излегуваат гасови под притисок или во опасна концентрација, се запира натамошната работа.

Член 56

При подземни рударски работи минирање смее да се врши само на работилишта што се проветруваат со проодна воздушна струја или со посебно (сепаратно) проветрување.

2. Известување за минирање

Член 57

Секое палење на мини коко и почетокот и крајот на изведувањето на минерските работи мораат навремено да се објават со предвидената постапка и со сигналните средства утврдени во упатството за минирање.

3. Подготовка за минирање

Член 58

Експлозивот и средствата за иницирање на експлозивот се дотураат во подрачјето во кое се изведуваат минерските работи непосредно пред полнењето на минските дупкотини со експлозив.

Ударните патрони смеат да се подготвуваат само непосредно пред нивната употреба.

Капичките од краевите на спроводниците на електричните детонатори се симнуваат непосредно пред спојувањето на одделни експлозивни полнења во мрежата за електрично палење на мини.

Член 59

Дозволено е да се подготват само толку ударни патрони колку што е потребно за едно минирање.

Член 60

Вдлабнатина во патроната на експлозив за сместување на иницијалното средство е дозволено да се изработува само со шилец изработен од материјал кој не создава искри (бакарни или дрвени шилци).

Член 61

При палењето на мини со помош на бавногоречки штапин, крајот на штапинот што се става во детонаторската каписла се отсекува нормално на оската на штапинот со остар нож и потоа во детонаторската каписла се прицврстува со помош на минерски клешти.

Член 62

При опремање на ударните патрони и секогаш кога се работи со експлозив не смеат да се употребуваат светилки со отворен пламен ниту смее да се пуши.

Член 63

При полнење на мински дупчотини со експлозив од загрозената зона мораат да се отстранат или на сигурен начин да се заштитат машините, алатот, каблите и другата опрема.

Член 64

На мокри работилишта мините смеат да се иницираат само со електрични детонатори отпорни спрема вода и чии спроводници имаат изолација против дејствување на влага или со помош на водоотпорен бавногоречки штапин.

Член 65

Ударните патрони мораат внимателно да се вметнуваат во минските дупчотини, при што мора да се води сметка за тоа електричниот детонатор или детонаторската каписла да не се извлечат од ударната патрона.

Ударни патрони со маса поголема од 1 kg не смеат да се спуштаат во дупчотина со држење за спроводниците на електричните детонатори или за бавногоречки штапин.

Член 66

При рачно полнење на мински дупчотини патроните на експлозив мораат внимателно и поединечно да се вметнуваат до дното на минските дупчотини односно до претходно вметнатите патрони. Притоа, патроните мораат лесно да се потиснуваат со минерски стап, без удирање, така што меѓусебно да се допираат.

Во накоса нагоре издупчените мински дупчотини патроните на експлозивот мораат со држачи да се заштитат од испаѓање.

Член 67

При рачно полнење на мински дупчотини со патрони на експлозив, и при рачно затинање на минските дупчотини со материјал за затинање смеат да се употребуваат стапови според прописот за југословенскиот стандард.

Член 68

При механичко полнење на мински дупчотини со патрониран или непатрониран експлозив и при затинање на мински дупчотини со материјал за затинање смеат да се употребуваат само испитани прибори.

Член 69

Секоја дупчотина наполнета со експлозив мора да се затне ако со упатството на производителот на тој вид експлозив не е определено поинаку. Како материјал за затинање е дозволено да се употребува негорлив, силлив или пластичен материјал кој не искри (песок, глина, водени чепови и др.).

Член 70

Непосредно затинање на мински дупчотини со вода се користи само при минирање со водоотпорни експлози-

ви или со експлозивни спакувани во водоотпорна облога или водоотпорни пластични вреќички.

Член 71

Должината на чепот се определува зависно од пречникот на минската дупчотина, линијата на отпорот според која се урива и од физичко-механичките особини на карпата или минералната суровина.

4. Палење на мини со бавногоречки штапини

Член 72

Палење на мини со бавногоречки штапин се врши според упатството. Бавногоречките штапини за палење на мини мораат да бидат толку долги што по палењето на штапините (мините) да има доволно време за повлекување во засолниште.

При поединечно палење на мини секој бавногоречки штапин што порано ќе се запали мора да биде најмалку 10 cm подолг од оној што се пали како следен.

Најкраткиот бавногоречки штапин мора да биде подолг од 1,0 m, а најдолгиот може да биде 4,0 m.

Член 73

Штапините можат да се палат дури откако сите мински дупчотини ќе бидат приготвени за палење и кога ќе биде обезбедено повлекување на лицата што ги палат мините.

Ако поединечно се палат поголем број мини, едно стручно лице смее да пали најмногу пет штапини. На едно работилиште мини смеат истовремено да палат само две стручни лица.

Член 74

Краевите на бавногоречкиот штапин што се палат со отворен пламен мораат косо да се отсекаат и малку надолжно да се зарежат. Краевите на бавногоречкиот штапин мораат да бидат долги најмалку 20 cm и мораат да стрчат од дупчотината и мораат меѓусебно да се оддалечат најмалку 10 cm. Краевите на бавногоречкиот штапин што стрчат од минските дупчотини не смеат да се свиткуваат и испреплетуваат туку мораат да се остават слободно да висат.

Кога на едно работилиште мораат да се запалат повеќе од десет бавногоречки штапини, палењето мора да се врши со помаш на минерски чаури или со помош на минерска сака, при што еден палител смее да пали најмногу пет чаури или саки.

При палење на повеќе мини, најнапред мора да се запали мината со најдолг бавногоречки штапин, па потоа по ред мините со кратки штапини.

Член 75

Бавногоречки штапин не смее да се употребува:

- 1) во подземни простории односно работилишта со наклон поголем од 30°;
- 2) на работилишта на кои е забранета употреба на отворен пламен;
- 3) на работилишта на кои при палење на мини не може во пропишаниот рок да се повлечат (засолнат) луфто во засолништата или ако при оддалечување од местото на минирањето мораат да се совладаат какви да било пречки.

5. Палење на мини со помош на детонирачки штапини

Член 76

Палење на мини со помош на детонирачки штапин се врши според упатството на производителот. Детонирачкиот штапин, пред воведувањето во минските дупчотини, мора да се изреже на парчиња со потребната должина.

Детонирачкиот штапин смее да се реже само со остар нож, врз подлога од тврдо дрво, и тоа нормално на оската на штапинот. Краевите на режаниот детонирачки штапин мораат на погоден начин да се заштитат за да не дојде до испаѓање (истресување) на експлозивното полнење (на пр. со помош на леплива лента).

Детонирачкиот штапин мора да се реже со еден потег на ножот.

При режење на детонирачкиот штапин, калемот со штапинот мора да се развлече така што од местото на режењето да биде оддалечен најмалку 25 m.

Член 77

Меѓусебно спојување на две парчиња детонирачки штапин или спојување на одвојки на штапин на главниот (магистралниот) вод на штапинот, мора да се изврши со преклопување или на друг начин, според упатството на производителот.

Краевите на детонирачкиот штапин со метална облога мораат да се спојуваат со помош на специјални чаури за спојување на детонирачки штапин.

Споените краеве на детонирачкиот штапин не смеат да се поставуваат во дупкотини.

Член 78

Спојување на детонирачкиот штапин со електрични детонатори односно со детонаторска каписла што служат за иницирање на детонирачкиот штапин се врши на начинот опишан во член 77 на овој правилник.

Забавачите што служат за иницирање на експлозивот со помош на детонирачки штапин мораат со детонирачкиот штапин да се спојуваат на начинот што е предвиден со упатството на производителот на штапинот и забавачите. Исто така мора да се постапува и при спојувањето на детонирачкиот штапин со засилено ударно полнење (засилувачи).

Член 79

Во мрежата на детонирачкиот штапин не смеат, заради засилување односно заживување на мрежата на детонирачкиот штапин, да се вградуваат детонаторски каписли и електрични детонатори.

Член 80

Мрежата на детонирачкиот штапин се иницира само со помош на електричен детонатор односно со помош на детонаторска каписла опремена со бавногоречки штапин.

Член 81

При минирање на површината, мрежата на детонирачкиот штапин мора да се заштити од дејствувањето на сончевите зраци, ако температурата на воздухот преминува $+30^{\circ}\text{S}$ (303°K).

6. Електрично палење на мини

Член 82

Мини мораат да се палат по електричен пат:

1) на местата на кои се палат толку мини што со палењето на бавногоречкиот штапин да не може да се постигне потребната (пропишаната) сигурност;

2) на местата на кои е забранета употреба на отворени светилки;

3) во јами со метан или со опасен јагленов прав;

4) насекаде каде што при минирањето луѓето не можат навремено да се засолнат на сигурно место (на пр. во, окна, јамски простории со наклон поголем од 30° , каде што се заканува опасност од пробив на вода и сл.).

Како извори на струја за палење на мини смеат да се користат:

1) рачни, испитани електрични уреди за палење на мини;

2) стационарни, испитани електрични уреди, напојувани со струја од посебен извор само за автоматско програмирано палење според упатството на производителот.

Член 83

При максимално дозволена отпорност на струјното коло на приклучените електрични детонатори, електричните уреди за палење на мини мораат да обезбедат струен импулс со интензитет најмалку 1A, со стрмина на порастот максимално 1 ms, при максимално траење на импулсот 4 ms, со тоа што енергијата на импулсот да не биде помала од Ws.

По исклучок можат да се користат и кои да било кондензаторски електрични уреди за палење на мини со струен импулс од 1,5 Ws/Ω.

Член 84

Електричниот уред за палење на мини мора да има посебен клуч или лост со кој се вклучува електричната струја за палење на мини. Кондензаторските електрични уреди за палење на мини мораат да имаат и вграден сигнален уред кој оптички и акустички предупредува на тоа дека уредот е спремен за палење (дека кондензаторот е на полнет).

Електричниот уред за палење на мини мора да биде така конструиран што да не може да дојде до небрежно палење.

Член 85

При палење на мини мора со омметар да се испита електричната отпорност на детонаторот на електричниот вод за палење на мини. За испитување смеат да се користат само минерски омметри.

Испитување се врши од засолништето од кое ќе се пали минското поле.

Електричните уреди за палење на мини не смеат да се употребуваат за совладување на поголема отпорност одошто е означено на плочката на уредот.

Член 86

Капацитетите и исправноста на електричните уреди за палење на мини и електричните мерни инструменти мораат да се контролираат најмалку еднаш месечно и по секоја поправка. За резултатите од оваа контрола мора да постои извештај за испитувањето.

Кај омметрите и уредите за испитување на електричната проводливост особено треба да се провери тоа дали јачината на електричната струја при кратко споени приклучоци не преминува 25 mA.

Еднаш годишно мора да се испита дали вредностите на карактеристиките на електричните уреди за палење на мини и на електричните мерни инструменти одговараат на номиналните вредности.

Член 87

Проводникот на електрична струја за спојување на електричните детонатори со електричниот уред за палење на мини, по правило, е од бакар, со пресек од најмалку $0,8 \text{ mm}^2$, со изолација од гума или PVC, а ако проводникот е од исплетена челична жица, мора да има иста изолација, но со пресек кој обезбедува иста електрична отпорност како бакарниот проводник од најмалку $0,8 \text{ mm}^2$. Електричниот проводник за спојување на електричните детонатори со електричниот уред за палење на мини не смее да има голи делови (жица). Краевите на жицата на проводникот и на електричните детонатори мораат пред спојувањето да се исчистат така што да се сјајат. Краевите цврсто меѓусебно се преплетуваат и споените места се изолираат.

Не смеат да се користат проводници од алуминиум.

Електрични проводници за други намени (сигнализација, осветлување и сл.) не смеат да се употребуваат како проводници за спојување на електрични детонатори со електричен уред за палење на мини.

Краевите на жиците на електричниот проводник што се врзуваат со електричниот уред за палење на мини мораат да бидат кратко споени. Краевите не смеат да се одвојуваат непосредно пред врзувањето со електричниот уред за палење на мини.

Член 88

Постојаните, односно стационарните проводници за електрично палење на мини мораат да се полагаат така што да не се допираат со други електрични проводници, кабли, електрични уреди и метални предмети (шини, цевоводи, челични јажиња и сл.). Стационарните проводници мораат да се постават на специјални држачи – изолатори што се од спротивната страна на електричните проводници.

Исправноста на изолацијата на проводникот за електрично палење на мини мора при полагањето визуелно да се контролира. Оштетените проводници мораат да се исклучат од употреба.

Член 89

Електричните стационарни проводници за палење на мини мораат да бидат од едно парче, а другите можат да

бидат од две до три прописно споени парчиња и мораат да бидат толку долги така што со нивната помош мините да можат да се палат од безбедно растојание, од засолништето за минирање. При минирање на подготвителни работилишта во јама, нивната должина мора да изнесува најмалку 75 m, а при минирање на откопни работилишта, односно широки чела – најмалку 50 m.

Член 90

Електрично палење на мини со употреба на мостни електрични детонатори може да се врши на местата на кои силата на скитачките струи мерена со прибор за мерење на внатрешниот отпор од 3 до 5 Ω не е поголема од 0,06 A. Ако за мерење е земен амперметар на друг внатрешен отпор, неговите резултати треба да се пресметаат така како што тоа би го покажувал амперметарот за внатрешен отпор од 3 до 5 Ω .

На местата на кои постои опасност од скитачки струи мора, пред секое минирање, со инструмент да се означат појавата на скитачките струи.

Член 91

При минирањето на местата на кои постои опасност од скитачки струи мора да се обезбеди следното:

- сета електрична опрема мора прописно да се заземји, така што вкупниот отпор на проводникот за заземјување да не е поголем од 1,0 Ω , а мораат да се заземјат и шини и метални конструкции што мораат меѓусебно да се спојат;
- добро одржување на изолацијата на проводниците на електричната мрежа и на мрежата за електрично палење на мини;
- за времето на полнење на минските дупчотини со експлозив мора да се исклучи електричната струја од мрежата што служи за напојување на работните машини и на дугите уреди што работат во непосредна близина на местото на кое се изведува минирање.

Член 92

Кај рачните електрични извори за палење на мини електричните детонатори не смеат да се спојуваат паралелно со изворот. Кај централното автоматско палење можат да се предвидат и паралелни граници ако со системот е претходно осигурана контрола на отпорноста на исправноста на сите приклучни електрични детонатори.

Член 93

За палење на повеќе мини смеат да се употребуваат само детонатори од ист тип.

Член 94

На местата на кои постои опасност од електростатичко празнење (гром) за електрично палење на мини мораат да се употребуваат електрични детонатори што се отпорни од 2.500 pF (пикофаради), при напон од 30.000 V или уреди за заштитата на мини од гром.

Член 95

При минирање на местата на кои постои опасност од статички електрицитет, електро-механичката опрема мора да се заземји, а отпорноста на проводникот за заземјување не смее да биде поголема од 1,0 Ω .

Сите меѓусебни споени на краевите од проводникот на електричните детонатори, како и споевите со водови за електрично палење на мини мораат прописно да се изолираат.

Мрежата за електрично палење на мини мора да биде што повеќе оддалечена од сите предмети што можат да бидат наелектризирани.

Облеката и обувките на луѓето што вршат минирање или работат со експлозив мора да биде изработена од антиелектростатички материјали.

Член 96

Типовите и видовите на електрични детонатори што ќе се користат за палење на мини во зоните загрозуени од скитачки струи мораат да се определат врз основа на резултатите од мерењата на скитачките струи.

Член 97

За минирање во подрачјето со често атмосферско празнење смеат да се употребуваат само неосетливи и високо неосетливи електрични детонатори. Во тие подрачја мораат да се користат инструменти што предупредуваат на опасност од атмосферско електрично празнење.

Изведувањето на минерски работи односно полнењето на мински дупчотини со експлозив мора да се запре, а луѓето мора да се засолнат на сигурно место (засолниште) штом ќе се забележи дека на минското поле му се приближува луѓа со грмеж. Веќе исполнетите мински дупчотини мора да се активираат (запалат), а ако тоа не е можно, тогаш исполнетите серии на мини се спојуваат на кратко. Работата смее да се продолжи дури кога невремето ќе престане.

Член 98

За минирање во близина на далноводи со висок напон и електрифицирани железнички пруги должината на проводниците за минирање се определува така што при минирањето проводниците да не можат да бидат отфрлени на водовите со висок напон и кај нив да предизвикаат краток спој. Проводниците на водот за палење на мини мораат да бидат со анкери прицврстени за земјата.

Член 99

Зависно од видот и бројот на електричните детонатори, капацитетот на уредите за електрично палење и системот за палење на мини, детонаторите смеат да се спојуваат во сериски, паралелни или комбинирани електрични мрежи (системи).

7. Постапка по активирањето на мини

Член 100

При палењето на мини со бавногоречки штапин или со временски електрични детонатори мораат да се следат и бројот експлозиите на поединечни мини за да се утврди дали сите мини експлодирале.

Член 101

Ако некоја од мините не експлодирала или ако постои сомневање дека не експлодирала, во засолништето мора да се почека најмалку 20 min. Исто толку мора да се почека кога некоја од мините неправилно детонира, т. е. ако се чуе само послаба детонација или ако од минската дупчотина излегува чад со невообичаена боја (на пр. жолтеникаво-сив или црвенкаст).

Член 102

Ако при електричното палење на мини со задвижување на лостот или клучот – уредот за електрично палење на мини не настапи експлозија на моментните или милсекундните електрични детонатори, мора уште еднаш да се направи обид мините да се запалат (активираат) со вртење на лостот односно клучот. Ако ни потоа не настапи експлозија на мините, проводниците за електрично палење мора веднаш да се одвојат од стегалките на уредот за палење и кратко да се спојат. Потоа мора да се земе клучот или лостот на уредот за палење и да се провери исправноста на проводникот за електрично палење на мини и исправноста на уредите за мерење на електричниот отпор, па дури тогаш да се утврдат причините за откажување на мините.

Ако до откажување на мините дошло при палењето на мините со временски електрични детонатори, на работилиштето смее да се отиде дури по истекот на време од 20 минути од моментот кога проводниците се одвоени од стегалките на уредот за електрично палење на мини.

Кога мините ќе откажат при минирање во загреана средина (карпи со повишена температура), времето на чекање во засолништето мора да изнесува најмалку 60 min.

Времето на чекање од став 3 на овој член, како и времето на чекање од член 101 на овој правилник мора да се контролира со помош на часовник.

Член 103

По палењето на мините и чекањето во засолништето според одредбите на чл. 101 и 102 на овој правилник, мора да се провери дали се отстранети гасовитите продукти од

детонацијата на експлозивот и да се контролира сигурноста на работилиштето. Со осветлување и со чување на подземните и на другите работилишта мора да се утврди дали таваните и боковите на просторијата или работилиштето се сигурни, потоа мораат да се соборат (симнат) лабавите висечки парчиња (блокови на карпи) и да се утврди дали во преостанатите (неоткорнати) мински дупчотини има или нема неексплодирани, мини или остатоци од експлозив.

8. Неексплодирани мини

Член 104

Ако се утврди дека одделни мини не експлодирале тие мораат на уочлив начин да се обележат и веднаш да се преземат потребните мерки за да се уништат.

За секоја неексплодирана мина мора да се води евиденција, се додека мината не се уништи.

Член 105

Се додека не се уништат неексплодирани мини не смеат да се вршат никакви работи на просторот кој мината што откажала би можела да го загрози, освен неопходните работи за уништување на мината што откажала.

Ако при прегледот на работилиштето не може да се утврди дека сите мини експлодирале, отстранувањето на откорнатиот материјал мора да се врши под контрола.

Член 106

Мините што откажале смеат да се отстрануваат со нова мина, исполнета во минската дупчотина паралелно со издупчената на растојание најмалку од осумкратната вредност на пречникот на минската дупчотина чие полнење не експлодирало. Местото и правецот на новата минска дупчотина мора така да се одбере што со новата минска дупчотина да не се удри во неексплодираната мина.

Заради утврдување на насоката на минската дупчотина со експлозивно полнење што откажало од неа мора да се извади чепот до длабочина од 10 cm, мерено од утоката на дупчотината.

Член 107

Ударните патрони и експлозивот не смеат да се извлекуваат од дупчотината со експлозивно полнење што откажало (со мини). Исто така, не смеат да се продлабочуваат ни минските дупчотини што останале наполно или делумно зачувани затоа што експлозивот во нив изгорел или затоа што влезниот дел од минската дупчотина бил скинат од дејствување на соседната мина.

Член 108

Ако при прегледот на работилиштето се утврди дека некоја од минските дупчотини е откорната (скината) од дејствувањето на соседна мина и ако постои сомневање дека детонаторските каписли или електричните детонатори и експлозивот попаднале во одминираниот (соборениот) материјал (ископината), внимателно мора да се пребара работилиштето и ископината на него.

Исто така мора да се постапи со одминираниот материјал при отстранувањето на неексплодирана мина (член 105).

Со експлозивните средства што ќе се пронајдат во одминираниот материјал мора да се постапи според упатството.

9. Определување на сигурносните зони

Член 109

Сигурносната зона за заштита на објекти, машини, опрема, уреди, инсталации и др. мора да се определи врз основа на сеизмичкото (потресното) дејствување на мините и на далечината на отфрлање на парчиња на одминираниот материјал.

Сигурносната зона за заштита на згради мора да се определи и врз основа на воздушните бранови удари (притисокот на воздухот) на мините налепници односно на невкопаните мини.

Член 110

При определувањето на сигурносните зони од член 109 на овој правилник како поединечно истовремено детонирачко полнење односно мини се сметаат:

1) во случај на иницирање на експлозивот со електрични детонатори - сите оние експлозивни полнења што се иницирани истовремено или чие време на забавување (ретардација на детонацијата) при милисекундно паѓање на мините не е поголемо од 100 ms (милисекунди);

2) во случај на иницирање на експлозивот со детонирачки штапин - сите експлозивни полнења од една серија мини;

3) во случај на минирање со положени котелски полнења - котелско полнење долго 20 m.

10. Определување на сигурносната оддалеченост за заштита од сеизмички вибрации предизвикани со минирање

Член 111

Сеизмичката сигурност на оддалеченост се определува според соодветниот југословенски стандард.

11. Определување на сигурносната зона односно на оддалеченоста за заштита од отфрлените парчиња на миниран материјал

Член 112

Сигурносната зона односно оддалеченоста во која отфрлањето на парчиња од минираниот материјал не е опасно по луѓето и објектите мора да се определи со оглед на: положбата на минските дупчотини, геометријата на дупчењето (избивната линија, растојанието меѓу дупчотините и наклонот на дупчотините), масата и начинот на експлозивното полнење, специфичната потрошувачка на експлозивот, концентрацијата, затајувањето на минските дупчотини и другите влијателни фактори.

Во сигурносната зона не смеат да допрат минирани материјал и парчиња од минираниот материјал. Сигурносната зона мора да се зголеми кога се очекува зголемено расфрлање на материјалот, на пример, поради конфигурацијата на теренот или поради начинот на минирање, видот на материјалот кој се минира, видот на експлозивот и др.

Ако во определена сигурносна зона се наоѓаат објекти, а минирањето мора да се изврши, објектите мора да се заштитат од штетното дејствување на минирањето со посебни минерско сеизмички мерки и со соодветни средства за заштита, на пр. со заштитна мрежа, вреќи со песок, насип, заштитна ограда и др. Мора да се обезбеди заштитните средства да останат ефикасни и во случај на активирање на повеќе експлозивни полнења (мини).

12. Определување на сигурносните оддалечености за заштита од дејствувањето на воздушниот удар предизвикан со детонација на експлозивното полнење

Член 113

Најголемото дозволено зголемување на воздушниот притисок на челото на воздушниот удар, измерено во населени места, зависи од зачестеноста на детонациите, а се определува според табелата 1.

Табела 1

Зачестеност на детонации- те односно на минирањата	Максимално дозволено зголемување на воздушни- от притисок кај детонаци- јата
1 Секојдневно по повеќе детонации	мора да се изврши кон- тролно мерење на јачината на воздушниот удар и да се утврди границата која не смее да биде поголема од 1 милибар
2 до 1 милибар	Најмногу двапати неделно по повеќе детонации
3 Најмногу две детонации неделно	до 2 милибара
4 Најмногу две детонации месечно	до 3 милибара
5 Најмногу две детонации годишно до 5 милибари	

Ако зачестеноста на детонациите помеѓу вредностите наведени во табелата 1 е различна се зема пониската вредност на зголемување на воздушниот притисок.

Ако може да се очекува при минирањето воздушниот притисок да се зголеми над 3 милибара, мора пред палењето на мините да се утврди состојбата на загрозените згради.

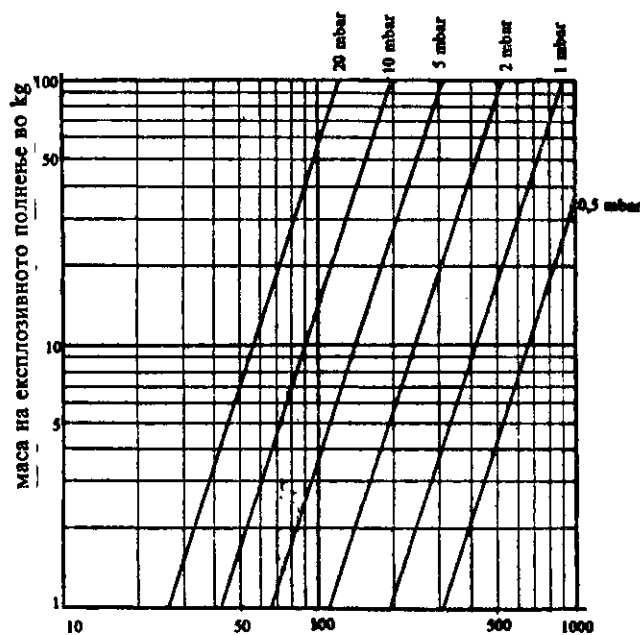
За чести и многу јаки минирања мора да се изврши контролно мерење на јачината на воздушниот удар.

Контролното мерење на јачината на воздушниот удар мора да се изврши и ако, според дијаграмот од член 114 на овој правилник се утврди поголема вредност од максимално дозволената вредност за определена зачестеност на детонациите.

Член 114

Најголемото очекувано зголемување на воздушниот притисок на челото на воздушниот удар, при секундарно минирање со положени мини или со некое слично минирање се утврдува во милибари според дијаграмот на сликата 1.

Дијаграмот важи за експлозивите што обично се користат за секундарно минирање.

Оддалеченост од местото на минирањето во метри

Слика 1

Ако се минира со положени мини, за намалување на јачината на воздушниот удар мораат да се преземат следните технички мерки:

- 1) покривање на експлозивот со земја или иловица;
- 2) употреба на забавачи меѓу одделни одвоени експлозивни полнења;

3) одбирање на најповолно место на работилиштето за вршење на секундарно минирање;

4) употреба на електрични детонатори или бавного-речки штапин наместо детонирачки штапин;

5) забрана на минирање во неповолни временски услови

Член 115

Најголемото очекувано зголемување на воздушниот притисок на челото на воздушниот удар кај технички правилно изведено масовно или слично минирање на затнати мински дупкотини, исто така се утврдува со помош на дијаграмот на сликата 1. така што како одлучувачка маса на експлозивното полнење се зема 150-от дел од употребената количина експлозив на минското поле. На така добиената количина на експлозив се додава и количината на пентрит во детонирачкиот штапин на површината на минското поле.

За намалување на јачината на воздушниот удар при минирањето со мински дупкотини потребно е да се преземат следните технички мерки:

- 1) поквалитетно затнување на сите мински дупкотини наполнети со експлозив;
- 2) поправилно определување на потребната количина експлозив за секоја минска дупкотина, земајќи ја предвид избивницата и квалитетот на карпата;
- 3) поправилно ставање на забавачето меѓу одделни мински дупкотини, како по времето на забавачето така и по редоследот на палењето на одделни мини;
- 4) покривање на детонирачкиот штапин на површината со песок или со други слични материјали;
- 5) забрана на минирање во неповолни временски услови.

13. Минирање во близината на високонапонски објекти со електрично палење на мините

Член 116

Во близината на високонапонските далноводи и на други објекти со висок напон, електричното палење на мините смее да се изведува само кога не постои опасност дека поради близината на водовите со висок напон во проводниците на мрежата за електрично палење на мините ќе се индукува опасна електрична струја.

Член 117

Опасноста од дејствувањето на струјата што поминува низ проводниците со висок напон или проводниците на електрифицираните железнички пруги на мрежата за електрично палење на мините мора да се спречи со обезбедување на сигурносни растојанија и со примена на соодветни електрични детонатори, зависно од големината на напонот и видот на проводникот под напон.

Сигурносните растојанија што мораат да се обезбедат при електричното палење на мините во близината на високонапонските објекти, зависно од видот на применуваните електрични детонатори, се определуваат според табелата 2.

Минималните растојанија во кои, со електрично палење на мините во близината на високонапонските водови за пренос на електрична енергија и електричниот влек мораат да се преземат посебни мерки на заштита се дадени во табелата 2.

Табела 2

Вид на електричен вод со висок напон	Вид на употребуваните електрични детонатори		
	Нормален електричен детонатор со мост	Неосетливи електрични детонатори	Многу неосетливи електрични детонатори
Високонапонски слободен вод на дрвени столбови	10-25 m	до 10 m	до 10 m
Високонапонски слободен вод на армирано-бетонски столбови	50-100 m	25 до 50 m	до 10 m
Високонапонски водови на електрифицирани железнички пруги или трамваи	200-500 m	100 до 200 m	10 до 100 m

Член 118

Сигурносните растојанија мораат да се мерат во хоризонтална рамнина, и тоа од мрежата за електрично палење на мините па до најблискиот дел на слободниот високонапонски проводник.

14. Определување на сигурносните оддалечености при минирањето со електрично палење на мини во близината на радиопрераватели и радарски станици

Член 119

При електричното палење на мини во близината на стабилни и подвижни радиопрераватели и радарски станици и уреди што создаваат толку јако електромагнетно поле што тоа може во проводниците за палење на мини да индукува електрична струја доволна за активирање на електричните детонатори смеат да се употребуваат само електричните детонатори декларирани со големините на струјата што не смеат да ги активираат и што мораат да бидат поголеми од индукуваните големини на струја во проводниците на електричните детонатори, а кои во никој случај не смеат да преминуваат 0,5 A.

Член 120

За опасни електромагнетни полиња се сметаат полињата чија јачина преминува $0,18 \text{ W/m}^2$, односно онаа јачина на електромагнетно поле која во електричните детонатори или во мрежата за електрично палење на мините може да индукува електрична струја со јачина од 0,18 A, односно $1/3$ од номиналната електрична струја што е потребна за активирање на електричните детонатори.

Член 121

Електричното палење на мини во близината на радиопрераватели и радарски станици не смее да се врши во опасна зона, т. е. на растојание помало од сигурносното растојание утврдено во табелата 3.

Сигурносни оддалечености при минирањето во близината на радиопрераватели

Табела 3

Моќност на радиопреравателот или радарот (W)			Најмала сигурносна оддалеченост (m)	
над	1	до	5	15
"	5	"	25	30
"	25	"	50	50
"	50	"	100	70
"	100	"	250	120
"	250	"	500	150
"	500	"	1 000	215
"	1 000	"	2 500	300
"	2 500	"	5 000	500
"	5 000	"	10 000	700
"	10 000	"	25 000	1 200
"	15 000	"	50 000	1 700
"	50 000	"	100 000	2 350
над	100 000			3 000

Член 122

Проводниците за електрично палење на мини во близина на радиопрераватели и радарски станици се ставаат по површината на минското поле.

Член 123

Ако не може да се исполнат одредбите од чл. 119 до 121 на овој правилник, тогаш мора да се обезбеди за време на изведувањето на минерските работи (полнењето на минските дупчотини со експлозив, полагањето на мрежи за електрично палење на мините, спојувањето на електричните детонатори на мрежата за палење и за време на палењето на мините) радиопреравателот или радарската станица да прекинат со емитурање. Ахо тоа не е можно, минирањето мора да се изврши со палење на мините со бавногоречки или детонирачки штапин.

Член 124

Кога за разни известувања и комуницирања во близината на работилиштето или на самото работилиште се употребуваат подвижни примопрераватели, при минирањето со електрични детонатори со нормална осетливост мора да се обезбеди сигурносна оддалеченост според табелата 4.

Сигурносната оддалеченост при минирањето во близината на преносливи радиопримопрераватели (токи-воки уреди):

Табела 4

Моќност на примопреравателот (токи-воки уредот) W	Најмала сигурносна оддалеченост (m)
1 до 10	15
10 до 60	30
60 до 250	60

Во возила - примопрераватели не смеат да се превезуваат електрични детонатори.

15. Определување на сигурносните оддалечености при подводно минирање за потребите на геофизичките (сеизмичките) истражувања

Член 125

Од моментот кога ќе се почне со работа на полнење на подводните мински дупчотини со експлозив или со поставување на подводни експлозиви за полнење (мини) па до завршувањето на полнењето односно до полагањето на подводни мини луѓето не смеат да се наоѓаат на следните оддалечености:

- 1) 100 m - ако е масата на експлозивното полнење е помала од 1,0 kg;
- 2) ако масата на експлозивното полнење е поголема од 1,0 kg, за секој нареден килограм маса на експлозиво полнење сигурносното растојание мора да се зголеми за наредните 100 m.

VI. МИНИРАЊЕ ПОД СПЕЦИФИЧНИ УСЛОВИ ВО РУДНИЦИ СО ПОДЗЕМНА ЕКСПЛОАТАЦИЈА

1. Минирање на работилишта со појава на метан и/или експлозивна јаглена прашина

Член 126

Во јама на работилишта со појава на метан и/или експлозивна јаглена прашина, за минирање смеат да се употребуваат само метански експлозиви според соодветните стандарди, патронирани во патрони со пречник од 28 до 38 mm.

За иницирање на експлозивот смеат да се употребуваат само метански електрични детонатори, моментни или милисекундни, со номинален интервал на задоцнување од најмногу 34 милисекунди.

Метанските експлозиви и метанските електрични детонатори мораат да бидат изработени и пред употреба испитани според соодветните југословенски стандарди.

Член 127

Неметанските експлозиви на работилиштата со појава на метан смеат да се користат само по исклучок, и тоа ако се исполнети следните услови:

- 1) концентрацијата на метан да не надминува 0,5%;
 - 2) работилиштето да располага со соодветна вентилација што се бара за метански режим на работа, според прописите за подземна експлоатација на јаглен;
 - 3) на работилиштето да нема расед и други геолошки неправилности;
 - 4) да се предвидени посебни мерки за контрола и да се изработено посебно упатство за минирање во тие услови.
- За минирање смее да се користи само неметански експлозив кој надлежниот орган го одобрил за употреба во определен рудник.

Член 128

Минирањето со метански експлозиви смее да се изведува само на работилиштата на кои концентрацијата на метан не е поголема до 1,5%. Над таа концентрација на метан минирање со експлозиви не е дозволено, како ни полнење на дупкотини со метански експлозив.

Член 129

Непосредно пред полнењето на минските дупкотини со експлозив мора да се испита концентрацијата на метан на работилиштето и во круг со полупречник од 10 m од местото на минирањето. Исто така, мора да се испита концентрацијата на метан и на местото на кое се активира електричниот уред за палење на мини.

Член 130

Максималната дозволена количина на метански експлозив со која е дозволено да се полни една минска дупкотина се определува врз основа на резултатите од испитувањата на експлозивот во мужарот на пробниот ходник, по методата пропишана со соодветен југословенски стандард.

Член 131

За метански прашести експлозиви испитани по југословенскиот стандард за метански експлозиви, максимално дозволеното полнење на експлозиви по една минска дупкотина изнесува 600 g (за патрони со маса од 100 g), односно 800 g (за патрони со маса од 200 g).

Член 132

Метанските прашести експлозиви се употребуваат под следните услови:

1) да се одобрени такви откопни методи и таков начин на палење на мините така што ниедна патрона на метанскиот експлозив непосредно пред детонацијата да не е откриена по должина;

2) пукнатини широки од 2 до 3 mm (природни или вештачки, како последица од претходни дејствија или откопна метода) не ги сечат дупкотините наполнети со патрони на експлозив;

3) во близината на дупкотините наполнети со метански експлозив да не постојат рударско-геолошки услови што овозможуваат полесно избивање на гасови на детонацијата и детонациониот бран во атмосферата на работилиштето;

4) патроните на експлозив меѓусебно да се во добар контакт, што овозможува сигурен пренос на детонацијата во дупкотината;

5) патроните на експлозивот да се заштитени од влијанието на вода, ако ја има во дупкотината.

Член 133

Метанските милсекундни електрични детонатори смеат да се поврзуваат во мрежата само сериски. Истовремено се употребуваат само детонаторите по редни броеви, а притоа ниеден број да не е пропуштен.

Метанските милсекундни електрични детонатори се поставуваат во дупкотини така што во соседните дупкотини да бидат само детонатори со ист број или до следниот, повисокиот или понискиот, степен на задоцнување.

Член 134

Во минирањето не смее да дојде до избивање и откривање на повисоките броеви на детонаторите и експлозивот поради влијанието на детонацијата на мините опремени со детонатори со пониски броеви.

На работилиштата со појава на метан одеднаш смеат да се палат само толку различни броеви на милсекундни метански детонатори така што збирот на задоцнувањето на сите броеви во серијата да не биде поголем до 136 ms при минирањето во јаглен или јаловица со слоеви на јаглен односно 204 ms при минирањето во јаловица, ако се установи дека нема концентрација на метан во услови на нормално проветрување.

Член 135

Уредите за електрично палење на мини и мерните инструменти за контрола на електричната мрежа што се ко-

ристат во метанските јами мораат да бидат противексплозивно заштитени.

Член 136

Дисконтинуираното полнење на долги мински дупкотини со метански експлозив испитуван по југословенскиот стандард за метански експлозиви во јама на работилиштата со појава на метан е дозволено само по исклучок, и тоа под следните услови:

1) одделно одвоено полнење со метански експлозив да не е поголемо од максимално дозволеното полнење по една минска дупкотина;

2) конструкцијата, квалитетот и должината на меѓучепот да бидат така изведени што секое поединечно одвоено експлозивно полнење да може да се смета како посебна мина;

3) да се исполнети барањата од чл. 132, 133 и 134 на овој правилник;

4) да се обезбедени додатни сигурносни мерки при изведувањето на таквиот начин на минирање, како што се непрекинатите мерења на концентрацијата на метан и контролата на работната средина.

За ваквиот начин на минирање мора да се изработи посебно упатство.

Член 137

Во јамите со експлозивна јаглена прашина, од работилиштето пред минирањето мора да се отстрани целиот откопан јаглен.

Експлозивна јаглена прашина што не може да се отстрани мора пред палењето на мините да се направи безопасна со изобилно прскање со вода во круг од 20 m, и тоа во правецот на дејствувањето на мините, или со камена прашина.

Ако за заштита од експлозија со јаглена прашина се користи камена прашина, просторот на кој се врши минирањето мора изобилно да се праша во круг од 5 m околу мините и во правецот на дејствувањето на мините. За запрашување мора да се употребат најмалку 5 kg прашина по секоја мина.

Исполнети мини смеат да се палат дури по проверката дека се спроведени сите мерки на обезбедување и заштита од експлозија на метанот и експлозивната јаглена прашина.

Член 138

Во јамите со појави на метан и/или експлозивна јаглена прашина мора, заради спречување на експлозија на метанот и/или јаглената прашина, да се применува и еден од следните начини на заштита:

1) исполнување на просториите со воздушно-механичка пена, распрскана со помош на пеногенератор;

2) натопување (прскање) на просториите со вода, како и со вода со додавање на инхибитор, со стационарни или подвижни распрскавачи;

3) запрашување на работилиштето и просториите со камена прашина;

4) распрскување на вода со додаток на инхибитор со детонација на мали експлозивни полнења сместени во пластични садови или вреќички исполнети со вода;

5) затинање на минските дупкотини со помош на ампули наполнети со вода или гел (паста).

Член 139

Со воздушно-механичката пена мора целосно да се исполни зоната на празниот простор на работилиштето до 15 m оддалеченост од најблиската добро затната минска дупкотина (мина). За исполнување со воздушно-механичка пена смеат во комбинација со пеногенераторот да се користат и цевки за сепаративно (посебно проветрување на работилиштето).

Односот на смесата прав-вода и на воздухот мора да изнесува најмалку 1 : 1.000. Односот на правот и водата мора да изнесува 4 : 96. Притисокот на водата за уфрлање на прав не смее да биде помал од 6 MPa (6 bar).

При употребата на воздушно-механичка пена, сите споеви на електричните детонатори и проводниците за палење на мините мораат добро да се изолираат и мора да се провери исправноста на мрежата за електрично палење на мини.

Член 140

На работилиштата со јаглен и на работилиштата што со само еден дел од својот пресек (челото) го зафаќаат јаглениот слој, натопувањето (прскањето) на јаглената прашина со вода мора да се изврши на местото на минирањето, во зоната на полнењето на мините и на оддалеченост до 20 m од таа зона.

Ако се бара поголема натопеност со вода, на водата мора да се додаде и еден од инхибиторите односно едно од средствата за подобрување на натопувањето и тоа во количина (размер) од 5 до 7%.

За натопување (прскање) со вода смеат да се употребуваат стационарни и/или рачни распрскувачи. Интензитетот на натопувањето мора да изнесува од 5 до 10 l/m².

Прскањето на работилиштето со стационарни распрскувачи мора да се врши пред и во текот на самото минирање, како и за време на проветрувањето по палењето на мините.

Прскањето со рачни распрскувачи мора да се врши непосредно пред активирањето на мините и 5 до 10 min по проветрување на работилиштето.

Член 141

За распрскување на вода со додаток на инхибитор, сместена во пластични или картонски садови, поставени на 5 m оддалеченост од челото на работилиштето, смее да се користи до 300 g метански експлозив. Распоредот и количината на тие садови мора да се определи така што дејствувањето на тоа експлозивно полнење на секој квадратен метар површина на работилиштето да биде натопен (напрскан) со 5 до 6 l вода.

Експлозивот сместен во сад со вода мора да се активира со помош на моментни или милисекундни електрични метански детонатори. Притоа, временскиот интервал (растојанието, ретардацијата) меѓу детонацијата на првиот електричен детонатор на минските полнења во минските дупкотини и на оние со кои се активира експлозивот сместен во сад со вода не смее да биде поголем од 68 ms.

Член 142

Минските дупкотини пред полнењето со експлозив мораат добро да се прочистат од прашиката, а потоа патроните на експлозивот поединечно со вметнување во дупкотините и се набиваат со набивач така што наредните патрони да налегнат врз претходните без зјај. Меѓу патроните на експлозивот и чепот од инертен материјал не смее да остане празен простор.

Член 143

На работилиштата со појава на метан и експлозивна јаглена прашина не смеат да се употребуваат експлозивни од различни типови и не смее да се употребува повеќе од една ударна патрона во поединечно континуирано (столбно) полнење.

Минималното растојание меѓу две соседни дупкотини не смее да биде помало од 0,6 m при минирањето во јаглен и помало од 0,4 m при минирањето во јаловица.

Член 144

Секоја мина мора добро да се затне со материјалот за затинање. Чепот мора да биде добрд набиев така што со затинањето наполно да се исполни пресекот на дупкотината по целата должина.

Должината на чепот мора да изнесува најмалку 1/3 од минската дупкотина, но непомалку од 0,3 m. Кај кратки (плитки) мински дупкотини (помалку од 0,4 m) што се заполнети со една патрона експлозив, должината на чепот мора да изнесува најмалку 0,20 m.

Член 145

Иситнување на големи блокови (парчиња, негабари) на јаглен и јаловина со експлозив е дозволено само во минските дупкотини. Минските дупкотини мораат да бидат така распоредени и насочени што експлозивот во нив да биде оддалечен најмалку 0,3 m од најблиската слободна површина.

Секоја мина мора да биде целосно и квалитетно затната. Сите други мерки се преземаат како што е пропи-

шано за работилиштата со појава на метан и експлозивен јаглена прашина.

Член 146

По палење на мините, по истекот на пропишаното време на чекање, мора да се испита концентрацијата на опасни гасови на местото на минирањето, и тоа на ист начин како и пред минирањето.

Член 147

Ако при минирањето затаат едно или повеќе експлозивни полнења (мини), нивното уништување мора да се изврши според упатството за минирање.

2. Минирање во рудниците на сол

Член 148

На работилиштата со појава на метан во рудникот на сол, минерските работи се изведуваат според одредбите на овој правилник што се однесуваат на работилиштата со појава на метан и/или на експлозивна јаглена прашина.

Член 149

При изработката на окна со специјални методи на длабање, длабината на одвојување односно избивање на карпите со мини, особено спрема боковите на окното, не смее да биде поголема од длабината предвидена со проектот. Бочните страни на окното во водоносните наслани смеат да се отворат и порамнат само со пневматско чеканче или со рачен алат. Темелот за основниот венец на металната подградба без оглед на компактоста на карпата, не смее да се изведува со минирање туку само со помош на пневматско чеканче или рачен алат.

Член 150

Поради потребата од зачувување на боковите и покривот на ходникот и комората при суво откопување на сол, како и поради потребата од зачувување на заштитните столбови, мора да се изработи шема за минирање и да се определи видот на експлозивот и најголемото дозволено полнење на минските дупкотини со експлозив.

Член 151

При суво откопување на сол во коморите, минските дупкотини во близината на боковите и покривот мораат да се носачот, а експлозивните полнења да се палат така што боковите и сводот на покривот да се сочуваат. Заради неуспешна заштита на меѓукоморните столбови и боковите на коморите, боковите и покривот на коморите не смеат да се оштетат ни растресат.

Член 152

Ако минирањето се врши во непосредна близина на работ од лежиштето, на подготвителните работилишта или на работилиштата за отворање на нови полиња, етажи или хоризонти кои претходно не се доволно истражени, сите работници пред палење на мините мораат да се повлечат на површината, па дури тогаш мините да се активираат од површината.

3. Минирање во јамите за експлоатација на маслени шкрилци

Член 153

На работилиштата со појава на метан и/или експлозивна прашина на рудниците на маслени шкрилци, минерските работи треба да се изведуваат според одредбите на овој правилник што се однесуваат на работилиштата со појава на метан и/или експлозивна јагленова прашина.

Член 154

Дупкотините од кои се цеди (капи) масло или излегува гас не смеат да се полнат со експлозив. Непосредно пред изведувањето на минерски работи, во непосредна близина на работилиштето, до оддалеченост од 20 m, мораат да се отстранат сите едентулани траги на течно масло, а влажните места да се посипат со песок.

Член 155

При правењето на подземни простории и подготовки на реторти за иситување, за чеповите и меѓучеповите не смее да се користи прашина од шкрилците.

При минирање во реторитите можат да се применат раздвоени полнења, при што должината на меѓучепот мора да се определи според условите на работната средина и не смее да биде помала од 1,0 m.

4. Минирање во јамите со опасна сулфидна прашина

Член 156

Пред полнење на минските дупчотини со експлозив, минските дупчотини мораат да се исчистат од прашина настаната при дупчење. Челото, подот, покривот и боковите на работилиштето мораат да се испрркаат со вода, така што целата наталожена прашина целосно да се натопи. Работилиштата мораат да се попрскаат на должина од најмалку 10 m, мерено од челото на кое се врши минирање. Непосредно пред полнење на минските дупчотини со експлозив, со вода мора да се попрска и пристапната зона до работилиштето, на должина од најмалку 30 m, мерено од минските дупчотини, така што целата наталожена прашина целосно да се натопи.

Минските дупчотини не смеат да се полнат со експлозив сè додека не се изврши прскање на работилиштето и приодот до работилиштето.

На работилиштата во јамите за експлоатација на пирит што се загроени од експлозија на сулфидна прашина, како и во просторите што се наоѓаат непосредно на подрачјето на кое ќе се минираат, мораат да се постават распрскувачи за прскање со вода што мораат да се вклучат веднаш по завршување со полнење на минските дупчотини.

Дупчотините не смеат да се затинаат со сулфидна прашина. Минирање во подучје со зголемена температура смее да се врши само со експлозиви што содржат инхибитори за зголемена температура или со изолирани патрони, според упатството на производителот.

Член 157

Во рудниците на пирит и во јамите на сулфидни рудни не смее да се минира со налепни мини, а ни со мини без затинање односно без чеп од интертен материјал.

Во јамите за експлоатација на пирит длабочината на минските дупчотини мора да изнесува најмалку 0,6 m.

Член 158

Во јамите во кои постои опасност од експлозија на сулфурна прашина, како и на работилиштата што се загроени од експлозија на сулфидна прашина, мините смеат да се палат само електрично. За палење на мините не смеат да се употребуваат временски електрични детонатори, а ни детонирачки штупин чии краишта се гледаат од минската дупчотина.

5. Минирање при длабење на окната

Член 159

При длабење и продлабочување на окната, палење на мините се врши со електрични детонатори и само од површината или од активниот хоризонт на јамата.

Член 160

Ударните патрони мораат да се подготват на површината или во коморите за подготвување на ударни патрони. Оддалеченоста на коморите од окната мора да биде поголема од 50 m.

Во исклучителни случаи, ударни патрони можат да се подготват во специјално за тоа изградени комори на активните хоризонти на јамата.

Член 161

Спуштањето односно подигањето на ударни патрони низ окното на јамата мора да се врши со помош на извозни садови (кибли), при што ударните патрони мораат да се наоѓаат во специјални торби или сандачи. Ударните патрони не смеат да се спуштаат со помош на извозни садови (кибли или скипови) што се празнат преку дното.

Ударните патрони смеат да се подигаат или спуштаат со помош на извозни садови само ако извозната машина има уред за блокирање кој спречува садот да се подигне над нивото на долната платформа на одвозиштето.

Брзината на спуштањето односно подигањето на ударните патрони не смее да биде поголема од 2,0 m/s ако извозните садови се опремени со водилки, а од 1,0 m/s ако спуштањето или подигањето низ окното се врши без водилки.

Член 162

Ударните патрони низ окното мораат да се спуштаат одвоено од експлозивот.

Во окното смеат да се спуштаат само онолку ударни патрони колку што е потребно за една серија минирање.

Член 163

Спроводноци за електрично палење на мините мораат да се вградат на носачите така што водата од дното на работилиштето да не може да допре до нив.

За палење на поголем број мини мораат да се постават посебни носачи - „антени“.

Член 164

За електрично палење на мините во окно во кое има вода или влага мораат да се употребуваат електрични детонатори со спроводници подолги од 2,5 m, што се специјално заштитени од дејствувањето на вода и влага.

6. Минирање во кесони и во средина со компримиран воздух

Член 165

Во кесонските работилишта и во средина со компримиран воздух во чија непосредна близина има течен песок и тина не смеат да се изведуваат минерски работи.

Член 166

На работилиштата со лигава оплата која минува низ растроени наслојки (распукани, неврзани или со вода заситени), ако дебелината на цврстите наслојки до подот на работилиштето е помала од половина височина на работилиштето, минирање смее да се изведува само спрема посебно изработено упатство.

Во кесоните за длабење на окна и во тунелските кесони за изработка на поткопи, прекопи, ходници и други јамски простории, минерски работи смеат да се изведуваат само во случаи кога коморите на кесоните се наоѓаат во цврсти карпи, и тоа тогаш кога челото на работилиштето од стапката на кесоните е оддалечено најмалку 2,0 m.

Член 167

Минирање во кесони смее да се изведува само со помош на мински полнења (мини) со пречник до 32 mm, а за нивното палење смеат да се употребуваат само електрични детонатори.

Одеднаш (истовремено) смеат да се полнат и активираат најмногу осум мини.

Количината на експлозив во минските полнења мора да се регулира така што минераната маса само да се распресе (без исфрлање на материјал).

Член 168

Пред пристапување кон изведување на минерски работи мораат да се обезбедат засолништа.

Засолништето мора да биде оддалечено од местото на минирање најмалку 100 m. Ако не е можно засолништето да се постави на оддалеченост од 100 m или повеќе или ако на оддалеченост која е поголема од 100 m не е можно да се обезбеди концентрацијата на отровни гасови по минирањето да биде помала од четворократната со прописи дозволена концентрација, заштитени места односно засолништа мораат да се изградат во прекопите или во прекорите на кесоните.

Член 169

Со полнење на минските дупчотини со експлозив не смее да се почне пред да се отворат цевките на сифоните

за проветрување и да се провери нивната исправност. Сифонските цевки мораат да останат отворени и за време на минирањето, и тоа така долго додека не се проветри работилиштето.

Член 170

Ако минирањето се врши под своно за нуркачи, за-солништето мора да се обезбеди на површината, и тоа во круг чиј пречник, мерено од работ на нуркачкото своно, е поголем од 30 m.

Член 171

Кога кесонското работилиште или работилиштето под компримиран воздух се протега низ метаносни наслојки како и при изработката на ходници во близината на гасовод, при изведување на минерски работи мора да се постапува на ист начин како и при минирањето на работилишта со појави на метан и експлозивна јаглена прашина на рудник за јаглен.

Член 172

Ако јамските ходници и прекопи се работат под корито на реки или вештачки езера и водособирици, минирање смее да се изведува само кога дебелината на заштитниот столб меѓу коритото на водотекот или водособирикот изнесува најмалку 10 m.

7. Минирање при изработката на подземни просторни низ вештачки замрзната средина

Член 173

При минирање во вештачки замрзната средина (длабење на окна, изработка на поткопи, ходници и др.), бројот на истовремено активирани (иницирани) мини мора така да се ограничи што при нивна експлозија да не дојде до оштетување на замрзнатиот заштитен прстен на водоносните карпи. Количината на експлозивните полнења, распоредот на дупчотините и редоследот на палењето на мините мора така да се регулираат што да се намали сеизмичкото (потресувачко) дејствување на детонацијата на експлозивот.

Максималната количина на сите истовремено активирани мини не смее да биде поголема од 10 kg.

Член 174

Длабината на минските дупчотини не смее да биде поголема од 1,5 m.

Растојанието од минските дупчотини до сидовите на со минирање изработените јамски простории мора да биде поголемо од 0,3 m при минирање во цврсти карпи односно мора да биде поголемо од 0,4 m при минирање во средно цврсти и меки карпи.

Растојанието меѓу контурните мински дупчотини не смее да биде поголемо од 0,7 m до 1,0 m, зависно од цврстината на карпите што ќе се минираат.

Член 175

За минирање во вештачки замрзната средина смеат да се употребуваат само амониумнитратни експлозивни пакувани во патрони со пречник до 40 mm.

За палењето на експлозивни смеат да се употребуваат само електрични детонатори.

8. Растресување и минирање на ископина со длабоки мински дупчотини со мал и голем пречник

Член 176

Пред почеток на полнење на минските дупчотини со експлозив, профилот на дупчотината се контролира со провлекување на „лажна патроца“ од дрво, која има исти димензии како и патроната, на експлозивот со кој се полнат минските дупчотини.

Член 177

За минирање на длабоки мински дупчотини кои покрај со експлозив се наполнети и со вода под притисок, растојанието од последната патрона на експлозивното полнење до горниот раб на водениот столб мора да изнесува најмалку 0,5 m.

За затинање на минските дупчотини што се наполнети, односно затнати со вода, покрај глина, смеат да се користат и дрвени чепови, како и специјални хидраулични вентили и експандирачки сонди.

Член 178

Минските дупчотини што се издупчени по целата височина односно по должината на откопуваниот столб, т. е. дупчотините кои од долниот ходник излегуваат во горниот ходник на широкочелните работилишта по правило се полнат со експлозив од горниот ходник. Должината на чепот мора и на долниот и на горниот ходник на широкото чело да биде поголема за најмалку 0,5 m од должината на избојницата (линијата на најмалиот отпор).

Член 179

Ако во столбовите на јаглен покрај горниот или долниот крстопат на широкото чело извесни делови на минските дупчотини останат несоборени, а содржат неексплодиран експлозив или неискрлени делови од материјалот за затинање, од тие дупчотини не смее да се вади или да се отстранува ни експлозивот на материјалот за затинање. Преостанатите празни делови на минските дупчотини не смеат да се полнат со експлозив. За соборување и вадење на несоборените столбови од подградетиот ходник мораат да се издупчат мински дупчотини и мора да се постапи според одредбите на овој правилник што се однесуваат на уништување на затаените (неексплодирани) мини.

Член 180

При масовно минирање со длабоки мински дупчотини кај кои истовремено се палат повеќе од 100 kg експлозив, заради заштита од воздушен удар и отфрлените парчиња миниран материјал, луѓето мораат да се засолнат на сигурна оддалеченост.

9. Минирање под притисок на вода

Член 181

При минирање под притисок на вода мора:

1) да се обезбеди притисок на водата од 8 bar;
2) во мрежата за напојување со вода да се вгради по еден манометар за мерење на притисок во цевководот за довод на вода и по еден манометар за контрола на притисокот на водата во минските дупчотини;

3) пред втиснување на водата во минските дупчотини да се провери дали водата може слободно да притекнува во минските дупчотини.

Електричната мрежа за палење на мини не смее да се спои со уредот за електрично палење на мините пред притисокот на водата во минските дупчотини да ја постигне пропишната вредност.

Член 182

Бројот на истовремено активирани (иницирани) експлозивни полнења (мини) не смее да биде поголем од 3 (три).

Член 183

За минирање под притисок на вода смеат да се употребуваат само водоотпорни експлозивни и електрични детонатори предвидени во упатството за изведување на минерски работи.

10. Откопување без постојано присуство на екипажот на откопните работилишта

Член 184

Откопување без екипаж на откопното работилиште смее да се врши со помош на длабоки мински дупчотини што се издупчени по опаѓањето или давањето на јагленов слој, лепезото или паралелно со работното чело.

Длабочината на минските дупчотини што се дупчат паралелно со работното чело – од долниот или горниот ходник на широкото чело – може да биде еднаква на должината на работното чело (така што минските дупчотини да излегуваат во горниот ходник) или да биде по кратка од таа должина.

Во слоевите на јаглен со значително издвојување на метан, минските дупчотини мораат да излегуваат во гор-

ниот вентилационен ходник. Минските дупчотини смеат да се полнат со експлозив само од добро подградени ходници.

Член 185

Полнењето на мински дупчотини со експлозив во ринфузна односно кашеста или гранулирана состојба мора да се врши механички (пневматски или хидраулички) според упатството на производителот.

Член 186

Длабочината, пречникот, бројот и распоредот на длабоките мински дупчотини, количината на експлозивното полнење, начинот на пополнување и затинањето на дупчотините, начинот и редоследот на палење на мините, како и техничките мерки за заштита мораат да се определат со упатството за изведување на специјални минерски работи, и тоа зависно од дебелината на откопуваните наслојки, цврстината и стабилноста на покривните наслојки и, јамскиот притисок и други фактори.

11. Гаснење и изолација на јамските пожари

Член 187

Минирање заради гаснење и изолација на јамските пожари, т. е. затинање на пукнатини во покривните жаришта на пожарот, заради создавање на прегради во јамските простории во зоната на жариштето на пожарот, мора да се врши според посебно упатство во кое мораат да бидат определени минерско дупчачките параметри и мерките за техничка заштита.

Член 188

За гаснење и изолација на јамските пожари смее да се применува минирање со мински дупчотини со голем пречник, односно минирање со проширени и котелски мински полнења.

Член 189

Пред почетокот на дупчење на основните дупчотини во кои ќе се стават експлозивни полнења мораат да се издупчат истражни дупчотини заради утврдување на степено на растроеноста, распуканоста и загреаноста на покривните наслојки над жариштето на јамскиот пожар и заради земање на мостра од гасовите.

Член 190

Ако температурата во истражните дупчотини применува 60 °C, истражните дупчотини не смеат да се користат за минирање.

Член 191

За минирање на жариштето на пожар во кровината на јаглениот слој, во јамите што се загроени од експлозија на метан, смее да се употребува само метански експлозив.

Експлозивното полнење мора да се затне со чеп од материјал за затинање, чија должина мора да биде најмалку два до три пати поголема од должината на линијата со најмал отпор (избојницата), односно два до три пати поголема од оддалеченоста меѓу котелското полнење и жариштето на пожарот.

Член 192

За палење на мини во наполнетите дупчотини што служат за гаснење и изолација на јамските пожари смеат да се употребуваат само електрични детонатори.

Ако заради гаснење на јамски пожар истовремено се активираат повеќе зајакнати експлозивни полнења (мини), околните јамски и површински објекти мораат да се заштитат од сеизмичко дејствување на детонацијата на експлозивот, а палење на мините мора да се изврши со милисекундни детонатори со соодветно временско забавување, кое сеизмичкото дејствување на детонацијата го намалува на најмала мера.

Член 193

Ако јамскиот пожар се гаси со експлозив сместен во минските дупчотини со голем пречник или во котелските

проширувања на минските дупчотини, дното на тие дупчотини, мора да биде оддалечено од жариштето на пожарот најмалку 2 до 3 m.

Член 194

Заштитните прегради што се подигаат за изолација на јамските простории и јамските ревири во кои се издвојуваат големи количини метан, а е присутен и опасена јаглена прашина, ако се подигаат со растресно минирање – мораат да се долги најмалку 15 до 20 m.

Член 195

За спречување на продор односно провлекување на воздух од површината во јамските простории (преку растресениот и распуканиот материјал во поркивниот откопуван простор односно низ т. н. стара работа) смее да се применува минирање во кровината или подината на откопуваниот слој, и тоа пред границата на зауривањето односно пред откопниот фронт.

12. Спречување на продор на течен песок и глина

Член 196

Во јамите во чија кривина се наоѓаат дебели наслојки на глина, течен песок или тиња, ако постои опасност во јамските простории или откопните работилишта, низ старата работа или растроените делови на сигурносните столбови да течен песок, тиња или течна глина, дозволено е заради заштита од ненадејни провали, да се применува растресувачко минирање.

За изведувањето на растресувачко минирање мора да се изработи посебно упатство.

13. Зауривање на кровината на откопните работилишта и заполнување на пукнатините

Член 197

За да се спречи собирање на поголеми количини метан и евентуално samozапалување на јаглен во неконсолидиран или незаурнат откоп (стара работа), за зауривање на кровината и затинање на пукнатини во покривните наслојки на експлоатирани слоеви на јаглен за минирање смеат да се користат мински дупчотини издупчени во кровината на откопаниот простор, и тоа или од површината или од соседните јамски простории.

За минирањето од став 1 на овој член мора да се изготви посебно упатство.

Член 198

Ако минирањето мора да се изведува на места на кои температурата на карпите е зголемена, пред пристапување кон изведување на минерски работи мора да се измери температурата на карпите, јагленот, рудите или друг материјал кој се минира.

Член 199

За минирање во заградена средина смеат да се употребуваат само оние експлозивни полнења што во минската дупчотина со фактички измерената зголемена температура нема да детонираат во двократно подолг рок од времето потребно за полнење на дупчотините со експлозив, провлекување во засолништето и палење. Карактеристиките на употребениот експлозив и траењето на неговата отпорност на зголемена температура мора да ги определи производителот на експлозивот.

Член 200

Видот и квалитетот на топлотната изолација на експлозивното полнење за минирање во загреана средина мораат пред пристапувањето кон изведување на минерските работи да се определат со пробно минирање. Квалитетот на изолацијата мора да биде таков што при очекуваната температура да обезбедува сигурно изведување на минерските работи.

Експлозивното полнење што се состои од повеќе патрони на експлозив мора да има заедничка изолација.

Подготвувањето односно изработката на топлотно изолирани експлозивни полнења мора да се врши во посебна издвоена просторија. Од таа просторија до место-

то на нивната употреба, топлотно изолираните експлозивни полнења мораат да се пренесуваат во сандаци специјално изработени за таа цел.

Член 201

Непосредно пред почетокот на полнење на минските дупчотини издупчени во загреана средина мора да се измери температурата на дното на минските дупчотини и спрема таа температура да се регулира топлотната изолација на експлозивното полнење.

При температура на средината над 60°C, минирање смее да се изведува само со специјални експлозивни и според упатството на производителот.

14. Изработка на заштитни прегради

Член 202

Ако се минира, масовно во јамите мораат да се подигнат заштитни прегради.

Заштитните прегради мораат да бидат толку цврсти (отпорни) да можат да издржат статички или динамички воздушен удар.

Преградите можат да бидат постојани и привремени.

Член 203

Како заштитни прегради за заштита од дејствување на воздушниот удар можат, покрај бетонирани односно сидани прегради да се користат хидрозавеси, дрвени прегради, платнени и падобрански прегради, како и со коморно минирање урнати отсеци на јамските ходници долги од 15 до 20 m.

Преградите мораат да бидат во согласност со соодветните југословенски стандарди.

15. Спечување на горски удари и продори (избори и експлозии) на гасови

Член 204

При изработката на јамски простории и откопувања во слоеви со појави на горски удари (со исфрлање на јаглен и со провала на гасови) смее да се спроведува растресувачко (камуфлажно, провокативно) минирање.

Растресувачко минирање смее да се врши и во случаите кога на подготвителните или откопани работилишта ќе се најде на геолошки растроена зона.

Член 205

Растресувачко минирање смее да се применува и во рудниците за јаглен во кои откопувањето се врши со механизирани широки чепа, и тоа заради создавање на пукнатини односно за намалување на отпорот при добивање на јаглен со машини за откопување на јаглен.

Член 206

Растресувачко минирање смее да се применува и во случаите кога челото на работилиштето кое служи за отворање или подготовка на откопен ревер во слојот во кој постои опасност од горски удар ќе се приближи на 2,0 m растојание од јагленитот слој од кровинската страна или на 5,0 m растојание од подинската страна – во слоеви што се хоризонтални или благо наклонети односно на 4,0 m оддалеченост – во вертикалните слоеви.

Член 207

За секое работилиште на кое се применува растресувачко минирање мора да се изготви упатство, во кое мора да се утврдат начинот на изведување на растресувачко минирање и мерките на техничка заштита од исфрлањето на јагленот, придружните наслојки и провалата на гасови.

Член 208

За растресувачко минирање на работилиштата со појава на метан и/или експлозивна јагленова прашина смеат да се употребуваат само метански експлозив и метански електрични детонатори.

Во окна што се приближуваат до наслојки во кои може да се очекува горски удар, ако палањето на мините

се врши од површината, за минирање смеат да се употребуваат и неметански експлозивни.

Член 209

За минирање во окна кои со целиот свој профил минуваат низ јалова наслојка како и во хоризонтални и коси простории со водени завеси вкупното време на забавање на милсекундните електрични детонатори не смее да изнесува повеќе од 195 ms.

Член 210

При дупчење на мински дупчотини со кои ќе се продре (влезе) во опасниот слој на јаглен мора да се врши предвртување.

Ако при предвртувањето се забележи зголемено издвојување на гас и нови пукнатини или исфрлање на парчиња на карпи, минирањето мора да се запре.

Член 211

На работилишта што се загрозувани од горски удар или изборј на гасови, раздвоени (дисконтинуирани) експлозивни полнења смеат да се употребуваат само под следните услови:

1) за иницирање на експлозија да се користат моментални или минисекундни електрични детонатори;

2) должината на чепот од материјал за затинање меѓу два издвоени столба на експлозивно полнење, како и должината на чепот зад последниот столб на експлозивното полнење и устието на ниската дупчотина да изнесува најмалку 0,6 m;

3) во дупчотините со раздвоено експлозивно полнење, чие иницирање се врши со помош на милсекундни електрични детонатори, забавањето на првиот појас (подлабоките) експлозивни полнења што се сместени при дното на дупчотината да биде поголемо од забавањето на полнењата што се сместени поблиску до устието на линските дупчотини.

Член 212

Ако се изведува растресувачко минирање или со подготвителните работи се влегува во слоеви со појава на горски удар, палењето на мини мора да се врши на оддалеченост од 1000 m, мерено од челото на работилиштето.

Ако ова барање не може да се исполни, палењето на мини мора да се изврши од површината на јамата.

Член 213

За време на изведување на растресувачко минирање мора да се исклучи доводот на електрична енергија за сите простории во кои по растресувачкото минирање би можел да продре метан. Смее да се остави вклучен само доводот на електрична струја за погон на вентилаторот.

Член 214

По проветрување на работилиштето на кое е извршено растресувачко минирање, но не порано од 30 min по преглед на работилиштето и утврдувањето дека не постои опасност од избојот на гасови и горски удар, може да се продолжи со работата.

Член 215

Кон дупчење на мински дупчотини за следното минирање смее да се пристапи дури кога челото на работилиштето сосем ќе се исчисти од минирање на соборениот јаглен и на придружните наслојки и кога ќе се прегледа и подгради.

16. Минирање под вонредни околности

Член 216

Кога јамските работи ќе се приближат на 10 m оддалеченост до старата работа, тектонски растроени, со вода или со гасови исполнети зони и сл., мораат да се определат посебни услови за изведување на минерски работи и мора да се издаде посебно упатство.

VII. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ ЗА МИНИРАЊЕ НА ПОВРШИНА

1. Заеднички одредби

Член 217

Цистерни или контејнери со кои се превезуваат или пренесуваат гориво, јаглен или течни горива, смеса за минирање, не смеат да се држат во магацини на експлозивни средства или на оддалечност помала од 100 m од тие средства.

Цистерните од став 1 на овој член мораат да имаат вентили за преточување и отвор за чистење со сигурносен капак.

Член 218

Експлозивот на местото на минирање не смее да се растовари на еден куп, туку веднаш мора да се распореди на определени количини покрај минските дупчотини, според шемата за минирање.

Член 219

За секое минирање на површина, мора да се изработи и план за минирање и на минското поле, со скици, геодетски планови и геолошки профили. Во планот на минирање мора да се запише бројот на минските дупчотини, нивната длабочина, видот и количината на експлозивот по одделни дупчотини и вкупно за целокупното минско поле. Во скицата мора да се внесе и оддалеченоста на местото на минирање од загрозените објекти, од индустриските објекти и од механизацијата.

Член 220

За сите минирања со длабоки мински дупчотини со голем пречник што се изведуваат во близината на населени места, јавни сообраќајници, далноводи со висок напон, нафтови, гасоводи, водоводи, телекомуникациски објекти и водови, резервоари на течни или гасовити горива, како и во средина во која постои опасност од експлозија и/или огин мораат да се изработат посебни упатства.

Член 221

Ако минирање се врши во близината на високонапонски далноводи и водови за напојување на електрични машини со електрична енергија и во близината на електрифицирани пруги и трансформаторски станици што не смеат да се исклучат за време на изведувањето на минерски работи, мините, по правило, мораат да се палат со бавногоречки и детонирачки штапи. Во сите тие случаи мора да се предвиди и сигурна заштита од минираниот материјал.

Ако приликите и заштитата на околината тоа го бараат, со експлозив наполнетите мински дупчотини мораат пред палењето на мините да се покријат со плетер, гранки, жичени мрежи или со друг сигурен заштитен материјал.

2. Минирање со мински дупчотини со мал пречник

Член 222

Експлозивното полнење на мински дупчотини со мал пречник смее да биде столбно (континуирано) или раздвоено (дисконтинуирано). Дупчотините смеат да се полнат со патрониран експлозив или со експлозив во растурена состојба. Минските дупчотини смеат да се полнат рачно и механизано (пневматски или со пумпање).

За минските дупчотини со длабочина поголема од 4,0 m, должината на чепот мора да биде поголема од должината на линијата на најмалиот отпор.

Член 223

Оштетените мински дупчотини и минските дупчотини што не се правилно распоредени или што се издупчени во неотпорен материјал не смеат да се полнат со експлозив.

Влажни или со вода исполнети мински дупчотини не смеат да се полнат со експлозив што не е отпорен на дејствување на вода или што не е на соодветен начин заштитен од дејствување на водата.

3. Минирање со котелски и проширени мински дупчотини

Член 224

Пред повторно полнење на мински дупчотини со експлозив заради проширување на котелот, дупчотините мораат да се исчистат од остатоци од претходната експлозија.

Котелските проширувања смеат повторно да се полнат со експлозив по истекот на 1 h по палењето на претходното полнење. Тоа време на чекање смее да се намали на 15 min, ако за чистење на минската дупчотина се користи компримиран воздух.

Член 225

Кога ќе се заврши со проширување на минската дупчотина, мора да се измери нејзината длабочина.

Ако котелската мина затаи димензиите на котелското полнење се определуваат врз основа на зголемување на длабочината на котелската мина остварена за време на проширување на котелот.

Член 226

Експлозивното полнење на котелската мина чија тежина преминува 25 kg мора да се активира со помош на два електрична детонатора или со помош на детонирачки штапи.

Член 227

Минирање со котелски или со проширени мински дупчотини не смее да се изведува во распукана и кавернозна средина.

Котелско минирање по исклучок смее да се изведува во карпи со помалку изразени пукнатини ако експлозив во минската дупчотина се силе низ заштитна облога (цевка) која го спречува губењето на експлозивот низ пукнатините.

4. Масовно минирање со мински дупчотини со голем пречник

Член 228

За секое масовно минирање со длабоки мински дупчотини со голем пречник мора да се изработи план на минирањето и начин на полнењето на минските дупчотини на минското поле, кој мора да биде усогласен со работите при експлоатацијата.

Планот на минирањето на минското поле мора да содржи:

- 1) распоред и длабочина на минските дупчотини;
- 2) начин на полнење на минските дупчотини и количество на експлозив;
- 3) начин на иницирање на минските полнења и на активирање на мините;
- 4) начин на спојување – врзување на минското поле и на вградување на детонаторите и забавувачите;
- 5) ширење на детонацијата во минското поле и редослед на уривањето;
- 6) зони на опасност од минирањето (зони на загрозеност од сфлаќањето на материјалот, вибрацијата на почвата, воздушниот удар и отровните гасови).

Член 229

Полнењето на минските дупчотини со голем пречник со експлозив пакуван во патрони или со експлозив во ринфузна или кашеста состојба мора така да се изведе што за секоја минска дупчотина мора да се знае кој дел е наполнет со експлозив, со кој вид експлозив и во која количина.

Непатрониран експлозив (прашест, гранулиран, кашести водопластичен) смее да се сипе, лее, вдувува или впулпува во минските дупчотини само ако е наменет за таков начин на полнење и ако уредите за механичко полнење одговараат за тие цели.

Член 230

Чепот што внатре во минската дупчотина ги одвојува одделните делови на раздвоеното експлозивно полнење мора да биде изработен од инертен материјал. Одделните делови на минското полнење смеат да бидат меѓусебно одвоени со воздух, односно со т.н. воздушна перница.

Чепот на влезниот дел од минската дупчотина мора да биде изработен од цврст материјал (песок или иловица), кој мора да биде набиеен.

Должината на чепот мора да се определи според должината на линијата на најмал отпор, односно според формулата:

$$\xi = (0,8 \text{ до } 1,2) \cdot W \quad (1)$$

или според пречникот на минската дупчотина, односно според формулата:

$$\xi = (20 \text{ до } 40) \cdot D_b \quad (2)$$

каде што е:

ξ = должина на чепот во m;

W = должина на линијата на најмал отпор, во m;

D_b = пречник на минската дупчотина во m.

Кога постои поголема опасност од отфрлање на минираниот материјал, и ако чепот од инертен материјал се наоѓа во средина која е распукана или помалку отпорна на разурнување со експлозив за коефициентите во претходните формули се земаат поголеми вредности.

Член 231

Минските полиња, по правило, се активираат со електрично палење, при што електрични детонатори мораат да се прицврстат на мрежата на детонирачкиот штапин и надвор од минското поле.

Ако мините се палат исклучиво со електрични детонатори без детонирачки штапин, за секоја минска дупчотина мораат да се употребат по два електрични детонатори (на дното на минската дупчотина и кај чепот од инертен материјал).

Член 232

За користење на милисекунден ефект, милисекундни забавача (ретардации) смеат да се остваруваат со:

- 1) милисекундни забавувачи;
- 2) милисекундни електрични детонатори;
- 3) специјални уреди за електрично милисекундно палење на мини (микротрекиувачи).

Оптималното милисекундно забавување мора да се избере и редоследот на палењето на мините да се определи според условите на минирањето.

Член 233

Ударни патрони, по правило, се ставаат на дното на минските дупчотини.

Ударните патрони се подготвуваат со помош на детонирачки штапин.

За масовни минирања со мински дупчотини со голем пречник, за да се постигне потребната јачина на иницијалниот импулс за експлозив што помалку се осетливи на иницирање, мораат да се употребуваат засилувачи на детонацијата (бустери).

Член 234

Минските дупчотини што се исполнети со вода мораат пред полнењето да се испумпаат и да се полнат само со водоотпорен експлозив или со експлозив што на соодветен начин е заштитен од дејствување на водата. При употребата на патрониран експлозив во мокри (влажни) мински дупчотини, мора да се смета со зголемен ефект на уривање (разурнување, дробење) и на потресување на минираниот средина и околината.

Член 235

При дупчењето на мински дупчотини со голем пречник во појакно распукани и кавернозни карпи мора да се работи со посебно внимание, и во такви карпи минските дупчотини, по правило, се полнат со експлозив пакуван во патрони, пластични црева или картонски цевки.

Ако минските дупчотини од став 1 на овој член се полнат со непатрониран експлозив експлозивните полнења мораат да се сместат во цевки што го спречуваат неконтролираното полнење.

Во такви случаи за иницирање на експлозија мора да се употребува детонирачки штапин.

Член 236

Ако по палењето на мините се утврди дека поради прекин на мрежата за електрично палење дошло до неек-

сплодирање на мините, пред пристапување кон нивното уништување мора да се провери дали при детонацијата на соседните мини е намалена линијата на најмал отпор на неексплодираната мина. Ако не постои опасност од непредвидено големо отфрлање на материјал, ослободен со минирање, мора повторно да се воспостави струјно коло во мрежата за електрично палење на мините и да се доведе до детонација (активирање) на неексплодираната мина.

Член 237

Неексплодираните мини со непатрониран експлозив, за чие иницирање е употребен само детонирачки штапин без електричен детонатор во минската дупчотина, смеат да се уништат со плакнење со вода.

Неексплодираните мини чие зачепување не може да се отстрани со плакнење со вода или со издувување со компримиран воздух, т.е. без употреба на алат, смеат да се уништуваат со помош на ударна патрона ставена во близината или непосредно врз неексплодираното експлозивно полнење.

Член 238

Неексплодирани мини со вградени електрични детонатори мораат да се уништуваат на тој начин што пред поставувањето на ударната патрона за уништување на неексплодираното експлозивно полнење краевите на електричните детонатори на неексплодираните мини и новите ударни патрони се спојуваат на кратко.

Ако неексплодираните мини не е можно да се уништат на еден од начините опишани во овој член, тие мораат да се уништуваат со експлозивни полнења сместени во помошни мински дупчотини што мораат да се издупат паралелно со минската дупчотина во која се наоѓа неексплодираната мина, и тоа на оддалеченост поголема од 1,0 m - за дупчотини со длабочина до 10 m, а на оддалеченост поголема од 3,0 m - за дупчотини подлабоки од 10 m.

Член 239

Ако пристапот до неексплодираната мина е оневозможен (на пр. поради тоа што минската дупчотина е засипана со одрон или минираниот материјал), а минските дупчотини не се наполнети со експлозив што содржи компоненти осетливи на триење и удар (експлозив без нитроглицерин, хексоген, пентрит и др.) и за нивното иницирање не се користени електрични детонатори, за отстранување на одминираниот материјал смее да се користи механизација за натовар и копање (натоварувачи, багери и др.), но само ако е предвидена во упатство за отстранување на неексплодирани мини.

5. Коморно минирање

Член 240

Коморно минирање се врши според план за коморно минирање.

Планот за коморно минирање мора да содржи:

1) ситуационен напирт на работилиштето со околината до оддалеченост од 1.000 m мерено од средината на подземните простории во кои ќе се сместат експлозивните полнења (поткопот, ходниците и коморите), во кај мораат да се означат сите загрозувани објекти, местата на кои се поставуваат стражи и местата на цврсти ориентациони точки на теренот;

2) скица на теренот и напречен профил на коморите (во размер 1:250), со наводи на сите поважни параметри, како што се: височината, наклонот и правецот на просториите за сместување на експлозивното полнење; дебелината, видот и падот на наслојките низ кои ќе се изработуваат просториите за коморно минирање, пукнатините, дислокациите и др.;

3) пресметка на количеството на експлозивното полнење;

4) вид на експлозивот и начин на неговото полнење и иницирање;

5) распоред и број на ударните патрони;

6) карактеристични податоци и соодветна пресметка на мрежата за електрично палење на коморните мини;

7) податоци за материјалот за зачепување, за должината на чепот и за начинот на зачепување на коморните мини;

8) сигурносни зони и означување на заштитените места, како и локација на засолништата за работниците;

9) податоци за објектите што се загрозени со коморното минирање и начин на нивната заштита;

10) податоци за количеството на експлозивното полнење, за видот на експлозивот и за потрошокот на експлозив по тона материјал, шема и режим на палењето на мините, мерки за техничка заштита и др.

Член 241

За влез во подземните простории за коморно минирање мора да се избере место на кое карпите се цврсти, без видливи пукнатини и растројства.

Пред почетокот на изработката на подземните простории, целото во подрачјето на влезот мора темелно да се исчисти од разлабавени делови и висечки парчиња. Ходниците на подземните простории не смеат да бидат пониски од 1,5 m.

Коморите за сметување на експлозивното полнење за коморно минирање не смеат да се изработуваат во растроени делови на лежишта и во близината на други подземни простории и раседи. Коморите мораат да бидат толку пространи да може во нив да се смести потребното количество на експлозив.

Влезот во подземните простории за коморно минирање мора да се заштити од одронување на карпи и материјал од горниот етаж и од косината над влезот.

Член 242

Експлозивните средства определени за полнење на коморите смеат да се донесат на работилиштето непосредно пред полнењето на коморите.

Член 243

Природниот поткоп до коморите за сместување на експлозив за коморно минирање не смее да се полни со експлозив ако за тоа постојат посебни причини.

При полнењето на коморите со експлозив мора точно да се евидентира количеството на експлозивните средства ставени во секоја комора и во ходниците.

Член 244

Инсталацијата за електрична расвета, ако ја има, мора пред почетокот на полнењето на коморите со експлозив да се отстрани од местото каде што се врши полнење со експлозив, а од сите подземни простории што служат за коморно минирање електричната инсталација мора да се отстрани пред внесувањето на електрични детонатори односно ударни патрони. Во тој случај, за расвета смеат да се употребуваат само акумулаторски јамски светилки.

Член 245

Помеѓу влезот во подземните простории и секое полнење со експлозив мораат да се постават најмалку два меѓусебно одвоени вода за палење, и тоа секој вод за по една ударна патрона.

Детонирачкиот штапин од влезот во подземните простории до секоја комора со експлозивно полнење мора да биде од едно парче. Кога тоа е неопходно, детонирачките штапини смеат да се вкрстуваат само ако се преземе соодветна заштита која оневозможува штапините меѓусебно да се иницираат или оштетат.

Спроводиците за електрично палење на мини мораат, по правило, да се поставуваат на подот, покрај страните на подземните простории. Спроводиците мораат да се заштитат од оштетување.

Член 246

Подготвените ударни патрони не смеат да се спојуваат со спроводиците за електрично палење на мини пред да се провери дали се исполнети сите барања во поглед на техничката заштита.

Краевите на спроводиците за електрично палење на коморни мини односно краевите на детонирачкиот штапин што служат како средство за електрично палење на коморни мини мораат да бидат изолирани и ставени во добро обезбедено сандаче што може да се заклучи. Тоа

сандаче мора да се неаѓа на влезот во подземните простории за коморно минирање.

Коморните мини смеат да се палат (активираат) само при дневна светлина, и тоа од сигурно засолниште.

Член 247

Најмалку 15 min по палењето на коморните мини работилиштето смее да се прегледа.

Ако постои сомневање дека сите коморни мини не се експлодирале, дури по 2 h чекање со звучен сигнал смее да се објави дека минирањето е завршено и дека сообраќајните патишта се слободни.

Член 248

Ако при прегледот на работилиштето се утврди или се посомнева дека некое коморно полнење не експлодирало, загрозениот простор мора да се означи со видни знаци, а околу работилиштето мораат да се постават стражи.

Работите во врска со отстранувањето или уништувањето на неексплодирани коморни мини смеат да ги вршат само за тоа посебно стручно оспособени лица, и тоа само дење.

Член 249

Ако крајот на спроводникот за електрично палење на неексплодирана коморна мина е достапен, палењето мора да се повтори со преземање на потребни мерки на сигурност.

Ако нема можност неексплодирана коморна мина повторно да се запали, мора да се постапи според упатството за отстранување на неексплодирани мини.

6. Повеќетажно и високоетажно минирање на површински копови и каменоломи

Член 250

При повеќетажно и високоетажно минирање, особено во случаи кога мините се палат милисекундно, мораат да се преземат соодветни технички мерки за заштита за да се спречи прекилот на мрежата за палење на мини поради отфрлањето на минираниот материјал и меѓусебното дејствување на мините.

Член 251

При повеќетажно и воскоетажно минирање на површински копови и каменоломи, за активирање на мини смее да се употребува само детонирачки штапин.

7. Минирање со хоризонтални мински дупкотини со мал и голем пречник

Член 252

Минирање со хоризонтални мински дупкотини со мал и/или голем пречник смее да се применува само ако минските дупкотини и правците на отфрлање на материјалот не се насочени кон околините населени места и други објекти и кон опремата и инсталациите на површинските копови и каменоломи, под услов да се обезбеди добро зачепување на минските дупкотини со чепови од инертен материјал.

За такво минирање мора да се изработи посебно упатство и да се определи сигурносна оддалеченост за заштита од отфрелниот материјал, според член 117 од овој правилник.

8. Минирање заради отфрлање, исфрлање и оттурнување на минираниот материјал на коси терени

Член 253

При минирање заради отфрлање на материјал на наклонети (коси) терени и при минирање заради исфрлање на материјал (изработка на засеци, канали и сл.) или оттурнување на минираниот материјал мораат да се применуваат поострени мерки за техничка заштита.

Сигурносните зони за заштита од одминираниот материјал мораат да се определат според член 117 од овој правилник, а по потреба да се зголемат зависно од наклонот на теренот на кој се врши минирање.

9. Минирање заради растресување на откопани и прекрени наслонјаци и на стврдната или замрзната ископина**Член 254**

За потребите на површинска експлоатација (добивање) или откривање на јаглен и руди со помош на рипери и скрепери смеат да се користат растресни минирања со експлозивни полнења со засилено и ослабено дејство.

Член 255

За растресување на замрзната откапана руда, јаглен, чакал, песок или сол не смеат да се употребуваат експлозивни што содржат нитроглицерин.

За растресувачко минирање на стврднати или замрзнати соли не смеат да се употребуваат електрични детонатори. Пред растресувачкото минирање на замрзнати соли мора да се провери дали смее да се употреби експлозив за тие цели.

Член 256

Растресувачкото минирање на руди и јаглен што се наоѓаат во замрзната состојба во железнички вагони мора да се изведува на места што од железничките објекти и постројки се оддалечени најмалку 50 m.

Експлозивните полнења што се употребуваат за растресувачко минирање на замрзнати материјали не смеат да бидат подолги од 1/3 на минската дупчотина, а нивниот пречник не смее да биде поголем од 32 mm.

10. Минирање со помош на рударски (црн) барут**Член 257**

На каменоломите за производство на големи камени блокови смее да се употребува црн барут според упатството на производителот на црн барут.

Член 258

Минските дупчотини чиј наклон е поголем од 45° мораат да се полнат само со патрониран црн барут.

Член 259

Ако се употребува непатрониран (сиплив) црн барут, тој мора да се сипе во минските дупчотини само со помош на инка од цинк или бакелит чие цевче достига до дното на минската дупчотина. Ако минската дупчотина е подлабока од должината на цевчето од инката, полнењето мора да се изврши со патрониран црн барут.

При полнењето на минската дупчотина инката не смее да се тресе, ниту брзо да се извлекува од минската дупчотина.

Пред полнењето на минската дупчотина со црн барут, од близината на минската дупчотина мораат да се отстранат сите железни предмети. Ако се утврди дека во минската дупчотина останале одломки (парчиња) од длето што не можат да се отстранат од дупчотината, дното на минската дупчотина мора да се зачепи со чеп со должина од најмалку 10 cm.

11. Иситнување на крупни блокови (секундарно минирање)**Член 260**

За секундарно иситнување на крупни блокови (негабарити) од јаглен, руди и жалови карпи смеат да се употребуваат налепни експлозивни полнења (мини) со обично и кумулативно дејствување. Ако за секундарно иситнување се употребуваат патрони од обичен експлозив, врз нив мора да се стави облога од инертен материјал, а експлозивните полнења со кумулативно дејствување смеат да се поставуваат и без облога од инертен материјал.

Член 261

Секундарно иситнување на негабарити може да се врши и со плитки дупчотини со мал пречник, издупени во блоковите на негабаритите, наполнети со патрони од експлозив со соодветен пречник.

Длабочината на минските дупчотини, тежината на експлозивните полнења и должината на чепот од инертен материјал мораат да се определат во согласност со член 75 од овој правилник.

Член 262

Кога со секундарно минирање мораат да се произведат крупни блокови на материјал или кога околината мора да се заштити од прекумерно отфрлање на иситнет материјал, како експлозивно полнење може да се употребува и детонирачки штапин.

12. Отчепување на заглавени сипки и бункери**Член 263**

За отчепување на заглавени сипки смеат, по исклучок, да се употребуваат експлозивни полнења кога ќе се утврди или оцени дека при нивното поставување не може да дојде до одронување на заглавениот материјал и до загрозување на сигурноста на работата.

Член 264

За отчепување на заглавените сипки и бункери експлозивните полнења се поставуваат од врвот на сипката. Ако тоа не е изводливо, експлозивот смее да се постави и низ дупчотини издупени од сигурно место покрај сипката или бункерот.

Член 265

За отчепување на сипки смеат да се употребуваат и специјални реактивни фрлачи на оловни или експлозивни гранати со специјална конструкција, според упатството на производителот на тие средства.

13. Минирање за потребите на геофизички истражувања на копно**Член 266**

Минирање при геофизички истражувања се врши според упатство.

Минските дупчотини за потребите на геофизички истражувања по сеизмичка метода, издупени во неврзани (ринфузни, неконсолидирани) карпи смеат да се наполнат со експлозив по завршувањето на дупењето.

Растојанието меѓу минските дупчотини, нивната длабочина и пречник мораат да се определат со планот за истражување, зависно од потребното количество на експлозивно полнење.

Член 267

Минските дупчотини чија длабочина е поголема од 15 m смеат да се наполнат 36 h пред минирањето, а плитките дупчотини – во текот на работната смена, дури и ако се палат истовремено.

Член 268

Станицата за палење на мините мора да се постави на сигурно растојание од местото на минирањето и мора да се наоѓа под постојана контрола (стража). На станицата не смеат да се наоѓаат никакви предмети што не служат за минирање.

Член 269

Радиостаниците што се употребуваат за одржување врски и за комуницирање при изведувањето на минерски работи пред сеизмичкото истражување смеат, по исклучок, да се постават во станицата за палење (во специјално одделение на каросеријата на возилото или приколката), а јаките радиостаници од одобрени типови што имаат сопствен генератор на електрична енергија мораат да се наоѓаат надвор од опасната зона.

Член 270

Пред секоја употреба на радиостаниците мора да се провери дали тие ја губат електричната енергија.

Главните (магистрални) спроводници на мрежата за електрично полнење на мини не смеат да се доведат во просторијата, односно во одделението на радиостаницата.

Член 271

Ако експлозивните средства за изведување на сеизмичко минирање се држат на местото на изведувањето на работите, дневно издаваното количество на експлозив (дневното следување) не смее да биде поголемо од количеството што се троши во текот на денот.

По исклучок, на местото на изведувањето на минерските работи смее да се држи и количеството на експлозив потребно за тридневна потрошувачка ако се наоѓа надвор од опасната зона на минирањето.

Член 272

Спроводникот за нулев временски сигнал мора на краевите да биде означен со јасно уочливи ознаки за да се избене можноста за замена со краевите на магистралните спроводници за електрично палење на мини.

Член 273

Спроводниците на мрежата за електрично палење на мини не смеат да се навиткаат околу електричните детонатори, освен детонаторите што се поставуваат на површината заради означување на моментот во кој дошло до иницирање на експлозијата (детонацијата).

Член 274

Ако за сеизмичко минирање се користат експлозивни полнења (патрони) што слободно се обесени, поставени на површината на земјата или сместени во пукнатини, вододерини и сл., минирањето се изведува според упатство.

Член 275

Ако за сеизмичко минирање се употребува помалку осетлив (помалку бризантен) експлозив, експлозивното полнење мора да се иницира со два детонатора.

Член 276

По завршувањето на сеизмичкото минирање:

1) не смее да им се доближи на минските дупкотини пред да поминат најмалку 5 минути од моментот на палењето;

2) не смее да се слезе во окна, засеци или канали со стрмнини чија длабочина преминува 3 m пред да се проветрат добро или пред да изминат најмалку 30 минути од моментот на палењето на експлозивните полнења сместени во окната, засеците или каналите;

3) не смеат да се продлабочуваат мински дупкотини во кои претходно е активирано на удар осетливо експлозивно полнење;

4) не смеат со дупење или на некој друг начин да се продлабочуваат мински дупкотини во кои дошло до откажување на детонацијата на експлозивното полнење.

Член 277

Уништување на неексплодирани мини мора да се изведува на следниот начин:

Неексплодираните експлозивни полнења мораат, по можност, да се извлечат од минските дупкотини и да се уништат, на сигурно место.

Ако неексплодирано експлозивно полнење не е можно да се извади од минската дупкотина, тоа мора да се уништи дополнително, со спуштено експлозивно палење.

Во окна или засеци односно канали, неексплодираните експлозивни полнења мораат да се уништуваат со помош на налепни полнења (мини).

Експлозивните полнења што не експлодирале поради дејствување на вода или влага мораат да се уништат во согласност со упатството.

14. Минирање за потребите на геофизички истражувања на море

Член 278

За потребите на геофизички истражувања, минирањата на море мораат да се изведуваат само според упатство.

Сеизмичко минирање на море не смее да се изведува за време на магла, кога и во време кога разбрануваноста на морето преминува 3 бала.

Член 279

Техничко-поморските карактеристики на бродот за сеизмички истражувања и на неговите магацини на експлозивни средства мораат да им одговараат на сигурносно-техничките прописи и на условите што важат во подрачјето на нивната примена.

Член 280

При минирањето на море, станиците за минирање што се вградени во чамци на весла или во чамци на моторен погон смеат да се влечат со брод за сеизмички геофизички истражувања.

Член 281

Претовар на експлозив од брод на брод или на чамец на отворено море смее да се врши само во време кога разбрануваноста на морето не преминува 3 бала, и тоа под услов бродовите да се добро врзани еден со друг.

Член 282

Опремата и средствата што служат за изведување на подводно сеизмичко минирање мораат да бидат заштитени од евентуално паѓање во водата.

Експлозивните средства што се користат за подводно сеизмичко минирање мораат да се држат одвоено од другата опрема, во посебни кутии.

Член 283

На секое експлозивно полнење што се става на дното на морето задолжително мора да се приврзе тег, а положбата на полнењето мора да биде означена со пливка или со плутач.

При минирањето со помош на обесени (плутачки) експлозивни полнења, секое полнење мора да биде приврзано за плутачот или за пливката.

За означување на положбата на експлозивните (мински) полнења што се спуштени на длабочина помала од 3,0 m смеат да се употребуваат само гумени плутачи или гумени пливки.

Член 284

Експлозивните полнења и пливките или плутачите не смеат да се врзат за магистралните спроводници на мрежата за електрично палење на мини, ниту за плутачите (бови) и пливките што служат за носење на магистралните спроводници на мрежата за електрично палење на мини.

Член 285

Станицата за минирање не смее да се оддалечи од експлозивното полнење пред тоа полнење да се постави на потребната длабочина.

Експлозивните полнења (мините) спуштени во вода, не смеат да се влечат по дното на морето.

Член 286

Контролното испитување на мрежата за електрично палење на подводни мини за сеизмичко минирање, приклучување на магистралните спроводници на мрежата за електрично палење на подводни мини на изворот на електрична енергија, како и палење на серија подводни мини смеат да се извршат дури тогаш кога станицата за минирање ќе се истава од плутачот и пливката што ја означуваат положбата на подводните мини, на сигурна оддалеченост. Оваа сигурностна оддалеченост мора да се определи во однос на дејствувањето на ударните бранови на водата и не смее да биде помала од 50 m.

Член 287

При работата со пливачки магистрални спроводници од мрежата за електрично палење на подводни мини мора да се води сметка за следното:

1) на двете страни од бродот што служи за сеизмичко минирање (геофизички истражувања) мораат да се постават преклопни мостови на кои ќе се врши вградување на електричните детонатори во експлозивните полнења и нивно спуштање во море;

2) спроводниците на мрежата за електрично палење на мини и сеизмичката пиезо-мрежа мораат за време на влечењето да се наоѓаат на меѓусебна оддалеченост од најмалку 15 m;

3) на преклопниот мост на станицата (на бродот, чамецот) за минирање не смее да се наоѓа повеќе од едно експлозивно полнење (истовремено);

4) за напојување на мрежата за електрично палење на мини мора да се користи контактен прекунувач кој се по-

ставува на платформата, односно на мостот за спуштање (потопување) на подводните експлозивни полнења (мини);

5) исправноста на изолацијата на магистралните спроводници што служат за електрично палење на проводни мини мора да се контролира секои 10 работни дена, но најмалку еднаш месечно. Резултатите од мерењата мораат да се запишуваат во дневникот на сеизмичката станица.

VIII. МИНИРАЊЕ ПРИ ЕКСПЛОАТАЦИЈА НА ПОДЗЕМНИ И МИНЕРАЛНИ ВОДИ

Член 288

Заради зголемување на дотекот на вода во бунарите за експлоатација на минерални и подземни (длабински, слојни) води, како и за прочистување на филтери во бунарите смеат да се користат специјални торпеда со експлозивни полнења со обично или кумулативно дејство, како и торпеда полнети со детонирачки штапин.

За употреба на торпедата мора да се издаде посебно упатство во кое, покрај општите одредби за сигурносните мерки при ракување со експлозивни средства, мораат да се наведат и упатства и инструкции на производителот на тие торпеда.

Член 289

За прочистување на филтери во бунарите за експлоатација на подземни и слојни води смеат да се употребуваат и детонирачки штапин и електрични детонатори.

IX. МИНИРАЊЕ ПРИ ЕКСПЛОАТАЦИЈА НА НАФТА И ЗЕМЕН ГАС

Член 290

За торпедирање, перфорирање, земање мостри и одглавување на истражни и експлоатациони дупчотитни за експлоатација на нафта и земен гас, како и за сечење на обложени колони (цевки) и заглавени алатки (прачки, длета и др.) мора да се изработи писмено упатство.

Во упатството од став 1 на овој член мораат да се определат локацијата, називот или ознаката на дупчотината, податоците што се потребни за изведување на минерските работи, приборот за торпедирање односно перфорирање и земање мостри или за инструментација на нафтените или гасните дупчотини, пречникот на дупчотината, пречникот на заштитната колона и др., како и длабочината на која мора да се спушти приборот за минирање, експлозивното полнење, начинот на иницирање на експлозивното полнење и друго.

За сето време на изведување на работите во врска со торпедирањето, перфорирањето или земањето мостри на дупчотините за експлоатација на нафта и земен гас, како и за време на одглавувањето на тие дупчотини мораат да се преземат технички мерки за спречување на ерупцијата на нафта и/или гас и избивањето на пожар.

Член 291

Минерските прибори (апарати, перфоратори, торпеда и др.) смеат да се опремуваат со електрични детонатори само на местото на употребата, т.е. на местото каде што се изведува минирањето.

Минерскиот прибор не смее да се става еден преку друг, а секој од нив мора да се заштити од евентуален пад и удар.

Член 292

Минерските апарати што се користат во индустријата на нафта и гас смеат да се полнат (склопуваат, опремуваат) само на местото каде што се изведува минирањето или во посебно за таа цел уредени простории.

Во просторијата за полнење на минерските апарати и на приборот мора да се наоѓа клупа за полнење. Експлозивните средства и апаратите што се полнат со експлозивни средства мораат да се држат одвоено од таа клупа - на маса или на полици.

За секоја кулпа за полнење на минерските апарати и на минерскиот прибор мора да се обезбеди слободен простор со површина од најмалку 6,0 m².

Полицата што служи за складирање (сместување, чување) на наполнетите минерски апарати и на приборот не смее да биде повисока од 1,6 m.

Член 293

Во просторијата за полнење на минерските апарати и минерскиот прибор не смее да се:

- 1) употребува отворен пламен;
- 2) држи што и да било друго освен материјал, прибор и алат што е потребен за полнење;
- 3) држат повеќе експлозивни средства одошто е потребно за полнење на 10 парчиња минерски апарати;
- 4) држат повеќе од 10 парчиња наполнети минерски апарати;
- 5) складираат наполнети минерски апарати.

Член 294

Минерските апарати мораат да бидат така конструирани и изработени што да се исклучи какво и да било влијание врз употребените експлозивни средства и да можат сигурно да се спуштат во дупчотината.

Член 295

Исправноста на минерските апарати мора да се контролира пред нивното полнење со експлозив. Смеат да се полнат само соодветни и неоштетени апарати.

Перфораторите мораат да се означат со соодветни ознаки според кои лесно можат да се идентифицираат.

Член 296

Полнење на минерски апарати и вградување и водење на електрични детонатори смее да врши само посебно стручно оспособено лице.

Член 297

За полнење и демонтажа (расклопување, делаборација односно празнење) на минерските апарати мора да се издаде посебно упатство, кое мора да содржи:

- 1) технички и квалитетивни карактеристики на минерските апарати и начин на нивната контрола;
- 2) редослед и начин на изведување на одделните операции при изведувањето на минерски работи за потребите на експлоатацијата и истражувањето на нафта и земен гас;
- 3) сигурносни одредби што се однесуваат на ракување со експлозивни средства и расклопување (демонтажа) на минерските апарати и приборот;
- 4) листа на приборот и алатот што се потребни за полнење односно празнење (расклопување) на минерските апарати.

Член 298

Наполнетите минерски апарати по завршувањето на работите во врска со нивното полнење смеат да се складираат само во магацин за експлозивни средства или во посебна магацинска просторија, и тоа на пултови.

Во магацинската просторија смеат да се држат (земајќи ги предвид и апаратите) следните количества на експлозивни средства:

- 1) 1.000 парчиња перфоратори;
- 2) 200 m детонирачки штапин;
- 3) 200 парчиња електрични детонатори;
- 4) 5 kg експлозив.

Член 299

Во минерските апарати смеат да се вградуваат само оние електрични детонатори чија вкупна електрична отпорност е испитана претходно.

Торпедата мораат да се иницираат со два електрична детонатора.

Како спроводници за палење на минерските апарати смеат да се употребуваат кабли што служат за спуштање на тие апарати во дупчотини, во кој случај металните облоги (обвивките) на каблите можат да служат како втор спроводник.

Член 300

Можноста за слободно движење на минерските апарати низ дупчотината мора, пред нивното спуштање во дупчотината, да се провери со спуштање на контролно тело (шаблон) или на мерач на напречниот пресек (калибратор).

Минерските апарати смеат да се спуштаат во дупчотини или да се подигаат од нив само со помош на дигалка (вител) која има соодветни кочници.

Минерските апарати што ќе запнат или ќе се заглават во дупчотината мораат да се извлечат од дупчотината секогаш кога тоа е можно.

Член 301

Минерските апарати што се извлечени од дупчотините мораат, без одлагање, да се одвојат од водовите на електричната мрежа за палење и од нив мораат на самото место да се извадат евентуално преостанатите недетонирани електрични детонатори.

Ако постои опасност од спонтанна експлозија на минерските апарати, тие не смеат да се извлекуваат од дупчотините.

Ако од апаратите што се извлечени од дупчотините не се извадат електричните детонатори, нивното полнење мора да се уништи на сигурно место, во близината на дупчотината, со преземање на потребни мерки на сигурност.

Член 302

За полнење на апарати за јадрување, ехометри и апарати за сечење на заглавени алатки и заштитни колони мораат да се изработат посебни упатства.

Член 303

За ликвидација на ерупции и гаснење на пожари кај дупчотините за истражување и експлоатација на нафта и земен гас експлозивот смее да се употреби како вкопан, невкопан, односно положен, слободно обесен или во далекински диригирано (управувано) возило.

Х. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 304

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престануваат да важат Правилникот за мерките за заштита при ракување со експлозивни средства и минирање во рударството („Службен лист на СФРЈ”, бр. 9/67) и Правилникот за дополнително на прописите за мерките за заштита при ракување со експлозивни средства и минирање во рударството („Службен лист на СФРЈ”, бр. 35/72).

Член 305

Овој правилник влегува во сила по истекот на шест месеци од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 07-93/1
5 јануари 1987 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Вукашин Драгоевиќ, с. р.

330.

Врз основа на член 44 став 3 од Законот за Народната банка на Југославија и за единственото монетарно работење на народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини („Службен лист на СФРЈ”, бр. 49/76, 41/81, 26/84 и 71/86), во согласност со Сојузниот извршен совет, Советот на гувернерите донесува

ОДЛУКА

ЗА ОСНОВНИТЕ ОБЕЛЕЖЈА НА БАНКНОТАТА ОД 50000 ДИНАРИ

1. Банкнотата од 50000 динари се печати на бела заштитена хартија со вграден воден знак и со заштитна нишка, во техника на офсет-печат и на линиски длабок печат.

2. Банкнотата од 50000 динари има димензии од 174,5 × 80 mm.

3. Изгледот на банкнотата од 50000 динари е следниот:

1) откај лицето: заштитна тонска подлога печатена во техника на офсет-печат, во две бои, со два ириса. Преку офсетот се печатени главните мотиви во техника на тробоен линиски длабок печат.

На левата страна од банкнотата се наоѓа гравура на портрет од девојка. Во левиот долен агол се наоѓа ознака на вредноста „50000”, во негатив, и нумерација која содржи две букви и седум цифри, печатена во црвена боја.

Во средниот дел од банкнотата се наоѓа гиоширана розета, а во горниот дел – текстовите распоредени еден под друг: „Народна банка Југославије” (со кирилица), „Народна банка Југославије” (со латиница) и „Народна банка на Југославија” (со кирилица). Под тие текстови се наоѓа грбот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија. Во долниот дел од розетата се наоѓа ознака на вредноста „50000”, а под неа текстовите испишани во два реда: „динара” (со кирилица), „динара” (со латиница), „Динаријев” (со латиница) и „динари” (со кирилица).

На десната страна од банкнотата, на белата површина во горниот дел, се наоѓа ознака на вредноста „50000”, во негатив, во гиоширана розета, и знакот за слепите. На маргината од банкнотата се наоѓа текстот: „фалсификовање се кажнува по закону” (со кирилица) и „кривотворење се кажнува по закону” (со латиница). Во средниот дел од белата површина, во самата хартија, се наоѓа воден знак со лик на девојка, а под водениот знак – завршетокот на централниот дел од розетата и нумерација која содржи две букви и седум цифри, печатена во црна боја;

2) на опачината: од левата страна, на белата површина во горниот дел, се наоѓа ознака на вредноста „50000”, во негатив, во гиоширана розета, како и текстот на маргината од банкнотата: „понарејање се казнува по закону” (со латиница) и „фалсификувањето се казнува според законот” (со кирилица). Во средниот дел од белата површина, во самата хартија, се наоѓа воден знак со лик на девојка, а под водениот знак – текстовите испишани во два реда, од левата страна: „заменик гувернер” (со латиница), „заменик на гувернерот” (со кирилица), „наместник гувернер” (со латиница), „заменик гувернер” (со кирилица), а од десната страна: „гувернер” (со кирилица) и „гувернер” (со латиница). Под тие текстови се наоѓаат факсимили на потписите на заменик-гувернерот С. Станојевиќ и на гувернерот Д. Влатковиќ, како и текстовите: „Београд” (со кирилица), „Београд” (со латиница) и „Белград” (со кирилица) со датумот „1. V 1988”.

На останатиот дел од банкнотата се наоѓаат гиоширани тонови отпечатени во тробоен офсет-печат, со два ириса.

Во централниот дел од банкнотата, во елипсеста форма, се наоѓа мотив-панорама на Дубровник, отпечатен во техника на тробоен линиски длабок печат. Од десната страна на гравурата, во горниот дел, се наоѓаат текстовите испишани во два реда: „СФР Југославија” (со латиница) и „СФР Југославија” (со кирилица), во долниот дел од банкнотата се наоѓа ознака на вредноста „50000”, а под неа текстовите испишани во два реда: „педесет хиљада динара” (со кирилица), „педесет тисућа динара” (со латиница), „педесет тисоч динаријев” (со латиница) и „педесет илјади динари” (со кирилица).

Од левата страна, на маргината од офсет-тоновите, се наоѓаат текстовите: „Босна и Херцеговина – Македонија – Словенија – Србија – Хрватска – Црна Гора” (со кирилица), а од десната страна, на маргината на офсет-тоновите, се наоѓаат текстовите: „Босна и Херцеговина – Македонија – Словенија – Србија – Хрватска – Црна Гора” (со латиница);

3) боја: на лицето и опачината на банкнотата надвива зеленосина боја.

4. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

О. бр. 30
17 март 1988 година
Белград

Претседател
на Советот на гувернерите
гувернер
на Народната банка на
Југославија,
Душан Влатковиќ, с. р.

331.

Врз основа на член 269д од Законот за санација и престанок на организациите на здружен труд (Службен лист на СФРЈ, бр. 72/86, 42/87 и 75/87), Сојузниот завод за статистика утврдува и објавува

ИНДЕКС НА ЖИВОТНИТЕ ТРОШОЦИ ВО СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА, СОЦИЈАЛИСТИЧКИТЕ РЕПУБЛИКИ И СОЦИЈАЛИСТИЧКИТЕ АВТОНОМНИ ПОКРАИНИ ЗА АПРИЛ 1988 ГОДИНА

СР Македонија	189,3
СР Словенија	181,8
СР Србија	178,4
СР Србија надвор од териториите на социјалистичките автономни покраини	178,1
СР Војводина	177,6
САП Косово	182,0
СР Хрватска	180,1
СР Црна Гора	179,1

Бр. 001-1815/1
28 април 1988 година
Белград

	1-4 1988
	Ø 1987
СФР Југославија	180,9
СР Босна и Херцеговина	181,1

Директор
на Сојузниот завод
за статистика,
д-р Драгутин Груповиќ, с. р.

332.

Врз основа на член 14 од Законот за привремено ограничување на располагањето со дел од општествените средства за потрошувачка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 75/87), Сојузниот завод за статистика утврдува

ПРОЦЕНТ НА РАСТЕЖОТ

НА ЧИСТИОТ ЛИЧЕН ДОХОД ПО РАБОТНИК ВО СТОПАНСТВОТО И ПРОСЕК НА ЧИСТИОТ ЛИЧЕН ДОХОД ПО РАБОТНИК ВО ГРАНКАТА НА ТЕРИТОРИЈАТА НА РЕПУБЛИКИТЕ И АВТОНОМНИТЕ ПОКРАИНИ

1. Процентот на растежот на чистиот личен доход по работник во стопанството за периодот јануари-февруари 1988 година во однос на истиот период 1987 година изнесува:

- СФР Југославија	135,9
- СР Босна и Херцеговина	139,7
- СР Македонија	129,5
- СР Словенија	137,4
- СР Србија	134,2
- СР Србија надвор од териториите на социјалистичките автономни покраини	132,2
- САП Војводина	143,3
- САП Косово	121,8
- СР Хрватска	139,5
- СР Црна Гора	118,2

2. Просекот на чистиот личен доход по работник исплатен за периодот јануари-февруари 1988 година по гранки на дејности изнесува:

Месечен просек во динари

Шифра и назив на дејноста	СФРЈ	СР Босна и Херцеговина	СР Црна Гора	СР Хрватска	СР Македонија	СР Словенија	СР Србија			
							ВКУПНО	СРС надвор од тер. на САП	САП Косово	САП Војводина
ВКУПНО	287736	240021	206333	314498	193358	445702	254989	256956	190746	271501
Стопански дејности	282431	239161	206164	309581	190604	432634	250316	250604	185717	269914
Вонстопански дејности	314962	244853	207029	339237	207604	513264	278253	189115	209327	279963
01 Индустрија и рударство	280516	249092	208524	301701	197419	421074	250409	250049	196884	209920
0101 Електростопанство	331708	294762	287634	325284	197500	515029	343902	341390	285199	432522
0102 Производство на јаглен	359582	311453	247476	427618	214821	584525	303120	326196	239300	-
0103 Преработка на јаглен	293060	289155	-	343797	-	-	260865	-	260865	-
0104 Произв. на нафта и гас	461430	-	-	406513	-	-	509930	709963	-	508633
0105 Произв. на нафтени деривати	485104	361803	-	564184	242483	518488	545846	563460	-	540131
0106 Произв. на железна руда	270688	287971	-	-	202988	-	243970	243970	-	-
0107 Црна металургија	295908	287052	252182	308049	226566	446536	259437	288749	218467	230199
0108 Произв. на руди од обоен. мет.	300234	299093	278900	267833	328770	602728	278355	314194	218174	-
0109 Произв. на обоени метали	325550	315517	307382	305093	308318	452822	287533	324934	220098	-
0110 Преработка на обоени метали	335582	244678	277624	324922	185400	459805	327994	343561	178099	285436
0111 Производство на неметали	263640	310103	193433	366904	197070	447428	225976	232305	194390	248277
0112 Преработка на неметали	265459	256773	326302	310415	184027	399977	225187	218215	152430	277472
0113 Металопераб. дејност	291622	253671	200047	294092	190869	420022	271175	275143	183958	269373
0114 Машиноградба	318133	284164	157967	355970	232092	444056	268944	267859	213887	276033
0115 Произв. на сообраќајни средства	291092	278305	225338	319329	242791	392268	265267	268894	163458	277356
0116 Бродоградба	373872	-	408743	391033	-	437575	318919	328728	-	309682
0117 Произв. на ел. машини и апарати	321306	288493	196719	357011	205352	422152	258402	260383	190058	278392
0118 Произв. на хемиски производи	340854	257031	263225	435362	250092	527170	313664	278425	189575	423977
0119 Преработка на хемиски произв.	318952	255174	196158	341457	204547	462493	273328	275449	185633	282054
0120 Произв. на камен и песок	239505	241137	179966	264412	200731	462898	209383	211839	139593	239872

Месечен просек во динари

Шифра и назив на дејноста	СФРЈ	СР Босна и Херцеговина	СР Црна Гора	СР Хрватска	СР Македонија	СР Словенија	СР Србија			
							ВКУПНО	СРС надвор од тер. на САП	САП Косово	САП Војводина
0121 Произв. на градежен материјал	245042	233509	210833	256382	212389	396637	208731	210073	143768	234322
0122 Произв. на реж. граѓа и плочи	240028	206415	191596	255798	147682	387163	206196	210240	165101	200585
0123 Произв. на финални произв. од дрво	250057	219461	164086	241649	172915	388003	201116	204533	154191	206320
0124 Произв. и преработка на хартија	332789	258359	156841	336942	222648	502627	275854	283570	178259	283687
0125 Произв. на предива и ткаенини	228612	213900	153293	232582	172315	384479	203510	203252	165492	234310
0126 Произв. на готови текстил. произв.	213708	188645	134290	246505	165124	352472	185479	178950	142549	214412
0127 Произв. на кожа и крзно	294587	279533	232524	303549	206453	433667	235739	223477	242288	276470
0128 Произв. на кожни обувки и гал.	214539	211276	170482	223631	178547	325944	184946	184462	163274	189785
0129 Преработка на каучук	276167	249211	178228	217899	230785	428303	263603	256985	319087	273326
0130 Произв. на прехран. производи	272038	221921	190025	304134	186056	425312	251571	233088	192454	277340
0131 Производство на пијачки	279706	297110	234543	298975	171068	414621	255422	247284	253418	283351
0132 Произв. на добиточна храна	289227	179095	195667	308321	186994	497788	274287	263350	230214	282771
0133 Производство и прер. на тутун	254065	234485	193670	382630	202343	254436	275908	189967	186751	
0134 Графичка дејност	280524	233261	210569	281017	177920	424742	257108	269108	185583	246008
0135 Рециклажа на сировини	292573	251424	202056	320757	209350	566157	244173	243695	196595	257240
0139 Произв. на разновид. производи	304518	243434	0	272759	169681	423080	239460	240842	178382	244555
02 Земјоделство и рибарство	258013	221560	180643	283714	155518	444177	264670	240007	187414	286183
0201 Земјоделско производство	253841	218837	178211	279787	153890	432318	264209	238570	188199	285499
0202 Земјоделски услуги	294766	239907	214017	313149	185819	535807	266968	256025	182896	289555
0203 Рибарство	289106	258883	212471	300768	194097	389970	284151	207914	-	313831
03 Шумарство	287897	237889	155645	381243	194471	451020	254704	256718	172878	306723
0300 Шумарство	287897	237889	155645	381243	194471	451020	254704	256718	172878	306723
04 Водостопанство	253799	2214653	281728	284014	167083	409099	243146	218587	148906	297204
0400 Водостопанство	253799	2214653	281728	284014	167083	409099	243146	218587	148906	297204
05 Градежништво	233363	183605	168793	243883	183427	385539	204261	207941	125305	229212
0501 Високоградба	212153	166953	154239	216528	181267	360297	185616	193341	114922	203032
0502 Нискоградба и хидроградба	265159	208239	211156	268780	192881	412992	243695	236876	163280	282195
0503 Инсталац. и завршни работи	248482	197935	190038	267609	178335	411652	209682	212586	137458	227849
06 Сообраќај и врски	315493	255045	242124	353884	197260	472335	279748	289590	197408	277864
0601 Железнички сообраќај	285664	249106	230851	282812	197432	432180	247530	253236	197658	243901
0602 Поморски сообраќај	550919	-	355893	582191	-	652387	633470	633470	-	-
0603 Речен и езерски сообраќај	255684	235783	-	263625	-	253510	255681	-	-	241094
0604 Воздушен сообраќај	457829	276297	321426	328801	241721	621049	478752	480686	136768	485036
0605 Друмски сообраќај	291488	247691	206139	320727	190876	488620	254482	256305	192592	269107
0606 Градски сообраќај	317037	277811	467472	325853	239663	519322	308183	320679	208114	331233
0607 Цевоводен транспорт	415661	310391	-	433763	862742	531520	612998	-	440528	
0608 Претоварни услуги	351939	203027	244329	401381	159000	454002	260532	253483	291071	285621
0609 ПТТ услуги	318602	266754	195609	362693	194145	444963	300524	298159	198236	332787
07 Трговија	292345	230093	195419	333809	190492	464921	252718	255697	186318	266316
0701 Трговија на мало	257942	207938	186939	296608	170918	420544	222230	222055	180130	239187
0702 Трговија на големо	324217	260093	199877	376185	218385	489371	272862	266953	202728	30249
0703 Надворешна трговија	470430	425256	294039	552234	269924	613005	409575	411611	222075	451701
08 Угостителство и туризам	259678	181720	199547	305980	155220	404558	196926	205920	153732	183672
0801 Угостителство	251095	179393	195148	301330	154579	380576	194102	202354	151370	183147
0802 Туристичко посредување	436466	315399	305514	377560	182946	658074	311394	350143	234951	206927
09 Занаетчиство	313081	265184	248494	321268	211754	442317	269884	261926	200468	305206
0901 Занаетчиски услуги и поправки	324322	271606	253228	333432	217028	451015	283593	279872	200628	313117
0902 Лични услуги	206890	158388	159362	227864	88290	338574	159982	157330	150704	175398
10 Станбено-комунални дејности	277765	236662	174284	283277	171502	451389	257883	270601	175936	244914
1001 Уредување на населби и простори	280795	213594	193409	259113	156713	515777	260519	272076	179052	237929
1002 Станбена дејност	286000	-	-	-	-	286000	-	-	-	-
11003 Комунални дејности	277247	239558	168055	287540	173187	440444	257443	175568	245906	
11 Финансиски и други услуги	356446	289177	234160	386666	219611	508540	307125	308092	234778	320325
1101 Банкарство	315568	246517	206968	324752	203730	456503	287525	293266	253384	278978
1102 Осигурување на имоти и лица	312048	222889	211119	334100	211524	430312	279453	280277	231387	286086
1103 Услуги во областа на прометот	380288	284747	217387	414056	230391	524697	300152	309847	185637	285910
1104 Проектирање и средни услуги	400720	346311	239213	426900	241794	564962	332511	338478	242598	328988
1105 Геолошки истражувања	323098	274483	248792	442082	153090	449742	302722	256754	204670	496263
1106 Истражувачко-развојна работа	376415	316373	269726	413909	236526	588959	330584	318502	241432	399613
1109 Деловни услуги	378770	278067	264541	431931	237571	530104	344558	335128	243321	379418
12 Образование и култура	327901	251548	207534	350786	200062	544199	286069	305473	196492	285751
1201 Образование	310149	244929	207632	333030	196276	524502	269552	284165	186472	287544
1202 Научноистражувачка дејност	446702	327356	206438	473204	258550	619601	376743	378887	269943	381946
1203 Култура, уметност и информ.	345642	266690	214516	363794	206092	574686	313163	338914	238867	278097
1204 Физичка култура и спорт	268780	188681	146903	301487	171389	411305	233238	249617	216938	236748
13 Здравство и социјал. заштита	305512	250370	195494	320236	211379	484972	268789	268727	229097	281854
1301 Здравствена заштита	310597	255446	196462	328755	217755	533559	275990	274575	237233	293430

Месечен просек во динари

Шифра и назив на дејноста	СФРЈ	СР Босна и Херцеговина	СР Црна Гора	СР Хрватска	СР Македонија	СР Словенија	СР Србија			
							ВКУПНО	СР надвор од тер. на САП	САП Косово	САП Војводина
1302 Социјална заштита	286564	217185	188753	292865	192422	397307	234585	241786	166427	229533
14 Општествено-политички заед. и органи	309675	227880	218463	352262	214238	509669	279193	294448	212700	268370
1401 Органи на ОПЗ	301502	229346	218100	342536	213342	511091	270943	284122	201216	264196
1402 Самоуправни интересов. заедници	305148	196915	221105	361116	200782	468898	270869	285618	230975	265984
1403 Здруженија на ОЗТ	427463	310688	236316	449144	248178	534782	415086	425162	281040	375709
1404 Општествено-политички организации	350354	247238	214870	368758	236473	546233	338534	381739	292685	296154

Бр. 001-1796/1
27 април 1988 година
Белград

Заменик на директорот
на Сојузниот завод за статистика,
м-р Љубомир Кеџиќ, с. р.

УСТАВЕН СУД НА ЈУГОСЛАВИЈА

ОДЛУКА

ЗА ПРЕСТАНОК НА ВАЖЕЊЕТО НА ОДРЕДБАТА ОД ЧЛЕН 28 СТАВ 3 НА КРИВИЧНИОТ ЗАКОН НА САП ВОЈВОДИНА

Со Одлуката У. број 347/85 од 16 јуни 1987 година, објавена во „Службен лист на СФРЈ“, бр. 54/87, Уставниот суд на Југославија утврди дека одредбата на член 28 став 3 од Кривичниот закон на САП Војводина е несогласна со одредбите на член 175 став 2 и член 281 став 1 точка 12 од Уставот на СФРЈ и дека е во спротивност со одредбите на член 37 став 2, чл. 46 и 48 од Кривичниот закон на СФРЈ. Одлуката му е доставена на Собранието на САП Војводина на 7 август 1987 година.

Собранието на САП Војводина, во рокот утврден со член 384 од Уставот на СФРЈ, не го усогласи наведениот закон со Уставот на СФРЈ, ниту ја отстрани неговата спротивност со Кривичниот закон на СФРЈ, па Уставниот суд на Југославија, врз основа на член 384 став 4 од Уставот на СФРЈ, на седницата одржана на 8 март 1988 година, донесе

Одлука

Се утврдува дека на 8 февруари 1988 година престанала да важи одредбата на член 28 став 3 од Кривичниот закон на САП Војводина.

Оваа одлука Уставниот суд на Југославија ја донесе во следниот состав: претседателот на Судот д-р Александар Фири и судните: Хрвое Бачиќ, Божидар Булатовиќ, Милован Бузациќ, Крсте Чаловски, Димче Козаров, д-р Иван Кристан, Вељко Марковиќ, Радко Мочивник, Милошав Стијовиќ, Душан Штрбац и Рамадан Враниќи.

Оваа одлука ќе се објави во „Службен лист на СФРЈ“ и во „Службен лист на САП Војводина“.

У-бр 347/85
8 март 1988 година
Белград

Претседател
на Уставниот суд на
Југославија,
д-р Александар Фири, с. р.

По извршеното срамнување со изворниот текст е утврдено дека во текстот на Решението за највисоките износи на дневниците за службено патување во странство и за издатоците за селидбени трошоци објавено во „Службен лист на СФРЈ“, бр. 24/88, се поткрадна долунаведената грешка, па се дава

ИСПРАВКА

НА РЕШЕНИЕТО ЗА ИЗМЕНА НА РЕШЕНИЕТО ЗА НАЈВИСОКИТЕ ИЗНОСИ НА ДНЕВНИЦИТЕ ЗА СЛУЖБЕНО ПАТУВАЊЕ ВО СТРАНСТВО И ЗА ИЗДАТОЦИТЕ ЗА СЕЛИДБЕНИ ТРОШОЦИ

Во точка 1 редниот број 104 наместо зборовите: „Народна Република Полска – за сите места 75 САД долари“, треба да стои: „Народна Република Полска – за сите места 57 САД долари“.

Од Сојузниот комитет за законодавство, 26 април 1988 година, Белград.

ОДЛИКУВАЊА

УКАЗ

ПРЕТСЕДАТЕЛСТВОТО НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

– врз основа на член 315 точка 8 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија одлучува да се

одликуваат:

Од СР Босна и Херцеговина

– за заслуги на полето на јавната дејност со која се придонесува кон општиот напредок на земјата

СО ОРДЕН НА РЕПУБЛИКАТА СО БРОНЗЕН ВЕНЕЦ

Копанџа Ђурђа Остоја, Кранчевиќ Аде Ахмет, Лукић Ваја Ђуро, Мартиновиќ Марка Ђуро, Толић Пеје Петар, Ункић Мује Хамдија;

– за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНИ ЗРАЦИ

Анђелић Петра Драгољуб, Блаха Славка Едо, Вујић Вида Слободан;

– за заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНА СВЕЗДА

Бајић Мије Фрањо, Биланција Мије Драго, Благојевић Панте Танасија, Бранковић Влајка Светозар, Чабрић Фрање Иван, Дервишевић Јусуфа Салих, Добраш Милана Никола, Дураковић Емина Селим, Ќекић Чедо Боривој, Галић Душана Бранко, Грујић Алексе Гвозден, Гвозденовић Раде Богдан, Иловача Петра Винко, Иванчић Мелхиора Иван, Јагар Јосе Виктор, Ковачевић Фехре Фехмо, Ковачевић Остоје Невенка, Крижић Мате Јосип, Липовац Иве Анто, Лојић Јове Миленко, Маркотић Луке Твртко, Мартина Карла Бруно, Мехмедовић Суље Муниб, Мермол Јосипа Јосип, Милосавић Млађена Петар, Настић Данила Вукосава, Пецаљ Раде Славко, Попић Здравка Јован, Прусац Пере Мирко, Радић Драгутина Александар, Радић Спасоје Ђорѓо, Стојанац Ивана Јозо, Шаковић Хамида Шефкија, Влајих Мате Јосип, Зомбра Митра Славко, Зрнић Спасоја Радослав, Зрнић Милоша Славко;

– за особени заслуги во создавањето и ширењето на братството и единството меѓу нашите народи и народности

СО ОРДЕН БРАТСТВО И ЕДИНСТВО СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Авдаловић Митра Алекса, Авлијаш Максима Божидар, Капетановић Мустафе Загорка, Типура Илије Илија, Влачина Ратка Љубан;

– за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за напредокот на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Бошковић Стојана Небојша, Чоходар Мехе Мехо, Дема Адема Хусо, Ханџић Мустафе Мухамед, Ступар Светозара Мирко, Таџић Јусуфа Хамзалија, Тодић Ђорѓа Душан;

– за заслуги и постигнати успеси во работата од значење за напредокот на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Ахмић Салиха Абдулах, Антић Мате Анто, Авдић Бега Рамиз, Аздејковић Драгољуба Михајло, Бабић Мирка Драган, Бачински Василија Хрезантин, Бајовић Шпире Мирко, Барјактаревић Хасана Сенахид, Бечић Мехмеда Расим, Беговић Ахме Шефко, Бенко-Ќосић Иве Мира, Блажевић Фрање Марко, Бузаковић Богдана Божидар, Цвјетићанин Стојана Јово, Ђеранић Николе Јово, Ќосић Хусеина Меша, Дадановић Зејнира Хусеин, Дадановић Зејнира Ибрахим, Делић Хазиза Касим, Делић Омера Омшо, Дивковић Иве Радо, Дојчиновић Новака Бране, Дотлић Душана Милорад, Драгишић Митра Милорад, Дринић Мирка Душан, Дугоњић Смаила Алија, Ѓапо Османа Џемо, Ѓерић Луке Слободан, Ѓезо Мустафе Ибрахим, Ѓурић Тодора Марко, Ѓафић Мехе Мехмед, Ѓаслић Мује Хрусто, Ѓуртула-Ќосорић Мирка Лена, Ѓамбер Бранка Ѓорѓе, Харбиња Назифа Галиб, Хасанбашић Ахмета Шевал, Хрустић Талета Адем, Хрвачевић Луке Милутин, Хуртић Мурата Мухамед, Ивановић Боне Никола, Јанковић Велка Бориша, Јавораш Фехима Мујо, Јолдић Ѓулаге Нурија, Јовишевић Савана Вид, Карат Ѓамила Мустафа, Кашљевић Руѓе Паво, Келечевић Вукашина Младен, Кезић Мате Бернард, Кљипић-Ѓабић Елхема Субха, Кнежевић Марка Момчило, Коњић Хасана Мидхат, Ќосић Мирка Вукосав, Кукић Мирка Крстан, Курбеговић Смаила Мухарем, Кушин Николе Андреј, Квесић Стјепана Илија, Лајишић Мијата Душан, Латковац Ахмета Асим, Лелек Ристе Драгомир, Липовац Марка Иво, Лучић Миће Бранислав, Мах-

мутовић Хусеина Амира, Малиновић Остоје Стојан, Малкоч Алије Осман, Малкочевић Рама Сакиб, Манојловић Милице Душан, Марковић Манојла Будимир, Мартиновић Павла Мирко, Мартиновић Стјепана Ратко, Месић Хасана Осман, Мићић Живка Саво, Милић Косте Јово, Милић Васа Милован, Миличевић Светомира Вељко, Милиновић Косте Ѓураћ, Милиновић Косте Владо, Мркоња Мехем Исмет, Мухић Османа Мустафа, Мујезиновић Мехмута Сеад, Никић лазара Милан, Палинкаш Ѓорѓа Ѓорѓе, Пенава Мате Јерко, Петровић Мирка Драго, Пиљевић Алије Изет, Пирија Мурата Фадил, Плетикоса Фрање Божо, Прањић Мате Пејо, Пуљић Стјепана Перо, Рацковић Милана Радомир, Радмиловић Јефте Милорад, Радовић Јеремије Петар, Радовић Сретена Вељко, Раунић Виктор Иван, Салан Османа Ахмед, Салапура Раде Драган, Салетовић Неџиба Хамдија, Сарић Марка Илија, Селимовић Мехе Мухарем, Симић Ристе Славко, Смајић Мехмеда Шефик, Стакић Милака Милутин, Станишић Јове Раде, Стојановић Ѓоје Тошо, Суљић-Ролх Станислава Нада, Шабановић Сафета Рифат, Шефер-Јукић Фридриха Елза, Шолаја Луке Бошко, Табаковић Тодора Лазар, Тица Милана Ѓубомир, Тодоровић Младена Стојан, Томић Марка Лука, Тривић Петра Радослав, Тузлић Смаила Сафет, Увалић Пере Стипо, Василишин Ивана Јарослав, Видовић Петра Драго, Видовић Мијата Здравко, Врањеш Стеве Манојло, Врањеш Рајка Петар, Жежељ Драгана Чедо, Жижак Николе Стипо;

– за заслуги во развивањето и реализирањето на концепцијата на општонародната одбрана и за успеси во подигањето на воено-стручното знаење и борбената готовност на нашите граѓани

СО ОРДЕН ЗА ВОЕНИ ЗАСЛУГИ СО СРЕБРЕНИ МЕЧЕВИ

Матић Јована Душан, Станић Анте Тадија;

– за заслуги во социјалистичката изградба на земјата

СО МЕДАЛ ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД

Чавчић Абида Химзо, Дадановић Рагиба Галиб, Џињић Суље Хрусто, Елета Ѓубе Драгомир, Глигорић Јове Миладин, Халилчевић Ибрахима Беѓо, Хусић Беѓе Суљо, Кунин Вукашина Живко, Раковић Ениза Хазим;

– за залагање и постигнати успеси во работата

СО МЕДАЛ НА ТРУДОТ

Андрић Милосава Анђелко, Бркић Стјепана Јуро, Дамјановић Остоје Милован, Ѓаврић-Долечек Фрање Власта, Хоџић Наима Енвер, Хрустић Мустафе Мидхат, Јашаревић Фикрета Рифет, Ќосић Драгомира Петар, Крагуљ Богољуба Драган, Курановић Хаџипа Мевлудин, Личина Милорада Рајко, Милетић Иве Мило, Милетић Мате Нико, Милошевић Андрије Перо, Перван Мартина Благо, Поповић Његослава Никола, Радовић-Ќомић Новице Ковиљка, Росић Петка Радован, Смајловић Азиза Сејфо, Станић Јуре Иво, Шаренац Петра Миливоје, Шарић-Вујаковић Вида Нада, Звјерац Теодора Душан, Живковић Периче Живко

– за залагање и постигнати успеси во работата на општонародната одбрана

СО МЕДАЛ ЗА ВОЕНИ ЗАСЛУГИ

Гребенаревић Невенка Жељко;

Од СР Словенија

– за заслуги на полето на јавната дејност со која се придонесува кон општиот напредок на земјата

СО ОРДЕН НА РЕПУБЛИКАТА СО БРОНЗЕН ВЕНЕЦ

Брицел Франц Франц, Жиберт Ивана Иван;

– за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

**СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНИ
ЗРАЦИ**

Турк Франц Карло;

– за заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

**СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНА
SBEЗДА**

Берден Мартина Мартин, Берник Јанез Милан, Блажко Богомил Андреј, Бриншек Франца Михаел, Бутенко-Бершек Франц Ангелца, Герхард Алојз Жозе, Голоух Петер Витомира, Хорват Иван Милан, Кикел Франц Франц, Кодрич Франца Франц, Котник Јанез Александер, Козоле Доминик Милан, Крањц Антон Антон, Лукман Станка Франц, Принц Јосипа Јасна, Стојко Михаел Едвард, Турнер Карел Карел, Вишњић Петер Жарко;

– за заслуги и постигнати успеси во работата од значење за напредокот на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Блажич Роман Рудолф, Бохинц Алојза Јанез, Цудер Розалије Војко, Јапел Венчеслава Венчеслав, Корез Матије Антон, Краиштер Стојан Борут, Плибершек Франц Франц, Разгоршек Симон Стане, Шинковец Јакоба Карел;

– за заслуги во социјалистичката изградба на земјата

СО МЕДАЛ ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД

Чајич-Келнер Жозе Вида, Деновник-Оцепек Франц Татјана, Главич Игнац Игнац, Хумар Франц Штефанија, Јуван-Готовац Радослав Весна, Млинар Фридерик Божа, Млинарич-Грешак Богомир Татјана, Скодич Франц Бруно, Видмар Леополд Жозе;

– за заслуги и постигнати успеси во работата на општонационалната одбрана

СО МЕДАЛ ЗА ВОЕНИ ЗАСЛУГИ

Липич Јанез Ладислав;

Бр. 105
28 декември 1987 година
Белград

Претседател
на Претседателството на
СФРЈ,
Лазар Мојсов, с. р.

УКАЗ**ПРЕТСЕДАТЕЛСТВОТО
НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА
РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА**

– врз основа на член 315 точка 8 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија одлучува да се

одликуваат:

Од СР Хрватска

– за заслуги на полето на јавната дејност со која се придонесува кон општиот напредок на земјата

СО ОРДЕН НА РЕПУБЛИКАТА СО БРОНЗЕН ВЕНЕЦ

Кљајић Ђуре Јово, Петровић Станка Станко, Попов-Ковачић Ивана Љерка, Вогринц Хинка Драгутин;

– за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

**СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНИ
ЗРАЦИ**

Јаношевић Јове Србољуб, Крстановић Ђуре Никола, Миљун Миле Никола, Штрбенац Јосипа Бранко;

– за заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

**СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНА
SBEЗДА**

Ђуриловић-Јуран Матије Марија, Давидовић Васе Миле, Ѓњатовић Милоша Љубомир, Худолин Петра Славко, Кркач Ивана Андрија, Маркиш-Розгај Јосипа Милка, Паро-Видолин Марка Цезар, Петрашевић-Татара Андрије Ката, Поје Фране Роберт, Пулиз Мате Мате, Стјепановић Илије Мирко, Шашић Никола Никола, Торбица Мане Никица, Турчић Јосипова Бранко, Узелац Милана Иван;

– за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за напредокот на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Бабић Мартина Марчело, Батарело Паве Марко, Бучевић Ивана Анте, Грегурин Ивана Мирко, Јеремић Вуксана Бранко, Немет Ђуре Матија, Огар Ђуре Перо, Смералдо Вилима Антун;

– за заслуги и постигнати успеси во работата од значење за напредокот на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Антуновић Павла Златко, Бабић-Тодановић Николе Марија, Barbalich Giovanni Luigi, Босанац Владимира Александар, Брлетић Ивана Бранко, Бучић Теодора Ђино, Букарица Николе Сретко, Буторац-Масари Адолфа Зденка, Церин Шимета Шиме, Цуцулић-Колацко Ђино Иванка, Чанадић Марка Зденко, Ѓосић Илије Иван, Дебелух Блажа Романо, Дејановић Дмитра Милан, Девчић Мате Милан, Драгосавац Петра Ђуро, Фабрис-Цетина Иве Марија, Филиповић-Сајферт Венделина Ана, Фришчић Фране Иван, Хорват Фране Ђуро, Хорват Ивана Стјепан, Храстински Стјепана Стјепан, Игњатовић Ненада Слободан, Илијић Ивана Томо, Иваниш Владе Ђуро, Јакович Ђуре Петар, Јанеш Матије Иван, Јеленић-Модрушан Ивана Марија, Кирета Стјепана Милан, Китонић Матије Антун, Кнезовић-Варгић Мирка Мирка, Ковач-Паулин Августина Хермина, Козловић Антуна Виктор, Курсар-Бакарић Петра Франа, Лучев Марка Недељко, Лукарић Николе Никола, Лулић Миле Стјепан, Мачкић Илије Петар, Маланар Антона Иван, Мамула Николе Теодор, Марион Јордана Станко, Матошевић Томе Анђело, Медвецик Андрије Јосип, Михелчић Јосипа Јосип, Мијаковиц Павла Сава, Мијоловић Стјепана Бенито, Микин Јере Миливој, Милас Анте Славко, Милинковић Проке Миленко, Модрић Катарине Томо, Мухић Стјепана Иван, Напијало Стевана Милић, Новак Емила Иван, Ожболт Фране Јосип, Панца Драге Драго, Павић Мирка Милан, Павини Фране Оресте, Плић Мартина Јосип, Радуловић Стеве Славко, Рече Винка Фране, Рожанковић Мате Иван, Серго Берто Јордан, Смиљанић Радослава Драгослав, Смирлић Миливоја Милан, Сужњевић Стојана Стеван, Шарич Ивана Никола, Шимуњак Јосипа Дратугин, Шорли Ирене Хорст, Шоштарич Јосипа Јосип, Штимац Петра Антун, Шут Ловре Бранко, Тићац Мате Мате, Томашић Маријана Рајко, Томић-Шестан Звонимира Злата, Тонкли Антона Франц, Троха Славка Иван, Турк Петра Владимир, Уршулин Марије Марко, Ускок-Липовшак Вида Марица, Врдољак Ивана Милан, Збашник Јосипа Борут, Зинаја Павла Јован, Жагар Фране Иван, Жалац Дане Мате, Живковић Андрије Жељко;

– за заслуги во развивањето и реализирањето на концепцијата на општонационалната одбрана и за успеси во подигањето на воено-стручното знаење и борбената готовност на нашите граѓани

**СО ОРДЕН ЗА ВОЕНИ ЗАСЛУГИ СО СРЕБРЕНИ
МЕЧЕВИ**

Гудац Славка Јерко, Станислављевић Данила Жељко;

– за заслуги во социјалистичката изградба на земјата

СО МЕДАЛ ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД

Безух-Валић Адама Елза, Јеличић Илије Славко, Капов-Јереб Ивана Марија, Рајновић Стјепана Драгутин, Рожманић Бранка Јосип;

- за залагање и постигнати успеси во работата

СО МЕДАЛ НА ТРУДОТ

Бакулић Јакова Фабе, Белчић Ђуре Јанко, Бенковић Мирка Иван, Бјелчевић Раде Димитрије, Букша Анте Иво, Бутаља Јосипа Јосип, Фиштер Рудолфа Славко, Гашпарац Божидара Марија, Готовић Мије Иван, Јанеш Виктор Маријан, Јелени-Шоштарић Валентина Фаника, Јурковић-Ожболт Фрање Бернарда, Каран Миле Душан, Катанец Ђуре Иван, Кнаус Фрање Вјекослав, Кобетић Антуна Јосип, Ковач-Гашпарац Јосипа Даворка, Ковар-Кнаус Ивана Љубица, Кузеле Славка Јосип, Кузманић Дује Иво, Кватерник-Мрле Јосипа Ана, Лакота Јосипа Јулка, Липовац Фрање Фрањо, Малнар Људевита Драгутин, Малнар Фрање Крешимир, Маљковић Јозе Славица, Матика Либерата Албино, Мраковић Ђуре Петар, Павић Милана Остоја, Рабљеновић Михајла Милан, Расповић Ивана Славко, Рашперић-Шафар Виктор Весна, Слишковић Стипе Душан, Шпраља Дане Ивка, Штимер Јоже Антун, Волф-Жагар Драгутина Анка, Волф Филипа Антун, Вукобратовић Милована Никола;

Од СР Србија

- за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНИ ЗРАЦИ

Катанић Лазара Надежда, Николић Мате Јован, Николић Милосава Милија, Сибиновић Јована Миодраг;

- за заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНА СВЕЗДА

Пешић-Максимовић Чече Надежда, Томашевић-Цветковић Живојина Гордана;

- за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за напредокот на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Драпић Душана Спасоје, Финдриќ Луке Ранко, Ивић Драгомира Иван, Лесковац-Сараболац Саве Мирјана, Перовић Михајла Милутин, Ранковић Драгомира Драгутин, Вучићевић Милоша Радојница;

- за заслуги и постигнати успеси во работата од значење за напредокот на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Брчаревић Илије Никола, Живковић Владимира Радомир;

Бр. 106
29 декември 1987 година
Белград

Претседател
на Претседателството на
СФРЈ,
Лазар Мојсов, с. р.

СОДРЖИНА:

	Страна
325. Одлука за распоредување на средствата за амортизација на сојузните органи утврдени во Буџетот на федерацијата за 1988 година — —	733
326. Одлука за распоредување на девизите утврдени за потребите на федерацијата за 1988 година — — — — —	733
327. Одлука за усогласување на надоместот на личниот доход на делегатите кои надомест на личниот доход остваруваат во Собранието на СФРЈ — — — — —	739
328. Правилник за техничките нормативи за оптоварувања на носечките градежни конструкции	740
329. Правилник за техничките нормативи при ракување се експлозивни средства и минирање во рударството — — — — —	744
330. Одлука за основните обележја на банкнотата од 50000 динари — — — — —	766
331. Индекс на животните трошоци во Социјалистичка Федеративна Република Југославија, социјалистичките републики и социјалистичките автономни покраини за април 1988 година —	767
332. Процент на растежот на чистиот личен доход по работник во стопанството и просек на чистиот личен доход по работник во гранката на територијата на републиките и автономните покраини — — — — —	767
Одлука за престанок на важењето на одредбата од член 28 став 3 на Кривичниот закон на САП Војводина — — — — —	769
Исправка на Решението за измена на Решението за највисоките износи на дневниците за службено патување во странство и за издатоците за селидбени трошоци — — — — —	769
Одликувања — — — — —	769